

OPETUS- JA
KULTTUURIMINISTERIÖ

Ehdotus ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valtakunnallisten rahoitusmallien uudistamiseksi vuodesta 2025 alkaen

Työryhmämuistio

Opetus- ja kulttuuriministeriö

Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2024:4

Ehdotus ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valtakunnallisten rahoitusmallien uudistamiseksi vuodesta 2025 alkaen

Työryhmämuistio

Opetus- ja kulttuuriministeriö

Opetus- ja kulttuuriministeriö Helsinki 2024

Julkaisujen jakelu

Distribution av publikationer

**Valtioneuvoston
julkaisuarkisto Valto**

Publikations-
arkivet Valto

julkaisut.valtioneuvosto.fi

Opetus- ja kulttuuriministeriö
CC BY-ND 4.0

ISBN pdf: 978-952-263-985-1
ISSN pdf: 1799-0351

Taitto: Valtioneuvoston hallintoyksikkö, Julkaisutuotanto

Helsinki 2024

Ehdotus ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valtakunnallisten rahoitusmallien uudistamiseksi vuodesta 2025 alkaen

Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisu 2024:xx

Julkaisija

Opetus- ja kulttuuriministeriö

Teema

Koulutus

Yhteisötekijä

Työryhmä opetus- ja kulttuuriministeriön korkeakouluohjauksen ja korkeakoulujen valtionrahoituksen kohdentamisessa käytettyjen rahoitusmallien uudistamiseksi

Kieli

suomi

Sivumäärä

107

Tiivistelmä

Ehdotusten taustalla on hallitusohjelman linjaukset ja korkeakoulujen autonomian vahvistaminen. Työryhmä on hyödyntänyt korkeakoulujen ohjaus- ja rahoituskäytänteiden kansainvälistä arviointia ja OECD:ltä tilattuja selvityksiä. Korkeakoulu yhteisöä ja sidosryhmiä on kuultu kahdessa verkkokyselyssä.

Rahoitusmallit muodostuisivat edelleen tuloksiin perustuvasta indikaattoripohjaisesta koulutuksen ja tutkimuksen rahoitusosioista ja tulevaisuuden kyvykkyyksiä luovasta strategiarahoituksesta. Lisäksi yliopistoilla olisi erikseen huomioon otettavia valtakunnallisia tehtäviä.

Uusien ensikertaisten opiskelijoiden määrä tulisi rahoitustekijäksi. Toisen saman tasoisen tutkinnon kerrointa alennettaisiin ja tavoitteellisessa suorittamisajassa suoritettujen tutkintojen kerrointa nostettaisiin. Tohtoritutkintojen painoarvo nostettaisiin ja näiden rahoitusrajasta luovuttaisiin. Jatkuvan oppimisen rahoituskriteerin painoarvoa pienennettäisiin. Kansainvälisen kilpaillun T&K-rahoituksen ja yritysrahoituksen painoarvoa vahvistettaisiin. Ammattikorkeakouluille tulisi julkaisutoimintaan kertoimet eri tyyppisille julkaisuille. Strategiarahoitus kytkeytyisi vahvemmin korkeakoulun strategisten kyvykkyyksien vahvistamiseen ja yhteistyöjärjestelyjä tukevaksi. Aiemmasta ohjelmarahoituksesta luovuttaisiin. Yliopistojen strategiarahoituksen osuutta pienennettäisiin. Korkeakoulujen vuosien 2025 ja 2026 rahoituksen laskentaan esitetään sisällytettäväksi muutosrajoitin. Työryhmäesitykseen liittyy eräviä mielipiteitä.

Asiasanat

koulutus, ammattikorkeakoulut, yliopistot, ohjaus, rahoitus, korkeakoulutus, TKI

ISBN PDF

978-952-263-985-1

ISSN PDF

1799-0351

Julkaisun osoite

<https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-263-985-1>

Förslag till reform av yrkeshögskolornas och universitetens riksomfattande finansieringsmodeller från och med 2025

Undervisnings- och kulturministeriets publikationer 2024:4	Tema	Utbildning
Utgivare	Undervisnings- och kulturministeriet	
Utarbetad av	Arbetsgruppen för reformen av undervisnings- och kulturministeriets styrning av högskolorna och av finansieringsmodellerna för utdelningen av den statliga finansieringen för högskolorna	
Språk	Sidantal	107
		finska

Referat

Arbetsgruppens förslag bygger på målen i regeringsprogrammet och på målen i fråga om högskolornas autonomi. Arbetsgruppen har i arbetet använt internationella bedömningar av styrnings- och finansieringsförfarandena i fråga om högskolor och utredningar som arbetsgruppen beställt av OECD. Högskolesamfund och intressegrupper har hörts genom två enkätundersökningar.

Det föreslås att modellerna för finansiering av högskolorna även i fortsättningen ska utgöras av en resultatbaserad finansieringsdel som utgår från utbildnings- och forskningsindikatorer och av en strategibaserad finansiering som skapar framtida förmågor. Universiteten ska ha riksomfattande uppgifter som ska beaktas separat.

Det föreslås en ny finansieringsfaktor baserad på antalet nya förstagångssökande studerande. Koefficienten för en andra examen på samma nivå ska sänkas och vikten av de examina som har avlagts inom den målsatta tiden ska höjas. Doktorsexamina ska ges större vikt, och man ska slopa finansieringsgränsen för dem. Finansieringskriteriet i fråga om kontinuerligt lärande ska ges mindre vikt. FoU-finansieringen för internationella tävlingar och företagsfinansieringen ska ges större vikt. I fråga om yrkeshögskolornas publikationsverksamhet införs det koefficienter för olika typer av publikationer. Strategifinansieringen ska vara närmare kopplad till stärkandet av högskolans strategiska förmågor och stödja samarbetsförfarandena. Det föreslås att den tidigare programfinansieringen ska slopas. Universitetens strategifinansieringsandel ska minskas. För beräkningen av högskolornas finansiering år 2025 och 2026 föreslås det en förändringsbegränsning. Om arbetsgruppens förslag har framförts avvikande meningar.

Nyckelord utbildning, yrkeshögskolor, universitet, styrning, finansiering, högskoleutbildning, FoUI

ISBN PDF 978-952-263-985-1 **ISSN PDF** 1799-0351

URN-adress <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-263-985-1>

Proposal for reforming national funding models for universities of applied sciences and universities from 2025 onwards

Publications of the Ministry of Education and Culture, Finland 2024:4	Subject	Education
Publisher	Ministry of Education and Culture	

Group author	Working group to reform the Ministry of Education and Culture's governance of higher education institutions and the models for allocating central government funding to higher education institutions		
---------------------	---	--	--

Language	Finnish	Pages	107
-----------------	---------	--------------	-----

Abstract

These proposals are based on the decisions set out in the Government Programme and on the objective of improving the autonomy of higher education institutions. The working group has made use of the international evaluation of governance and funding practices for steering higher education institutions, and studies commissioned from the OECD. Two online surveys were carried out to consult the tertiary education community and stakeholders.

The funding models would continue to consist of a performance indicator-based funding component for education and research, and strategic funding for creating future capabilities. In addition, universities would have national duties that will be considered separately.

The number of new first-time students would become a funding criterion. The coefficient for another degree at the same level would be lowered and the coefficient for degrees completed within the normative duration of studies would be raised. The weight of doctoral degrees would be increased and their funding limit would be abolished. The weight of the funding criterion based on continuous learning would be reduced. The weight of international competitive R&D funding and corporate funding would be increased. Universities of applied sciences would have coefficients for publishing based on the type of publication. Strategic funding would be more strongly linked to strengthening the higher education institution's strategic capabilities and supporting partnership arrangements. Earlier programme funding would be discontinued. The proportion of strategic funding for universities would be reduced. It is proposed that an adjustment limiter be included in the calculation of funding for higher education institutions for 2025 and 2026. The working group's proposal contains dissenting opinions.

Keywords	education, universities of applied sciences, universities, guidance, steering, financing, funding, higher education, tertiary education, RDI		
-----------------	--	--	--

ISBN PDF	978-952-263-985-1	ISSN PDF	1799-0351
-----------------	-------------------	-----------------	-----------

URN address	https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-263-985-1
--------------------	---

Sisältö

Opetus- ja kulttuuriministeriölle	7
1 Johdanto	11
2 Valtion talouden näkymät ja hallitusohjelman keskeiset korkeakoulu- ja tiedepoliittiset tavoitteet	14
2.1 Valtion talouden näkymät	14
2.2 Hallitusohjelman keskeisiä korkeakoulu- ja tiedepoliittisia tavoitteita rahoitussäädösten valmistelun näkökulmasta	16
3 Suomen korkeakoulujärjestelmä sekä rahoitus- ja ohjauskäytänteet kansainvälisesti vertaillen	19
3.1 Suomen korkeakoulutus ja sen rahoitus	19
3.2 Suomalaisen korkeakoulujen rahoitus- ja ohjauskäytänteiden erityispiirteitä.....	23
4 Työryhmän keskeiset ehdotukset	33
4.1 Keskeiset ehdotukset rahoitusmallien uudistamiseksi.....	33
4.2 Ehdotuksen mukaiset ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen rahoitusmallit vuodesta 2025 alkaen.....	61
Liitteet	75
Liite 1 Valtioneuvoston asetus ammattikorkeakouluista annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta (työryhmän ehdotus).	75
Liite 2 Opetus- ja kulttuuriministeriön asetus ammattikorkeakoulujen perusrahoituksen laskentakriteereistä (työryhmän ehdotus).	77
Liite 3 Valtioneuvoston asetus yliopistoista annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta (työryhmän ehdotus).	87
Liite 4 Opetus- ja kulttuuriministeriön asetus yliopistojen perusrahoituksen laskentakriteereistä (työryhmän ehdotus).	89
Liite 5 Suomen ylioppilaskuntien liitto SYL:n, Suomen opiskelijakuntien liitto SAMOK:n ja Opetusalan ammattijärjestö OAJ:n eriävä mielipide työryhmän loppuraporttiin	101
Liite 6 Professoriliiton eriävä mielipide 30.11.2023 KK-OHRA:n kokouksessa tehtyihin yliopistojen rahoitusmallin muutoksiin	105
Lähteet	106

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖLLE

Opetus- ja kulttuuriministeriön korkeakouluohjauksen ja korkeakoulujen valtionrahoituksen kohdentamisessa käytettyjen rahoitusmallien uudistamiseksi asetetun työryhmän (KK OHRA –työryhmä 2023) tehtävänä on ollut korkeakoulujen lakisäänteiset tehtävät, korkeakoulu- ja tiedepoliittiset tavoitteet, toimintaympäristön ennakoitujen muutokset ja kansainväliset verrokkit huomioon ottaen:

- Valmistella 15.12.2023 mennessä ehdotukset opetus- ja kulttuuriministeriön korkeakouluohjauksen ja korkeakoulujen valtionrahoituksen kohdentamisessa käytettyjen rahoitusmallien uudistamiseksi vuodesta 2025 alkaen ja niiden pohjalta ehdotukset tarvittavista säädösmuutoksista.
- Tukea opetus- ja kulttuuriministeriötä ohjaukskäytänteiden uudistamisessa ja sopimuskauden 2025–2028 valmistelussa, erityisesti yhteiskunnan osaamistarpeiden sekä toimialojen ja alueiden kehittämistarpeiden tunnistamisessa.

Työryhmän tukena valmistelussa on ollut ensimmäistä kertaa toteutettu korkeakoulujen ohjaus- ja rahoituskäytänteiden kansainvälinen arviointi, jonka yhteydessä kuultiin laajasti korkeakouluyhteisöä ja sidosryhmiä. Opetus- ja kulttuuriministeriön tilaaman arvioinnin tavoitteena oli selvittää, miten ministeriön tulisi kehittää korkeakoulujen ohjausta ja rahoitusta muuttuvassa toimintaympäristössä, jotta se voisi parhaalla mahdollisella tavalla parantaa korkeakoulujen laatua ja vaikuttavuutta. Lisäksi OECD:ltä on tilattu kaksi selvitystä, joissa OECD vertaili Suomen korkeakoulujärjestelmää ja rahoituskäytänteitä muiden samankaltaisten järjestelmien kanssa. Tavoitteena oli löytää mahdollisia hyviä käytänteitä ajankohtaisten politiikkatavoitteiden edistämiseksi.

Työryhmän valmistelun aikana on järjestetty kaksi verkkokyselyä. Kevään 2023 kyselyn tarkoituksena oli kerätä korkeakouluyhteisöltä ja sidosryhmiltä näkemyksiä siitä, miten korkeakoulujen ohjausta ja rahoituskannusteita tulisi kehittää. Syksyn 2023 kyselyn tarkoituksena oli kerätä näkemyksiä, kuinka osuvina opetus- ja kulttuuriministeriön kaudelle 2025–2028 ehdottamat korkeakoulujen yhteiset tavoitteet ovat ja kuinka vaikuttavina muutamien rahoitustyöryhmässä esillä olleiden kannusteiden nähtiin. Lisäksi vuonna 2023 järjestettiin neljä kaikille avointa

Teams –iltapäiväkahvitilaisuutta, joissa oli mahdollista saada tietoa ja käydä keskustelua työryhmän valmistelusta sekä saada ohjaus- ja rahoitustyöryhmän ministeriön asiantuntijasihteereiltä vastauksia mieltä askarruttaviin korkeakouluasioihin.

Korkeakoulujen ohjaus perustuu edelleen vahvasti keskinäiseen vuorovaikutukseen ja luottamukseen opetus- ja kulttuuriministeriön ja korkeakoulujen välillä. Tärkeänä nähdään rahoituskannusteiden ja ohjaustoimien sekä niillä haettavien vaikutuksien tarkastelu kokonaisuutena.

Osa korkeakoulujen toimintaan vaikuttavista rahoitusjärjestelyistä (erityisesti T&K – rahoituksen lisäys, lukuvuosimaksujen täyskatteellisuutta kohti eteneminen ja avoimen korkeakoulujen maksujen uudistaminen) ovat olleet työryhmän varsinaisen valmistelun ulkopuolella. Näiden valmistelu on otettu huomioon siinä määrin kuin se annetun aikataulun puitteissa on ollut mahdollista. Rahoitussäädösten valmistelussa ei ole myöskään otettu kantaa koulutusvastuujärjestelmän uudistamiseen. Korkeakoulukohtaisilla koulutusvastuilla ja niiden muutoksilla on rooli korkeakoulujen profiloitumisen ja työnjaon edistämässä. Tarkastelun ulkopuolella ovat olleet myös opiskelijoiden toimeentuloon liittyvät järjestelyt, joilla on merkitystä koulutuksen hakeutumiseen, opintojen aikaiseen työskentelyyn ja valmistumisaikoihin.

Työryhmän toimeksiannon mukaisesti keskeisinä näkökulmina ehdotuksissa on otettu huomioon valtakunnallisten korkeakoulu- ja tiedepoliittisten tavoitteiden edistäminen, korkeakoulutuksen saavutettavuus, korkeakoulujen toiminta ja tulokset, kansalliskielten aseman turvaaminen sekä tätä kautta laajasti yhteiskunnallinen merkitys ja vaikuttavuus. Samalla on oltu tietoisia korkeakoulujen lähivuosien rahoituskehiksestä ja tarpeesta turvata korkeakoulujen autonominen päätöksenteko.

Työryhmän laatimissa ehdotuksissa on tunnistettu kummankin korkeakoulusektorin profiili suomalaisessa korkeakoulujärjestelmässä, turvattu korkeakoulujen pitkäjänteisen kehittämisen mahdollisuudet kannustaen korkeakouluja samalla huolehtimaan korkeakoulutuksen ja tutkimuksen laadusta sekä toiminnan tuloksellisuudesta. Rahoitusmallit tunnistavat edelleen koulutuksen ja tutkimuksen perustavaa laatua olevan yhteyden. Koulutuksen ja tutkimuksen/ TKI –toiminnan keskinäinen suhde ei rahoitusmalleissa olennaisesti muutu.

Ehdotuksissa on tunnistettu, että korkeakoulutuksen ja tutkimuksen vaikutukset ja vaikuttavuus toteutuvat useimmiten vasta pitkällä aikavälillä. Näin huomiota on kiinnitetty kannusteiden ohjausvaikutusten selkeyteen, korkeakoulujen omaehtoisen strategisen kehittämisen edistämiseen sekä korkeakoulujen yhteistyön, innovaatiokyvykkyyden ja joustavuuden lisäämiseen toimintaympäristön muutoksiin reagoimisessa. Tämä on tarkoittanut myös julkisen rahoituksen vipuvaikutusta ulkopuoliselle rahoitukselle ja sen hankkimiselle.

Työryhmä esittää, että korkeakoulujen rahoitusmallit muodostuisivat edelleen tuloksiin perustuvasta indikaattoripohjaisesta koulutuksen ja tutkimuksen rahoitusosioista ja tulevaisuuden kyvykkyksiä luovasta strategiarahoituksesta. Lisäksi yliopistoilla olisi jatkossakin erikseen huomioon otettavia valtakunnallisia tehtäviä. Rahoitusmallien mukaisesti korkeakouluille määrittyvä laskennallinen perusrahoitus kohdennetaan yhtenä kokonaisuutena korkeakoululle.

Rahoituskriteereissä on korostettu selkeää määrittelyä ja läpinäkyvyyttä siten, että yksittäisen korkeakoulun lähivuosien rahoituksen taso on kohtuullisesti ennakoitavissa. Rahoituskriteereissä käytettävien pohjatietojen luotettavuutta on korostettu. Rahoitusmallien laskentakriteereihin on tehty vain hallitusohjelmasta esiin nousevat välttämättömät muutokset ja muutamia teknisiä tarkistuksia. Seuraavien vuosien aikana on harkittava, onko korkeakoulusektorilla käynnissä olevien toiminnallisten muutosten perusteella tarve suurempiin rahoituskäytänteiden muutoksiin 2025–2028 sopimuskauden jälkeen. Samalla olisi harkittava syvällisempää tarkastelua isoista järjestelmätason muutostarpeista ja tarvetta uudistamisen tutkimukselliseen tukeen.

Työryhmän puheenjohtajana on toiminut kansliapäällikkö Anita Lehikoinen (31.7.2023 saakka Sitran yliasiamieheksi siirtynyt ylijohtaja Atte Jääskeläinen) opetus- ja kulttuuriministeriöstä. Työryhmän jäseniksi kutsuttiin johtaja Erja Heikkinen opetus- ja kulttuuriministeriöstä, johtaja Jonna Korhonen opetus- ja kulttuuriministeriöstä, rehtori Keijo Hämäläinen Jyväskylän yliopistosta (1.6.2023 alkaen Tampereen yliopistosta), rehtori Minna Martikainen, Vaasan yliopistosta, rehtori Ilkka Niemelä Aalto-yliopistosta, rehtori Mervi Vidgén Savonia-ammattikorkeakoulusta, rehtori Tapio Kujala Tampereen ammattikorkeakoulusta, toiminnanjohtaja Ida Mielityinen Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry:stä, koulutuspolitiikan asiantuntija Johanna Fonsell Suomen opiskelijakuntien liitto SAMOK ry:stä, koulutuspolitiikan asiantuntija Heidi Rättyä Suomen ylioppilaskuntien liitto SYL ry:stä, pääjohtaja Paula Eerola Suomen Akatemiasta, johtaja Tero Karjalainen Itä-Suomen yliopistosta Tieteentekijöiden liiton edustajana, professori Mika Lähteenmäki Jyväskylän yliopistosta Professoriliiton edustajana, erityisasiantuntija Hannele Louhelainen Opetusalan ammattijärjestö OAJ:sta, asiantuntija Mikko Vieltojärvi Elinkeinoelämän keskusliitto EK:sta, koulutusasioiden asiantuntija Marja Vartiainen Suomen yrittäjistä, päällikkö Heikki Holopainen Sivistystyönantajat ry:sta, neuvotteleva virkamies Sanna Nieminen valtiovarainministeriöstä, johtava asiantuntija Harri Länsipuro työ- ja elinkeinoministeriöstä, toimitusjohtaja Liisa Suvikumpu Säätiöt ja rahastot ry:stä, kauppatieteiden tohtori Markus Lahtinen ja professori Ari Hyytinen.

Koulutuspolitiikan asiantuntija Johanna Fonsellin, koulutusasioiden asiantuntija Marja Vartiaisen sekä päällikkö Heikki Holopaisen siirryttyä toisiin tehtäviin tai ollessa muutoin estyneitä osallistumasta työryhmän toimintaan, ovat heidän tilallaan ryhmässä toimineet Alekski Niemi Suomen opiskelijakuntien liitto SAMOK ry:stä, asiantuntija Maria Nyroos Suomen yrittäjistä sekä johtaja Heikki Kuutti Uusitalo Sivistystyönantajat ry:sta. Lisäksi työryhmään kutsuttiin 1.12.2023 opetus- ja kulttuuriministeriössä aloittanut ylijohtaja Sirkku Linna.

Työryhmän asiantuntijasihteereinä ovat toimineet opetusneuvos Jukka Haapamäki, opetusneuvos Tomi Halonen, hallitusneuvos Laura Hansén, opetusneuvos Jorma Karhu, opetusneuvos Ulla Mäkeläinen, opetusneuvos Maarit Palonen, neuvotteleva virkamies Allan Seuri ja opetusneuvos Soili Vasikainen opetus- ja kulttuuriministeriöstä.

Muistio sisältää työryhmän toimeksiannossa keskeisenä olevan ehdotuksen korkeakoulujen valtionrahoituksen kohdentamisessa käytettyjen rahoitusmallien uudistamiseksi vuodesta 2025 alkaen ja niiden pohjalta ehdotukset tarvittavista säädösmuutoksista. Työryhmän toimikausi on 10.3.2023–30.4.2024. Kevään 2024 aikana työryhmä tukee opetus- ja kulttuuriministeriötä ohjaukikäytänteiden uudistamisessa ja sopimuskauden 2025–2028 valmistelussa. Tavoitteena on, että työryhmän tukemana ministeriö työstää kevään 2024 aikana käsikirjan korkeakoulujen ohjaus- ja rahoituskäytänteistä sekä tuottaa tilastoaineistoa korkeakoulutuksen tilasta.

Saatuaan työnsä päätökseen työryhmä luovuttaa muistionsa opetus- ja kulttuuriministeriölle. Työryhmäesitykseen liittyy SYL:n, SAMOK:n ja OAJ:n yhteinen sekä Professoriliiton eriävä mielipide.

Helsingissä 15.12.2023

1 Johdanto

Korkeakoulutuksella ja tutkimuksella on merkittäviä yhteiskunnan vakauteen, toimintakykyyn ja hyvinvointiin säteileviä vaikutuksia. Korkeakoulutukseen ja tutkimukseen kohdistuu moninaisia odotuksia, niin valtion, yritys-elämän, akateemisen yhteisön kuin opiskelijoidenkin taholta. Korkeakoulujen odotetaan tuottavan pidemmän aikavälin vaikuttavuuden lisäksi ratkaisuja myös akuutteihin yhteiskunnallisiin ongelmiin.

Osaajapula näkyy Suomen työmarkkinoilla jo vakavana, ja tarve kääntää osaamis- ja koulutustaso nousuun edellyttää myös korkeakoulujen ohjaus- ja rahoitusjärjestelmän tarkastelua. Korkeakoulutuksen tarjontaa olisi pystyttävä lisäämään, jotta nuorista 50 prosenttia olisi korkeasti koulutettuja 2030-luvun alkuvuosina ja Suomi voisi tavoitella kansainvälisesti korkean koulutustason saavuttamista 2040-luvun alkuun mennessä. Samanaikaisesti uusien ulkomaalaisten tutkinto-opiskelijoiden määrää olisi pystyttävä lisäämään tavalla, joka lisää osaajien määrää työmarkkinoilla eikä heikennä suomalaisten pääsyä korkeakoulutukseen. Jatkuvaa oppimista olisi pystyttävä kehittämään painottaen työn ja osaamisen yhteyttä, tutkinnon osia pienempiä kokonaisuuksia sekä jo hankitun osaamisen tunnistamista. Digitalisaatio tarjoaa uusia mahdollisuuksia parantaa korkeakoulutuksen ja tutkimuksen laatua ja resursien tarkoituksenmukaista käyttöä.

Tutkimus- ja kehittämismenojen nostaminen 4 prosenttiin bruttokansantuotteesta on tärkeää tuottavuus- ja talouskasvun nopeuttamiselle. Vuoden 2023 alusta voimaan tullut laki (1092/2022) tutkimus- ja kehittämismenojen rahoituksesta sitoo valtion sektorin T&K-rahoituksen kasvun 1,2 %:n BKT-osuuteen ennustetun talouskehityksen vallitessa vuoteen 2030 mennessä. Valtuuksien ja määrärahojen vuosittainen korotus voidaan tehdä säädettyä pienempänä, jos yksityisen sektorin tutkimus- ja kehittämistoiminnan menot ovat vähemmän kuin kaksi kolmasosaa tutkimus- ja kehittämistoiminnan kokonaismenoista. Korotuksen vähentämisen sijaan tutkimus- ja kehittämistoimintaan tarkoitettuja valtuuksia ja määrärahoja voidaan kohdentaa uudelleen tavalla, jonka arvioidaan edistävän yksityisen sektorin investointeja tutkimus- ja kehittämistoimintaan aiempaa kohdennusta tehokkaammin. Parlamentaarinen TKI-työryhmä on valmistellut T&K-rahoituksen käyttöä koskevia linjauksia, joista on valmistunut maaliskuussa 2023 loppuraportti. Tutkimus- ja kehittämistoiminnan rahoituksen käyttöä koskevan monivuotisen suunnitelman valmistelu on käynnissä.

Julkiset panostukset koulutukseen ja tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoimintaan voivat parantaa talouden pitkän aikavälin kasvupotentiaalia, mutta vaikutukset julkisen talouden kestävyteen ovat epävarmoja. Lähitulevaisuudessa tarvitaan ratkaisuja, joilla voidaan turvata julkisen talouden kestävyttä, talouskasvun edellytyksiä ja hyvinvointiyhteiskunnan rahoitus pohjaa. Valtiovarainministeriö arvioi syksyn 2023 taloudellisessa katsauksessa kestävyysvajeen olevan noin 3 % suhteessa BKT:hen eli noin 10 mrd. euroa vuoden 2027 tasolla.

Kaikki korkeakoulut hoitavat julkista tehtävää ja niiden toiminta rahoitetaan pääosin julkisin varoin. Valtio edistää korkeakoulu- ja tiedepoliittisia tavoitteita lähinnä lainsäädännön, korkeakoulujen rahoituksen ja rahoituskäytänteiden sekä muiden ohjauskäytänteiden kautta tapahtuvalla keskinäisellä vuorovaikutuksella. Pääosa julkisesta rahoituksesta sekä yliopistoille että ammattikorkeakouluille kanavoituu opetus- ja kulttuuriministeriö kautta laskennallisten rahoitusmallien mukaisesti. Vuonna 2023 ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen perusrahoituksen määrä on yhteensä yli 2,9 miljardia euroa.

Yliopisto- ja ammattikorkeakoululakien perusteella määräytyvien rahoitusmallien tarkoitus on jakaa valtion talousarviossa määritelty perusrahoitus korkeakoulujen kesken. Korkeakoulujen rahoitusmallien kautta kohdentuu noin 62 % yliopistojen ja 78 % ammattikorkeakoulujen tuloista. Korkeakouluilla on lain takaama autonomia päättää sisäisestä rahanjaostaan ja johtamisestaan.

Rahoitusmalleilla ja niissä käytettävillä indikaattoreilla on taloudellisten kannustimien kautta vahva ohjaus- ja kannustevaikutus korkeakoulun johtamiseen ja sisäiseen voimavarojen suuntaamiseen. Monet korkeakoulut ovat sisäisissä rahanjakomalleissaan seuranneet valtakunnallisen mallin muutoksia. Korkeakoulujärjestelmän kannalta entistä tärkeämmälle korkeakoulujen työnjaolle ja keskinäiselle yhteistyölle on oltava kannusteita. Rahoitusmallit eivät saa kuitenkaan muodostua korkeakoulujen toimintaa vahvemmin ohjaavaksi kuin taustalla olevat korkeakoulu- ja tiedepoliittiset tavoitteet ja korkeakoulujen omat strategiat. Käytössä tulee olla myös uskottavat menettelytavat, jolla voidaan varmistaa korkeakoulujen toiminnan laadusta huolehtiminen.

Korkeakoulujen tuloksellisuuteen, laatuun ja vaikuttavuuteen perustuvia laskennallisia rahoitusmalleja ja sopimusmenettelyä on sovellettu 1990 –luvun puolivälistä alkaen niitä sopimuskausittain tarkistaen tai uudistaen. Rahoitusmalli oli alkuvaiheessa vahvasti vallitsevaa tilaa säilyttävä. Tämän jälkeen rahoitusmalli on muuttunut tavoitepohjaisemmaksi ja edelleen tulosperusteisemmaksi, mikä on merkinnyt uudistumiskykyä kannustavan lähestymistavan vahvistumista. Samalla on kuitenkin turvattu kaikille korkeakouluille, niiden erilaiset profiilit tunnistaen, kohtuulliset

toimintaedellytykset. Rahoitusmallien ja sopimuskäytänteiden kautta on haluttu luoda vahvempaa yhteyttä määrärahojen ja korkeakoulujen toiminnalle asetettujen tavoitteiden välille.

Korkeakoulujen uudistumiskyvykkyyden vahvistamiseksi korkeakoulujen omien strategisten tavoitteiden ja strategiarahoituksen merkitys on viime vuosina korostunut. Viimeisimmät rahoituskäytänteiden muutokset tulivat voimaan vuodesta 2021 alkaen.

Tutkimusrahoituksesta osa tulee kilpailtuna rahoituksena korkeakouluille, tutkimusryhmille tai yksittäisille tutkijoille erityisesti Suomen Akatemian kautta. Soveltavan T&K-työn kilpaillun julkisen rahoituksen vähäisyys on nähty kansallisen tutkimus- ja innovaatiojärjestelmän toimivuuden kannalta haasteeksi.

Korkeakoulujen toimintaedellytysten kannalta keskeisiä ovat rahoituskehityksen suuruus, sen tason ennustettavuus, ennalta määriteltyjen käyttökohteiden osuus sekä tavat, joilla julkinen rahoitus ja mahdolliset kannusteet kanavoidaan. Korkeakouluilla on opetuksen ja tutkimuksen vapauden lisäksi laaja taloudellinen ja hallinnollinen autonomia. Korkeakoulut tukeutuvat omaan strategiaan lakisääteisissä tehtävissään ja painopistevalinnoissaan samalla, kun ne vastaavat yhteiskunnan moninaisesti odotuksiin ja korkeakoulu- ja tiedepoliittisiin tavoitteisiin.

Rahoituskriteerien valinnassa ja niiden keskinäisessä painotuksessa joudutaan tekemään valintoja sen suhteen kuinka lakisääteisiä tehtäviä, tuloksellisuutta ja korkeakoulujen toimintaprosessien eri vaiheita tarkastellaan tasapainoisen kokonaisuuden ja ennakoitujen kannustinvaikutusten saavuttamiseksi. Oleellista on myös rahoituskriteerien sisällä yksittäisen suorituksen merkitys rahoituksen määräytymisessä.

Tavoitteena on ohjausvaikutusten selkeys ja läpinäkyvyys sekä riittävä vakaus yksittäisen korkeakoulun rahoituksen kehittymisessä. Rahoituskriteerien tulee olla selkeästi määriteltyjä ja läpinäkyviä siten, että yksittäisen korkeakoulun lähivuosien rahoituksen taso on kohtuullisesti ennakoitavissa. Erityisesti tutkimustoiminnan näkökulmasta oleellista on tasapaino perusrahoituksen (OKM) ja laadulla kilpailun, erityisesti Suomen Akatemian, Business Finlandin ja yhä vahvemmin myös kansainvälisen hanketyyppisen rahoituksen välillä. Rahoituslaskennassa ja rahoituksen suuntaamisessa on otettava huomioon tarve kustannustehokkuuteen ja tarpeettoman raportoinnin välttämiseen.

2 Valtion talouden näkymät ja hallitusohjelman keskeiset korkeakoulu- ja tiedepoliittiset tavoitteet

2.1 Valtion talouden näkymät

Pääministeri Orpon hallituksen talouspolitiikan tavoitteena on parantaa suomalaisten elintasoa, kääntää Suomen talous kestäväan kasvuun ja kääntää hyvinvointia uhkaava velkaantumiskehitys. Hallitus toteuttaa kasvua vauhdittavia uudistuksia sekä tekee välttämättömiä toimia julkisen talouden tasapainottamiseksi. Hallituksen talouspolitiikan painopisteet ovat taloudellinen vakaus, työllisyys, talouskasvu sekä hyvinvointipalvelujen turvaaminen.

Syyskuun 2023 budjettiriihessä hallitus totesi julkisen talouden tilanteen olevan uusien ennusteiden perusteella huolestuttava. Päivittyneen talousennusteen perusteella 6 miljardin euron sopeutuskokonaisuuden toimeenpanon jälkeen hallitusohjelmaan kirjatusta 1 %/BKT:n alijäämätavoitteesta jäätäisiin arviolta 0,4 prosenttiyksikköä. Hallitus arvioi julkisen talouden tilannetta ja päättää mahdollisista tarvittavista lisätoimista puoliväliriihessä. Julkisen talouden suunnitelmassa asetetaan sitova menokehys vaalikaudelle. Hallitusohjelman kirjauksia ja muita toimenpiteitä toteutetaan vaalikauden kehyksen mahdollistamissa rajoissa.

Hallitus on sitoutunut kansalliseen tavoitteeseen nostaa Suomen tutkimus- ja kehittämismenot (T&K-menot) 4 prosentin BKT -osuuteen vuoteen 2030 mennessä. Kansallisen tavoitteen ja voimassa olevan T&K -rahoituslain mukaisesti valtion T&K-rahoitus nousee 1,2 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuoteen 2030 mennessä sillä edellytyksellä, että yksityisen sektorin panostukset kasvavat 2,67 prosenttiin suhteessa BKT:hen. Valtion talousarviossa T&K-rahoitusta tulisi tavoitteen mukaisesti korottaa vuosittain noin 280 milj. eurolla verrattuna vuoden 2023 lähtötasoon.

Taulukko 1. T&K-rahoituksen lisäykset (TAE 2024 ja JTS 2024–2027), milj. euroa

	2024	2025	2026	2027
Pysyvät rahoituksen korotukset (milj. euroa)				
Business Finlandin T&K-toiminnan tukemisen valtuus	92	92	92	92
Business Finlandin T&K-toiminnan lainavaltuus	10	10	10	10
EU-hankkeiden kansallinen vastinrahoitus korkeakouluille ja valtion tutkimuslaitoksille	35	35	35	35
Suomen Akatemian tutkimushankevaltuus	55	45	45	45
Valtion rahoitus terveydenhuollon yksiköille yliopistotasoiseen tutkimukseen sekä sosiaalityön yliopistotasoiseen tutkimukseen	5	5	5	5
Määräaikainen rahoitus (milj. euroa)				
Tutkijankoulutus-pilotti (2024—2027)	40	86	86	50
VTT, mikroelektroniikan ja kvanttiteknologian pilotointiympäristö (2024—2027)	5,3	11,2	45	17,5
VTT, kvanttietokone (2024—2027)	5	25	25	15
VTT, pienydinvoimalahankkeiden kehittäminen (2025–2027)		2,12	2	0,38
REPowerEU, puhtaan energian ja materiaalivirtojen T&K-hanke (2024–2026)	16,5	19	4,3	
Rahoituspäätökset	264	330	349	270

Valtion T&K-rahoituksen vuosien 2025–2027 lisäyksiä ei ole vielä kohdennettu hallinnonaloittain tai momenteittain. Kohdennuksesta on tarkoitus päättää myöhemmin tulevien talousarvioiden ja julkisen talouden suunnitelmien yhteydessä.

Korkeakoulujen rahoitusnäkökulma selkeytyi 9.10.2023 hallituksen julkistaessa vuoden 2024 talousarvioesityksen ja julkisen talouden suunnitelman vuosille 2024–2027:

- Tämän hetkisten päätösten perusteella kustannustason nousu otetaan täysimääräisesti huomioon korkeakoulujen valtionrahoituksen mitoituksessa. Vuodelle 2024 korkeakoulujen perusrahoitusta ehdotetaan lisättäväksi kustannustason nousua vastaavasti yhteensä 152 milj. eurolla.

- Vuosina 2024—2027 osoitetaan korkeakoulujen aloituspaikkamäärien lisäämiseen yhteensä 41,3 milj. euroa ja tutkijankoulutuspilottiin yhteensä 262 milj. euroa.
- Psykoterapeuttikoulutukseen lisätään 2 milj. euroa vuodelle 2025, 5 milj. euroa vuodelle 2026 ja vuodesta 2027 lähtien 10 milj. euroa.
- Suomen Akatemian tutkimushankevaluuteen tulevasta lisärahoituksesta suunnataan vuosittain lippulaivoihin 30 milj. euroa (40 milj. euroa vuonna 2024), tutkitun tiedon vaikuttavuuteen 10 milj. euroa ja kansallisiin tutkimusinfrastruktuureihin 5 milj. euroa.

Julkista taloutta vahvistavina toimina yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen avoimen koulutustarjonnan säädelyjä enimmäismaksuja ja EU/ETA-valtioiden ulkopuolisten opiskelijoiden lukuvuosimaksujen vähimmäismäärää nostetaan. Vastaavasti vähennetään korkeakoulujen valtionrahoitusta asteittain siten, että vuodesta 2028 alkaen vähennys on yhteensä 35 milj. euroa. Lisäksi ammattikorkeakoulujen valtionrahoituksesta vähennetään vuodesta 2024 alkaen 12 milj. euroa sote-harjoittelukorvausten siirtona.

2.2 Hallitusohjelman keskeisiä korkeakoulu- ja tiedepoliittisia tavoitteita rahoitussäädösten valmistelun näkökulmasta

- Korkeakoulujärjestelmä perustuu jatkossakin duaalimalliin eli yliopistoilla ja ammattikorkeakouluilla on omat lainsäädäntönsä ja omat tehtävänsä
- Hallitus jatkaa korkeakoulujen profiloitumisen tukemista, jotta voimavarat käytettäisiin mahdollisimman tarkoituksenmukaisesti.
- Korkeakouluja kannustetaan kansalliseen ja kansainväliseen yhteistyöhön sekä löytämään tutkimusalat, joilla ne voivat tavoitella maailman kärkeä omilla vahvuusalueillaan. Korkeakoulujen autonomiaa tuetaan, mutta koordinointia tarvitaan. Koulutuskentän yhteistyön mahdollisuuksia hyödynnetään tehokkaammin ottaen huomioon alueelliset ja kielelliset näkökohdat.
- Koulutusjärjestelmän kehittämisessä otetaan nykyistä paremmin huomioon tekoälyn ja digitalisaation mahdollisuudet.
- Hallitus on sitoutunut T&K -järjestelmän kehittämisen periaatteisiin ja parlamentaarisen TKI-työryhmän ehdotusten toimeenpanoon. Tavoitteen saavuttaminen edellyttää, että erityisesti alkuvaiheessa

rahoituksella varmistetaan TKI-osaajien kouluttaminen ja huolehditaan korkeakoulujen perusrahoituksesta. Välttämätöntä on varmistaa osaajien saatavuus ja riittävät koulutusmäärät sekä Suomen houkuttelevuus ulkomaisten osaajien näkökulmasta.

- Tutkimusinfrastruktuurien rahoitusta lisätään ja hallitus sitoutuu suurteholaskennan kapasiteetin varmistamiseen. T&K-rahoituksen kansantaloudellista vaikuttavuutta nostetaan painottamalla tutkimus-yritys-yhteistyöhön kohdentuvaa rahoitusta sekä rahoittamalla yhteiskäyttöisiä TKI-infrastruktuureja. Lisäksi hyödynnetään sekä olemassa olevia tehokkaita rahoitusvälineitä, kuten veturirahoitusta ja lippulaivahankkeita, että TKI-rahoittajaorganisaatioiden uusia yhteisiä ohjelmia.
- Varataan riittävä EU:n T&K-rahoituksen kansallinen vastinrahoitus ja asetetaan tavoitteeksi Suomeen ohjautuvan EU:n T&K-rahoituksen kaksinkertaistaminen. Globaalisti kilpailukykyisten ekosysteemien vahvistamiseksi käydään tiivistä vuoropuhelua julkisen ja yksityisen sektorin TKI-panostusten strategisesta kohdentamisesta alueellisten ekosysteemi-sopimusten muodossa. T&K-verokannustinta kehitetään edelleen sekä kasvuyrityksille ja pk-yrityksille sopivia rahoitusmahdollisuuksia.
- Hallitus sitoutuu tekemään toimenpiteitä, joilla korkeakoulutettujen nuorten aikuisten määrä pyritään nostamaan mahdollisimman lähelle 50 prosenttia vuoteen 2030 mennessä. Hallitus sitoutuu lisäämään korkeakoulujen aloituspaikkoja. Huoltovarmuuden turvaamiseksi varmistetaan, että kriittisten alojen osaamistarpeisiin vastataan riittävästi.
- Koulutustason nostamiseksi korkeakoulutusta on suunnattava aiempaa voimakkaammin ensimmäistä tutkintoa suorittaville. Hallitus käynnistää toimenpidekokonaisuuden korkeakoulutuksen tarpeettoman kasautumisen ehkäisemiseksi. Arvioidaan aloituspaikkojen kohdentamista ensimmäistä tutkintoaan suorittaville niin, ettei se tarpeettomasti hidasta koulutukseen hakeutumista tai heikennä alanvaihdon mahdollisuutta.
- Hallitus vahvistaa koulutuksen läpäisyä. Korkeakoulujen rahoitusmallia arvioidaan niiltä osin kuin muutoksilla voidaan parantaa korkeakoulujen kannustimia varmistaa, että opiskelijat valmistuvat tavoiteajassa. Korkeakoulujen rahoitusjärjestelmän on tuettava myös tutkintoja pienempien osaamiskokonaisuuksien suorittamista.
- Avoimen korkeakouluopetuksen roolia vahvistetaan väylänä osaamisen kehittämisessä.

- Osaavan ja koulutetun työvoiman vajeeseen puututaan muun muassa sujuvoittamalla ulkomaisten tutkintojen tunnustamista ja panostamalla lähtömaakoulutuksiin. Poikkihallinnollista toimintaohjelmaa (Talent Boost) korkeasti koulutettujen henkilöiden kansainvälisen rekrytoinnin sekä Suomen pitovoiman lisäämiseksi edistetään
- Hallitus etenee kohti EU- ja ETA-maiden ulkopuolisten opiskelijoiden lukukausimaksujen täyskatteellisuutta.
- Kotoperäisten vähemmistökielten, erityisesti saamen kielten, karjalan kielen, romanikielen ja kotimaisten viittomakielten asemaa halutaan vahvistaa.
- Yliopistokeskusten rooli turvataan alueellisessa koulutustarjonnassa ja TKI-toiminnassa.

3 Suomen korkeakoulujärjestelmä sekä rahoitus- ja ohjauskäytännöt kansainvälisesti vertaillen

3.1 Suomen korkeakoulutus ja sen rahoitus

OECD:n mukaan suomalaisen korkeakoulujärjestelmään kohdistuu samat haasteet kuin muidenkin kehittyneiden maiden korkeakoulujärjestelmiin. Korkeakoulujärjestelmien keskinäinen vertailu on haastavaa. OECD nostaa kuitenkin esille muutaman viime vuosina Suomen korkeakoulujärjestelmää leimaavan kehityskulun, jotka poikkeavat yleisestä kehityksestä.

Verrattuna useimpiin muihin OECD maihin Suomessa korkea-asteen koulutuksen osallistumisasteen kasvu on pysähtynyt nuorissa aikuisissa (25–34 vuotiaat). Koulutustaso on kansainvälisesti vertaillen ja työelämän tarpeeseen nähden alhainen. Korkea-asteen koulutettujen osuus 25–34-vuotiaista on OECD-maissa noussut parikymmentä prosenttiyksikköä kahden viime vuosikymmenen aikana ja on nyt 47 %. Suomi on kansainvälisessä vertailussa poikkeus 41 %:n tasolle jääneellä nuorten korkeakoulutusasteellaan. Korkeakoulutuksen aloittavan ikäluokan koko ei merkittävästi pienene vuoteen 2030 mennessä.

Koulutustason noston perimmäisenä tarkoituksena on vastaava osaamistason nousu yhteiskunnan uudistumisen, hyvinvoinnin ja elinvoimaisuuden turvaamiseksi. Suomessa on OECD-maiden suurimpiin kuuluva työvoimapula korkeakouluteuissa ammattiryhmissä. Pula osaavasta työvoimasta on jo muodostunut kriittiseksi tekijäksi, joka estää kestävä kasvun aikaansaamista ja ylläpitämistä. Jotta koulutustason nousu tarkoittaisi myös tosiasiallista osaamistason nousua on huolehdittava koulutuksen ja oppimistulosten laadusta. Korkea-asteen koulutuksen suorittaneiden työllistyminen 25–34 –vuotiaissa on Suomessa korkealla tasolla ja selkeästi OECD maiden keskiarvoa korkeampi. Korkeampi koulutus tuottaa sekä korkeamman työllisyyden, että korkeamman päätoimisen työllisyyden. Ero toisen asteen koulutuksen suorittaneisiin nähden on merkittävä.

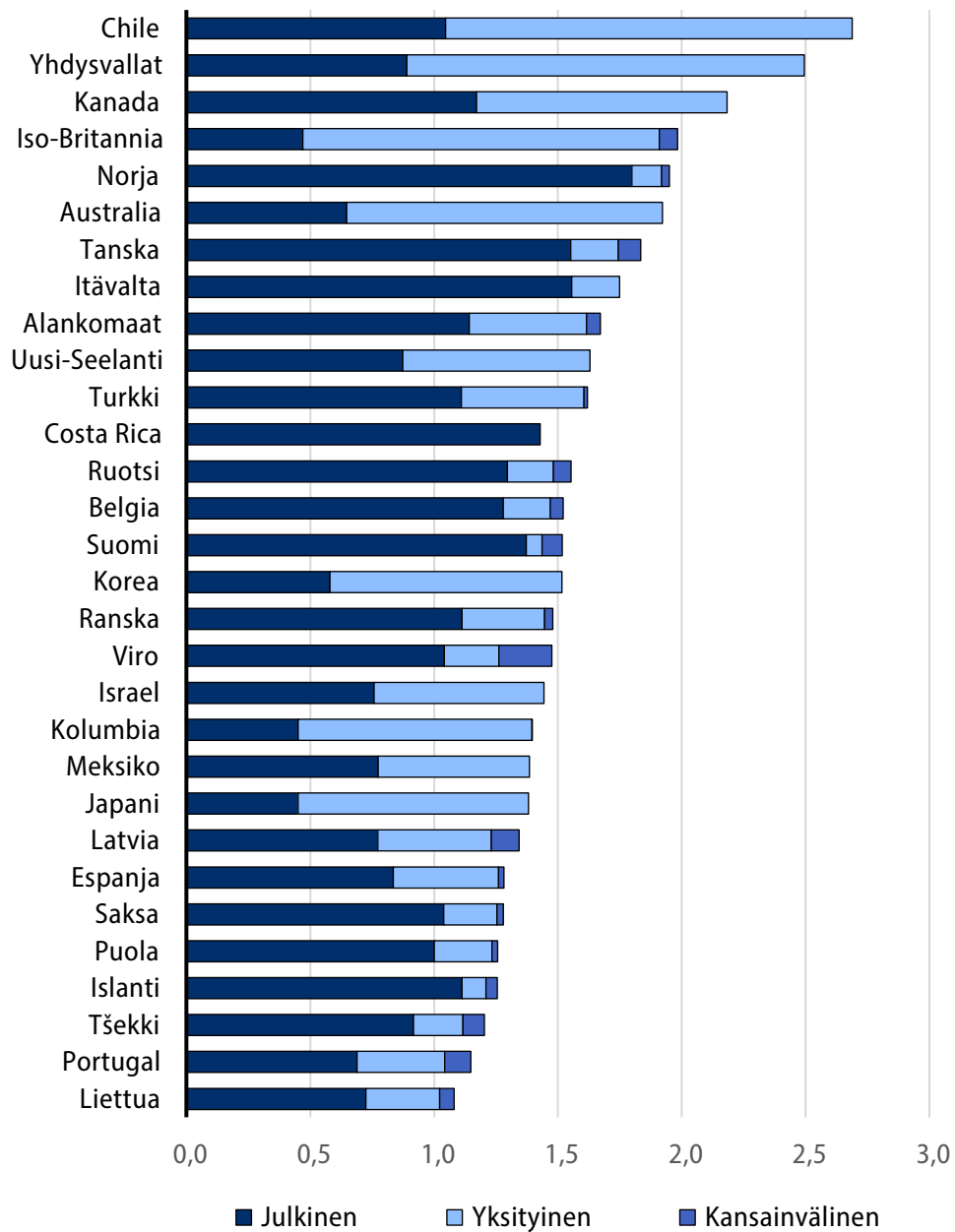
Kansainvälisessä tarkastelussa Suomi on varsin tyypillinen Pohjoismaa, jossa koulutuksen rahoitus painottuu hyvin voimakkaasti julkiseen sektoriin ja julkisen rahoituksen taso on perinteisesti kuulunut kaikilla koulutusasteilla maailman

kehittyneiden maiden korkeimpiin. Pohjoismainen perinteinen asema on muuttunut 2000-luvulla, kun koulutusmenot ovat nousseet laajasti OECD-maissa. Korkea-asteen oppilaitosten kustannukset 1,5 % BKT:hen suhteutettuna olivat Suomessa vuonna 2019 OECD:n keskitasoa, mutta jäivät selkeästi jälkeen muista Pohjoismaista.

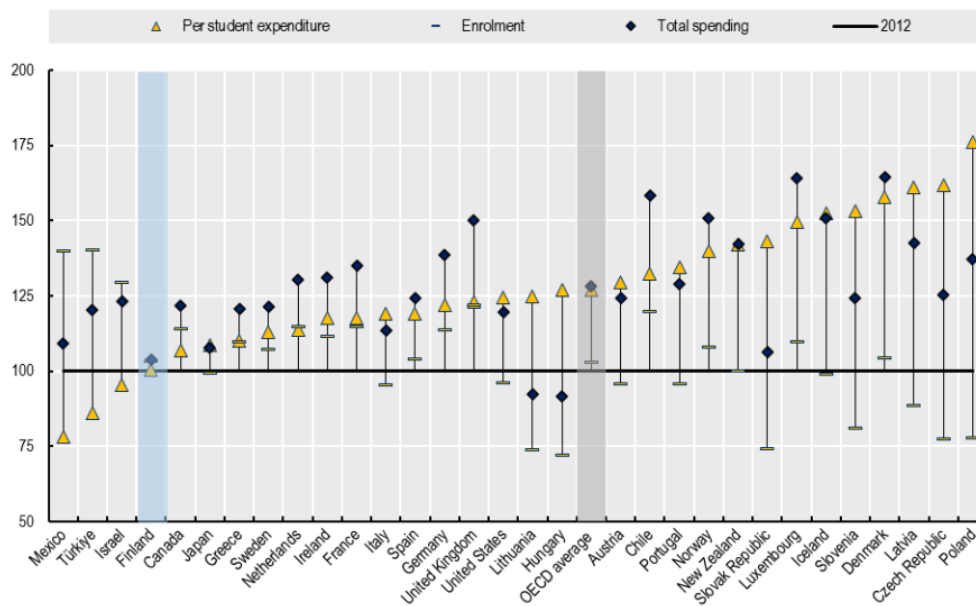
Vuonna 2019 FTE –opiskelijakohtaiset kokonaiskustannukset Suomessa olivat hieman alle OECD keskiarvon. On huomattava, että Suomessa pääosa korkeakoulujen tutkimusmenoista rahoitetaan korkeakoulujen perusrahoituksella. Merkittävää Suomessa on vuosien 2012–2019 aikana ollut se, että inflaatiokorjattu korkeakoulutuksen rahoitus on vähentynyt niin euromääräisesti kuin FTE –opiskelijoihin suhteutettuna. FTE –opiskelijoihin suhteutettuna rahoituksen vähennys Suomessa on ollut jopa 14 %, kun OECD –maiden julkisesti rahoitetussa korkeakoulutuksessa lisäys on ollut samanaikaisesti keskimäärin 13 %. Tarkasteluvälillä Suomessa jätettiin useana vuonna huomioon ottamatta korkeakoulujen rahoituksessa kustannustason nousu. Vuoden 2019 jälkeen yliopisto- ja ammattikorkeakoululakien mukainen kustannustason nousu on otettu huomioon ja tehty myös pysyviä ja kertaluonteisia lisäpanostuksia korkeakoulutukseen ja tutkimukseen.

Kuvio 1. Korkea-asteen oppilaitosten rahoitus OECD-maissa rahoituslähteen mukaan 2019, % BKT:sta. (Lähde: Sivistyskatsaus 2023/ OECD, Education at a Glance 2022.)

Korkea-asteen oppilaitosten rahoitus OECD-maissa rahoituslähteen mukaan 2019, % BKT:sta

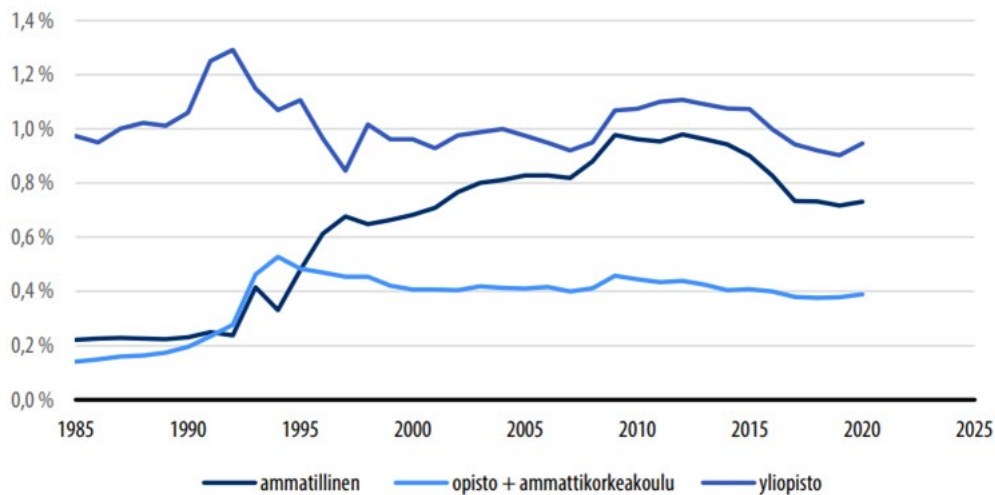

Kuvio 2. Muutokset kokonaiskustannuksissa ja FTE –opiskelijakohtaisissa menoissa julkisrahoitteisissa korkea-asteen koulutuksissa vuosien 2012 ja 2019 välillä. PPP, index 2012 = 100 . (Lähde: The future of Finland’s Funding model for higher education institutions. OECD Education Policy Perspectives. No. 76, OECD, Education and Training statistics, <https://stats.oecd.org/>, accessed on 13 December 2022).

Koulutuksen rahoitus on kasvanut kansainvälisesti, mutta suuri osa koulutusmenojen kasvusta on muodostunut yksityisten koulutusmenojen kasvusta, erityisesti korkeakoulutuksessa. Edellä kuvatun muutoksen merkitystä korostaa se, että Suomessa korkeakoulutuksen rahoitus tapahtuu pääosin valtion rahoittamana. Suomessa korkeakoulujen kokonaisrahoituksesta noin 96 % tulee julkisista lähteistä. OECD maissa vastaava osuus on keskimäärin 70 %. Suurimpana selittävänä tekijänä julkisen rahoituksen korkeaan osuuteen Suomessa on maksuton koulutus.

Kuvio 3. Ammatillisesti eriytyneen koulutuksen julkiset koulutusmenot eri koulutussektoreilla 1985–2020, % BKT:sta. (Lähde: Sivistyskatsaus 2023.)

3.2 Suomalaisen korkeakoulujen rahoitus- ja ohjaukseen erityispiirteitä

Opetus- ja kulttuuriministeriön harjoittama korkeakoulujen ohjaus on kokonaisuus, jossa rahoitusohjauksen rinnalla on käytössä säädösohjausta, sopimuskäytänteitä ja pehmeämpää informaatio-ohjausta. Tärkeä on ministeriön ja korkeakoulujen välinen vuoropuhelu ja yhteinen tilannekuva missä ollaan, mitä tavoitellaan ja mahdollisista haasteista tavoitetilaa kohden edetessä.

European University Association on kuvannut korkeakoulujen kestävä rahoitusjärjestelmän tunnuspiirteitä¹, jotka ovat löydettävissä myös suomalaisten korkeakoulujen valtakunnallisista rahoitusmalleista. Rahoitusmalleissa on kyse keskinäisen tasapainon löytämisestä osin toisiaan haastavien tunnuspiirteiden pohjalta:

1. Auttaa toteuttamaan korkeakoulujärjestelmän vision, selkeät tavoitteet
2. Ymmärrettävä ja läpinäkyvä
3. Korkeakoulusektori mukana suunnittelussa
4. Riittävät resurssit muuttuviin kustannuksiin ja pitkäjänteisyys

¹ Ks. Allocating core public funding to universities in Europe: state of play & principle. Enora Bennetot Pruvot and Thomas Estermann. European University Association.

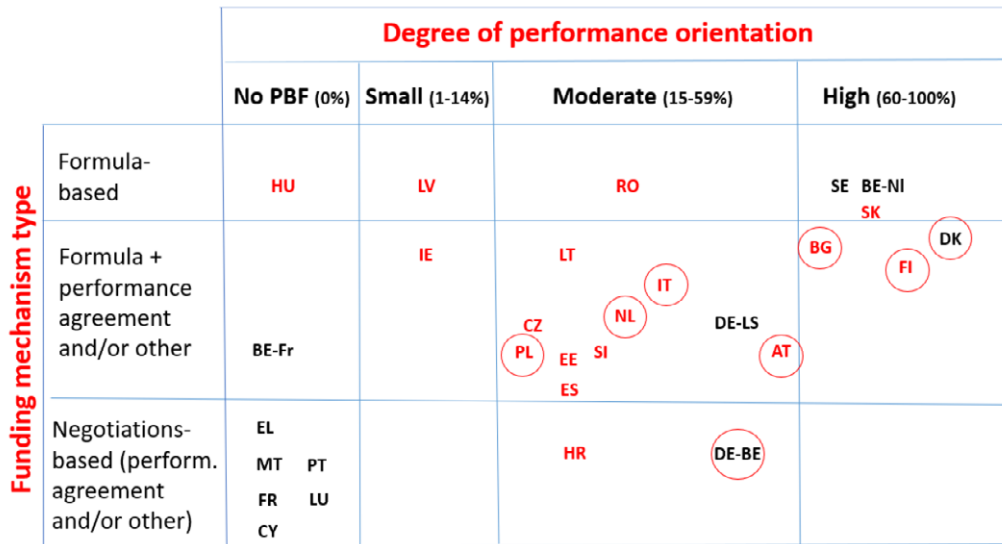
5. Vision ja tavoitteiden tasapainoinen yhdistäminen
6. Huomioi peruskustannusten kattamisen, poliittisen ohjauksen tarpeet ja kannustemekanismit
7. Ottaa huomioon riittävästi tyyppillisesti jäykät institutionaaliset kustannusrakenteet ja kiinteät kustannukset
8. Välttää vahvaa riippuvuutta historiallisesta allokaatiosta
9. Perustuu koko sektoria koskeviin tarkoituksenmukaisiin pohjatietoihin, korkeakouluilla mahdollisuus vaikuttaa tuloksiin
10. Tunnistaa korkeakoulujen rajallisen mahdollisuuden vaikuttaa tiettyihin muuttuviin kustannuksiin
11. Palkitsee tuloksellisuutta positiivisten kannustemekanismien kautta enemmän kuin rangaisten
12. Luo tilaa strategiselle profiloitumiselle säilyttäen samalla avoimuuden ja luottamuksen järjestelmään
13. Huomioi laajempien ohjaustavoitteiden ohella korkeakoulujen autonomian
14. Säilyttää tasapainon arviointiin perustuvien kehityskulkujen ja vakauden välillä

Eurooppalaisissa järjestelmissä yleisin tapa kohdentaa rahoitusta korkeakouluille ovat laskennalliset rahoitusmallit, useimmiten hybridimalli. Laskennallisin perustein määräytyvät mallit voivat olla panos-, tuotos- tai tulosperusteisia. Suomen tapaan vahvasti tuotossuuntautuneet rahoitusmallit ovat vielä harvinaisempia (kuvio 4). Rahoitusmallien laskentaindikaattoreina ovat yleensä jossakin muodossa opiskelijat, tutkinnot, opintopistekertymät, julkaisut ja kilpailtu tutkimusrahoitus. Useassa tapauksessa alakohtaisia erityispiirteitä huomioidaan kustannuskertoimin joko karkealla tasolla tai hienojakoisemmin (Taulukko 2). Koulutusalojen väliset suhteet ovat kuitenkin hyvin samankaltaisia eri maissa. Historiaperustainen lähestymistapa on rahoitusmalleissa vähenemässä. Mallista riippumatta rahoituksen suuntaamisen taustalla on aina jossain muodossa oleva kehysrajoite.

Indikaattorikeskustelussa aiemman keskeisesti esillä olleiden laadun ja määrän tarkastelun rinnalle on noussut korkeakouluissa aiemmin tehtyjen päätösten ja näistä seuraavien tulosten, tavoitteiden ja rahoitusmallien tulevaisuussuuntautuneisuuden välisen tasapainon löytäminen. Perusrahoitus kohdennetaan yleensä korkeakouluille yhtenä kokonaisuutena ja rahoituksella on ainakin osittain kytkentä ministeriön ja korkeakoulujen välisiin sopimuksiin.

Kuvio 4. Korkeakoulujen rahoitusjärjestelmät ja niiden tulosperusteisuus EU-maissa. (Lähde: Final report of the study on the state and effectiveness of national funding)

systems of higher education to support the European universities initiative / ICF/CHEPS)

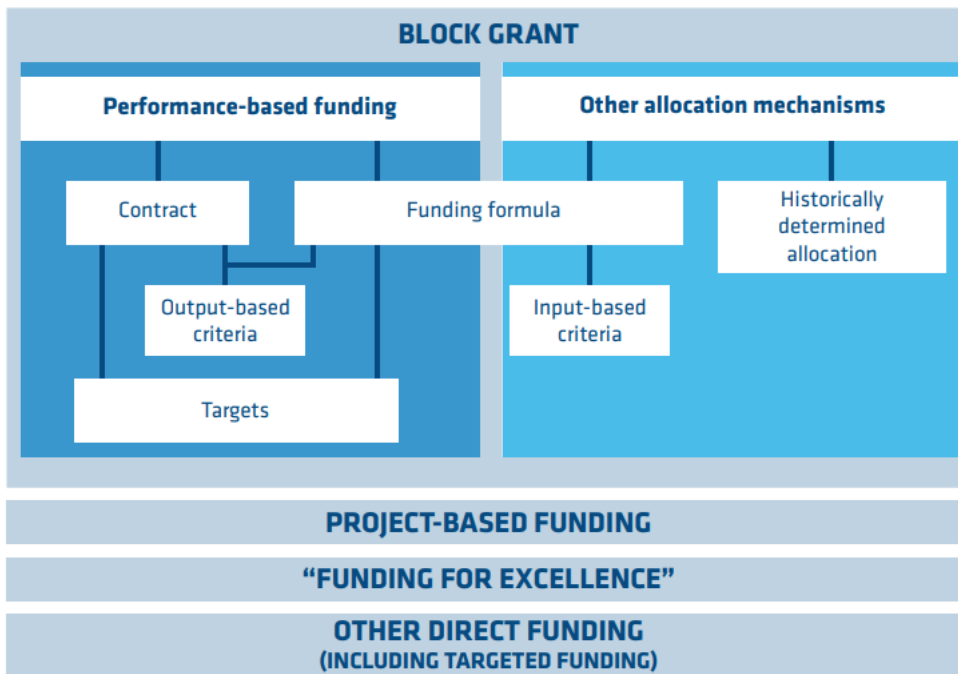

Taulukko 2. Alakohtaisia kustannuskertoimia eräiden OECD maiden rahoitusmalleissa (Lähde: The future of Finland’s Funding model for higher education institutions. OECD Education Policy Perspectives. No. 76)

	Flemish Community		Netherlands		Ireland	Denmark (Universities)	Finland	Portugal	
	Univ.	UC	Univ.	UAS				Univ.	Poly.
Non-laboratory subjects (e.g. humanities and social sciences)	1	1	1	1	1	1	1	1.15. or 1.2	1
Subjects with fieldwork (e.g. computer science, education)	2	1.1 to 1.6	1.5	1.28	1.3	1.4	1	1.6 to 1.9	1.3 to 2
Laboratory subjects (e.g. engineering, physical sciences)	2	1.6	1.5	1.5	1.7	2.1	1.75	2.5	2.4

	Flemish Community		Netherlands		Ireland	Denmark (Universities)	Finland	Portugal	
	Univ.	UC	Univ.	UAS				Univ.	Poly.
Clinical medicine	3.9	–	3	–	2.3	2.1	3	4	–
Dentistry	3.9	–	–	–	4	2.1	3	4	–
Veterinary studies	3	–	3	–	4	2.1	3	2.7	–

Kuvio 5. Pelkistetty kuvaus eurooppalaisten korkeakoulujen julkisen rahoituksen kohdennusmenetelmistä. (Lähde: Allocating core public funding to universities in Europe: state of play & principle. Enora Bennetot Pruvot and Thomas Estermann. European University Association.)

Tulosperusteisten mallien on nähty kannusteiden kautta vaikuttaneen monien keskeisten politiikkatavoitteiden edistämiseen. Samalla rahoituskriteerit ovat yhteiskuntavastuun kautta tehneet hyväksytyimmäksi korkeakoulutukseen kohdennetun

julkisen rahoituksen. Tämä on myös tarjonnut läpinäkyvän tavan kohdentaa rahoitusta korkeakoulujen kesken ja tukenut samalla ministeriön ja korkeakoulujen välistä vuoropuhelua. Tulosperusteisia mallieja sovellettaessa osa korkeakouluista on voinut kokea olevansa lähtökohtaisesti epäedullisessa asemassa esimerkiksi maantieteellisen sijaintinsa, alarakenteensa tai profiilinsa takia. Joissain tilanteissa tuloksellisuuskriteerien on koettu olevan vastoin institutionaalista autonomiaa. Eriyisesti julkaisutoimintaan liittyvissä indikaattoreissa on nähty julkaisujen luokitteluun liittyviä haasteita. Huolta on voinut aiheuttaa myös hallinnollinen taakka mahdollisesti lisääntyneiden raportointivelvoitteiden tai rahoitusmekanismin kompleksisuuden johdosta. Tavoitteisiin suoraan kytkeytyvä rahoitus on usein vaatimaton verrattuna perusrahoituksen tasoon. Useassa maassa tulossopimukset tai laatusopimukset mielletään enemmän ohjauksen, hallinnon ja tilivelvollisuuden mekanismeiksi kuin rahoitusinstrumenteiksi.

Taulukko 3. Yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen perusrahoituksen muodostuminen eri rahoitustekijöiden kautta eräissä vertailumaissa. (Lähde: The future of Finland's Funding model for higher education institutions. OECD Education Policy Perspectives. No. 76)

	Flemish Community (2019)		Denmark (2019)		Finland (2021)		Ireland (2017)		Netherlands (2019)		Scotland (2017)
	Uni.	UC	Uni.	UAS	Uni.	UAS	Uni.	UAS	Uni.	UAS	Uni.
Teaching grant	43%	94%	46%	94.5%	42%	76%	39%	64%	55%	97.4%	50%
Fees paid by public authorities	–	–	–	–	–	–	51%	32%	–	–	22%
Research grant	54%	4%	54%	5.5%	34%	19%	–	–	42%	2.6%	19%
Capital grant (maintenance and new investments)	2%	3%	–	–	–	–	10%	4%	–	–	4%
Grant for strategic development	–	–	–	–	24%	5%	–	–	3%	–	4%
Average proportion of institutional revenue from core public funding	52%	72%	57%	77%	62%	78%	34%	62%	58%	72%	39%

Korkeakoulu- ja rahoitusjärjestelmät, toimintaympäristö ja osin ajankohtaiset kehittämishaasteet vaihtelevat maittain. Korkeakoulurahoituksen käytänteet ovat Suomessa monelta osin samankaltaiset kuin muissakin OECD-maissa. Suomessa tutkimuksella ja koulutuksella on vahva keskinäinen yhteys. Suomessa on monesta muusta maasta poiketen koulutuksen maksuttomuus turvattu ja valtio toimii käytännössä korkeakoulujen pääasiallisena rahoittajana. Osassa maista tutkimusrahoitus on Suomea vahvemmin erillisten organisaation toimesta tapahtuvaa. Suomessa korkeakoulujen perusrahoituksessa on jo huomioitu myös tutkimuksen tarpeita.

OECD näkee, että viime aikaiset rahoitusjärjestelyt Suomessa ministeriön ja korkeakoulujen välillä ovat edistäneet valittuja politiikkatavoitteita määrärahojen ja tavoitteiden keskinäisellä kytkennällä. Sen sijaan korkeakoulutuksen rahoituskehysten riittävydestä kunnianhimoisten tavoitteiden saavuttamisessa ollaan huolestuneita. OECD katsoo, että Suomessa käytetty tulossopimuskäytänteiden ja koulutustarjonnan sääntely luovat jo nyt tärkeitä ohjauksivälineitä ministeriölle, mikä voisi tarjota mahdollisuuksia rahoitusmallien tulosperusteisuuden vähentämiselle.

Suomessa korkeakoulun profiilissa voi painottua eri tavalla koulutus- tai tutkimustehtävä ilman, että tämä heikentää rahoitusmallin kautta korkeakoulun toimintaedellytyksiä. Suoritetuilla tutkinnoilla ja asetetuilla tutkintotavoitteilla on merkitystä rahoituksen kohdentumisessa korkeakouluille. Aloituspaikeista päättämisen on nähty olevan pitkälti korkeakoulun autonomiaan kuuluvaa. Aloituspaikeiden rahoituskytkentä on liittynyt lähinnä ministeriön lisärahoituspäätöksiin.

OECD:n mukaan Suomessa korkeakoulujen laskennallisten rahoitusmallien sisältämät useat rahoitustekijät mahdollistavat korkeakoulujen erilaista profiloitumista, mutta samalla heikentävät ministeriön mahdollisuuksia vaikuttaa korkeakoulujen toiminnan suuntaamiseen. Korkeakoulut voivat suhteellisen pienin riskein painottaa eri tavoin lakisääteisiä tehtäviä. Lyhyen aikavälin tavoitteen voi saavuttaa erilaisin toimenpitein samalla, kun laajemman yhteiskunnallisen tavoitteen edistäminen voi jäädä toissijaiseksi. Yhtenä ratkaisuna on esitetty, että rahoitusmallit voisivat sisältää esimerkiksi korkeakoulutasolla toimivia aloituspaikekatavoitteita ja näiden saavuttamatta jäämiseen liittyviä sanktioita. Rahoituskriteereitä voisi olla myös vähemmän keskittyen vain painopistealueisiin. Näin korkeakoululla olisi vähemmän mahdollisuuksia kompensoida yhden alueen huonoa suorituskykyä toisien alueiden hyvällä suoriutumisen avulla. OECD kaipasi myös vahvempaa näyttöä rahoituskriteereinä käytettyjen työllistymisen ja opiskelijapalautteen vaikutuksista korkeakoulujen toimintaan.

OECD on kiinnittänyt huomiota myös korkeakoulutustarjonnan tarjontälähtöisyyteen Suomessa. Alakohtaisten tutkintotavoitteiden ohjaamina korkeakoulut suuntaavat aloituspaikkoja ja pyrkivät työmarkkinaennusteiden kautta suuntaamaan suoritettavia tutkintoja. Kysyntälähtöisissä järjestelmissä opiskelijoilla nähdään olevan enemmän valtaa korkeakoulujen vastatessa opiskelijoiden kysyntään. Toisaalta opiskelijoiden mahdollisuuksien lisäämisen nähdään liittyvän järjestelmätasolla opintojen maksullisuuteen, joka tasapainottaa opiskelijoiden mieltymyksiin vastaimisen ja koulutustarjonnan välistä epäsuhtaa. OECD nostaa esille myös kysymyksen siitä, kannustaako tutkintoihin pohjaava rahoitusmalli korkeakouluja olemaan konservatiivinen uusilta opiskelijoilta vaadittavien ylioppilastutkintojen kynnsarvosanojen asettamisessa.

OECD:n havaintojen mukaan ministeriön ja korkeakoulujen väliset sopimukset kaudella 2021–2024 eivät sisällä tavoitteita jatkuvan oppimisen suhteen. Tämän katsotaan luovan rajallisen kannustimen korkeakouluille erilaisista taustoista ja ikäryhmistä tuleville opiskelijoille tuotettavaan koulutustarjontaan. Panostaminen jatkuvaan oppimiseen luo korkeakoulun näkökulmasta riskejä, mikäli rahoitus on vahvasti kytköksissä opintojen keston ja suoritettuihin tutkintoihin.

Samanaikaisesti nähdään, että jatkuvan oppimisen suoritusmäärät ovat viime vuosina korkeakouluissa lisääntyneet merkittävästi. Tärkeää on, että tarjonta olisi jatkossa vielä vahvemmin kysyntälähtöistä. Tämä mahdollistaisi myös tarjonnan ja toiminnan rahoituspohjan laajentamisen. OECD:n havaintojen perusteella jatkuvan oppimisen tarjonnan lisäämisessä rahoitusmallin yksityiskohtien uudistaminen ei ole ratkaisu. Pysyvämpiä tuloksia voitaisiin saada sopimuskäytänteitä kehittämällä ja kohdentamalla rahoitusta suoraan oppijoille henkilökohtaisten koulutustilien kautta. Myös korkeakoulujen ohjauksen ja rahoituksen kv –arvioinnissa nähtiin, että jatkuvan oppimisen tulisi perustua enenevässä määrin koulutuksen maksullisuuteen.

OECD kiinnitti huomiota siihen, että muista OECD maista poiketen Suomessa ammattikorkeakoulujen perusrahoituksen kohdentamista määrittävät vahvasti myös tutkimusindikaattorit. Ammattikorkeakoulujen TKI –toiminnan pitäisi olla tavoitteellisempaa ja sillä tulisi olla vahvempi kytkentä sopimuskäytänteisiin. Käytettyjen indikaattorien nähdään antavan rajoittuneen kuvan toiminnan laajuudesta ja laadusta ammattikorkeakouluissa.

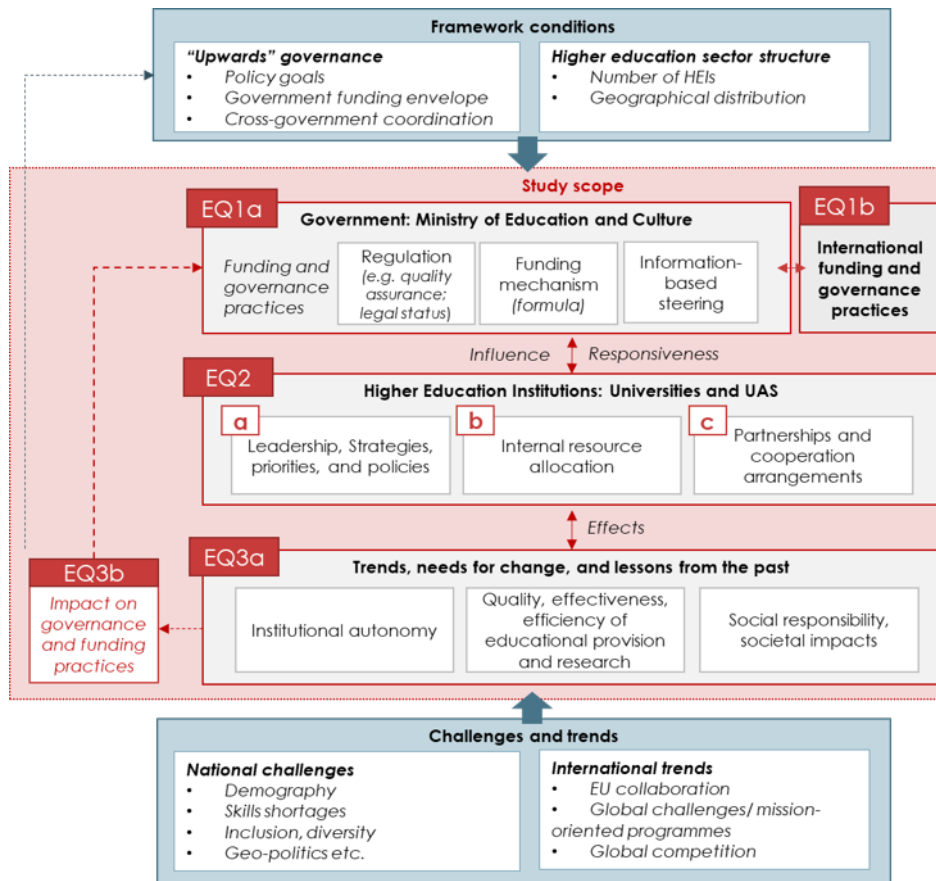
Korkeakoulujen ohjauksen ja rahoituksen kv –arvioinnissa nähtiin tärkeänä tunnistaa koulutus- ja osaamistason nostossa opiskelijoiden monimuotoistuminen ja tästä seuraava tuen tarve. Ministeriöiden välisen yhteistyön tiivistäminen nähtiin tärkeänä. Näin on myös tapahtunut erityisesti kansainvälistymisessä, jatkuvassa

oppimisessa, TKI-toiminnan vahvistamisessa ja koulutustarjonnan suuntaamisessa. Korkeakoulujen kesken on tarkoitus arvioinnin suositusten mukaisesti edistää hyvien käytänteiden levittämistä ja rakentaa yhteistä tilannekuvaa.

Arvioinnin mukaan nykyisessä ohjausjärjestelmässä yhdistyy korkeakoulujen vahva autonomia ja tehokkuutta painottava rahoitusmalli. Järjestelmä pyrkii säilyttämään nykytilaa. Muutokset ovat tarpeen, jos ohjauksessa halutaan painottaa nykyistä enemmän katsetta tulevaisuuteen.

Arvioinnin mukaan rahoituksen periaatteet tunnetaan hyvin korkeakouluissa ja rahoitusmallilla on merkittävä vaikutus myös korkeakoulujen autonomian piirissä oleviin päätöksiin. Yleisellä tasolla rahoitusmallia pidetään toimivana ja läpinäkyvänä verrattuna muihin vaihtoehtoihin. Malli kuitenkin kannustaa korkeakouluja yhdenmukaisuuteen ja keskinäiseen kilpailuun, vaikka ohjauksen tavoitteena olisi-kin korkeakoulujen erikoistuminen ja yhteistyö. Pohdittavaksi tuotiin rahoitusmallin tulosperusteisuuden vähentäminen, joka toisi lisää vakautta ja ennustettavuutta rahoitukseen. Samalla nähtiin, että tästä voisi samalla seurata joidenkin tulosperusteisen rahoituksen myönteisten vaikutusten heikentymistä.

Kuvio 6. Korkeakoulujen ohjauksen ja rahoituksen kansainvälisen arvioinnin tutkimuskehikko. (Lähde: Evaluation of the governance and funding practices used by the Ministry of Education and Culture for steering Finnish Higher Education Institutions. Final Report.)

Arviointiraportissa hahmotellaan toimia, joilla ministeriö voisi edistää kansallisten korkeakoulupoliittisten tavoitteiden saavuttamista. Toimet liittyvät esimerkiksi korkeakoulujen strategisen kehittämisen ja profiloitumisen tukeen, opiskelijamäärien kasvattamiseen ja TKI-kapasiteetin laajentamiseen. Korkeakoulujen rahoituspohjaa voitaisiin laajentaa niin, että julkisen rahoituksen rinnalle tulisi uusia tulonlähteitä. Osa arvioinnin johtopäätöksistä edellyttää poliittisia linjauksia, kuten tutkintorakenteeseen, toisen tutkinnon maksullisuuteen tai koulutuksen laajempaan maksullisuuteen liittyvät ehdotukset.

Arvioinnin johtopäätöksiä on otettu jo huomioon opetus- ja kulttuuriministeriön ja korkeakoulujen välisissä ohjaukäytänteissä. Ministeriön lokakuussa 2023 antamassa sopimuskauden 2025–2028 valmisteluohjeessa on korkeakoulujen yhteisissä

tavoitteissa korostettu muutamaa keskeistä hallituksen korkeakoulu- ja tiedepoliittisista tavoitetta. Käytännössä tavoitteet ovat jatkumoa korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visio 2030:ssä esiin nostetuille kehittämistarpeille. Tavoitteiden sisältöä on työistetty vielä syksyn 2023 aikana yhdessä korkeakoulujen ja sidosryhmien kanssa.

Sopimuskauden 2025–2028 valmisteluohjeessa ministeriön ja korkeakoulujen välisen sopimuksen sisällössä on korkeakoulujen yhteisiä tavoitteita lukuun ottamatta lähdetty liikkeelle korkeakoululähtöisesti ja profiloitumista vahvistaen. Korkeakoulu esittää lyhyesti strategiastaan oman tavoitetilan 2035, profiilin ja vahvuusalat. Nämä ilmentävät, kuinka korkeakoulu erottuu osana kansallista korkeakoulu-, tutkimus- ja innovaatiojärjestelmää. Korkeakoulun strategisissa tavoitteissa 2025–2028 on tarkoitus kertoa, kuinka korkeakoulu omista lähtökohdistaan edistää sopimukseen sisältyviä korkeakoulujen yhteisiä tavoitteita. Tavoitteet korkeakoulu esittää oman strategiansa pohjalta konkreettisemmässä muodossa ja painottaen itselle keskeisiä näkökohtia. Tässä voi olla myös korkeakoulun strategiasta esiin nousevia muita tavoitteita. Tavoitteille asetetaan korkeakoulukohtaisia määrällisiä tai laadullisia seurantamittareita tai toimenpiteiden vaiheistus. Osalla tavoitteista voi olla kytkeä korkeakoulun ministeriöltä hakemaan strategiarahoitukseen. Kauden 2025–2028 sopimusneuvottelut käydään ammattikorkeakoulujen kanssa touko-kesäkuussa 2024 ja yliopistojen kanssa syys-lokakuussa 2024.

4 Työryhmän keskeiset ehdotukset

4.1 Keskeiset ehdotukset rahoitusmallien uudistamiseksi

Työryhmän ehdotukset pohjaavat hallitusohjelman korkeakoulu- ja tiedepoliittisiin ja talouspoliittisiin linjauksiin sekä korkeakoulujen autonomian vahvistamiseen. Ehdotusten toimenpanon tärkeyttä korostaa se, että monia hallitusohjelman tavoitteita joudutaan edistämään pitkälti korkeakoulujen tiedossa olevan rahoituskehyyksen puitteissa.

Ehdotuksissa on tunnistettu, että korkeakoulutuksen ja tutkimuksen vaikutukset ja vaikuttavuus toteutuvat useimmiten vasta pitkällä aikavälillä. Työryhmän ehdotusten tavoitteena on riittävien rahoituskannusteiden luominen ministeriön ja korkeakoulujen väliseen ohjaukseen. Vuodesta 2025 alkaen sovellettavat yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen rahoitusmallit olisivat perusrakenteeltaan samankaltaisia kuin sopimuskaudella 2021—2024 voimassa olevat mallit. Korkeakoulujen rahoitusmallit muodostuisivat edelleen tuloksiin perustuvasta indikaattoripohjaisesta koulutuksen ja tutkimuksen rahoitusosioista ja tulevaisuuden kyvykkyyksiä luovasta strategiarahoituksesta. Lisäksi yliopistoilla olisi erikseen huomioon otettavia valtakunnallisia tehtäviä.

Rahoitusmalleihin ehdotettavat muutokset ovat hallitusohjelman keskeisten korkeakoulu- ja tiedepoliittisten tavoitteiden edistämiseen kytkeytyviä välttämättömiä muutoksia ja tiettyjä kriteerien teknisiä tarkistuksia. Lisäksi strategiarahoitus kytkeytyisi aiempaa vahvemmin korkeakoulun strategisten kyvykkyyksien vahvistamiseen ja mahdollisia yhteistyöjärjestelyjä tukevaksi. Muutokset toteutettaisiin siten, että yliopistojen rahoitusmallissa koulutuksen ja tutkimuksen sekä ammattikorkeakoulujen rahoitusmallissa koulutuksen ja TKI –toiminnan välinen painoarvo ei olennaisesti muuttuisi.

Korkeakoulujen ohjaus perustuisi edelleen vahvasti keskinäiseen vuorovaikutukseen ja luottamukseen opetus- ja kulttuuriministeriön ja korkeakoulujen välillä. Tavoitteiden saavuttamisen, yhteiskuntavastuun toteutumisen ja tulevaisuusorientaation näkökulmista keskeistä olisi verkostoituminen sidosryhmien kanssa.

Korkeakoulujen valtionrahoituksen kohdentamisen keskeisiä periaatteita olisivat:

- Rahoituksen ennakoitavuus
- Vahva koulutuksen ja tutkimuksen yhteys
- Riittävä tila korkeakoulun autonomialle, strategiatyölle, profiloitumiselle ja johtamiselle
- Vähän ja selkeitä rahoituskriteereitä, joiden tuloksiin korkeakouluilla mahdollisuus vaikuttaa
- Vakaus useamman vuoden tulosten (pääsääntöisesti) huomioon ottamisella
- Rahoitus kohdennetaan yhtenä kokonaisuutena korkeakoululle

Perusrahoituksella korkeakouluille turvattaisiin resurssit lakisääteisten tehtävien hoitamiseen ja edellytykset toiminnan pitkäjänteiseen kehittämiseen. Rahoitusmalleissa korostettaisiin korkeakoulujen toiminnan pitkäjänteistä luonnetta, rahoituskehityksen vakautta ja toiminnan tuloksellisuutta. Rahoitusmalli kannustaisi strategiseen kehittämiseen siten, että keskimääräistä tuloksellisemmat, tehokkaammat ja vaikuttavammat korkeakoulut hyötyvät.

Koulutus- ja tutkimusosioiden laskennallisten rahoitustekijöiden laskennassa käytettäisiin voimassa olevan mallin tavoin kolmen viimeisimmän saatavilla olevan tilastovuoden keskiarvoja. Tähän yleisperiaatteeseen poikkeuksena olisi uusien ensikertaisten opiskelijoiden rahoitustekijä, jonka kohdalla käytettäisiin viimeisimmän käytettävissä olevan tilastovuoden lukuja. Kolmen vuoden keskiarvojen käyttö turvaisi laskennallisen rahoituksen vakautta ja ennustettavuutta. Kohdennus korkeakoulujen välillä tehtäisiin kuten nykyisinkin suoraan laskentakriteerin mukaisessa suhteessa.

Seuraavien vuosien aikana olisi harkittava, onko korkeakoulusektorilla käynnissä olevien toiminnallisten muutosten perusteella tarve suurempiin rahoituskäytänteiden muutoksiin 2025–2028 sopimuskauden jälkeen. Ohjaus- ja rahoituskäytänteiden sopimuskauden 2025–2028 jälkeisten vuosien kehittämistä varten olisi harkittava syvällisempää tarkastelua isoista järjestelmätason muutostarpeista, sitä tukevista rahoitus- ja ohjauskäytänteistä sekä tarvetta uudistamisen tutkimukselliseen tukeen.

Rahoitusmalliehdotusten tarkemmat sisällöt (ml. ennallaan säilyvät kohdat) ilmenevät liitteenä olevista rahoitussäädösten luonnoksista.

Työryhmän keskeiset rahoituskäytänteiden muutosehdotukset ja näiden yhteys hallitusohjelman korkeakoulu- ja tiedepoliittisten tavoitteiden edistämiseen:

**Kohti 50 % nuorten aikuisten koulutustasoa:
Korkeakoulutuksen kasautumisen vähentäminen ja
aloituspaikkojen suuntaaminen**

Uusien ensikertaisten opiskelijoiden määrä lisättäisiin uudeksi rahoitustekijäksi, jonka perusteella kohdennettaisiin 3 % -yksikköä laskennallisesta rahoituksesta. Kohdennus tapahtuisi viimeisen käytettävissä olevan vuoden (kesän tilanne) toteutuman perusteella. Yliopistoilla uusi rahoitustekijä toteutettaisiin siirtona strategiarahoituksesta 2 % -yksikköä ja jatkuvasta oppimisesta 1 % -yksikköä. Ammattikorkeakouluilla rahoitustekijä toteutettaisiin siirtona jatkuvasta oppimisesta 3 % -yksikköä.

Uusilla ensikertaisilla opiskelijoilla tarkoitettaisiin yliopistossa opiskelijoita, jotka ovat kalenterivuonna aloittaneet pelkästään alempaan tai sekä alempaan että ylempään korkeakoulututkintoon johtavassa koulutuksessa tai sellaisessa ylempään korkeakoulututkintoon johtavassa koulutuksessa, jonka yliopisto järjestää ilman siihen kuuluvaa alemmaa korkeakoulututkintoa², ja jotka eivät ole aikaisemmin suorittaneet Suomen korkeakoulujärjestelmän mukaista korkeakoulututkintoa tai vastaanottaneet korkeakoulututkintoon johtavaa opiskelupaikkaa. Uusiksi ensikertaisiksi opiskelijoiksi ei luettaisi tilauskoulutusopiskelijoita ja lukuvuosimaksuvelvollisia opiskelijoita. Vastaava ensikertaisuuden määrittely koskisi ammattikorkeakoulututkintoon johtavassa koulutuksessa aloittaneita opiskelijoita.

2 Yliopistolain (558/2009) 7 § 2 mom. mukaan ylempään korkeakoulututkintoon johtava koulutus voidaan järjestää valtioneuvoston asetuksella säädettävillä aloilla myös siten, että koulutukseen ei kuulu alemmaa korkeakoulututkintoa, jos se on tarkoituksenmukaista koulutusalaan liittyvien ammatillisten vaatimusten kannalta. Yliopistojen tutkinnoista ja erikoistumiskoulutuksista annetun valtioneuvoston asetuksen (794/2004) 14 § 2 mom. mukaan yliopistot voivat järjestää lääketieteen lisensiaatin ja hammaslääketieteen lisensiaatin tutkintoihin johtavan koulutuksen siten, että koulutukseen ei kuulu alemmaa korkeakoulututkintoa.

Ensikertalaisten opiskelijoiden määrä on noussut merkittävästi haku- ja valintauudistusten ja koulutuslisäysten takia vuosina 2020–2022. Ei-ensikertalaisia paikan vastaanottaneita on vuositasolla edelleen 16 000 (7 000 on aiempi tutkinto ja 9 000 on aiempi opinto-oikeus). Ei-ensikertalaisten osuudet ovat kaikilla aloilla suuria. Ensimmäisen syklin paikan vastaanottaneissa vuonna 2023 osuudet vaihtelivat yliopistosektorilla aloittain 20:sta 43 %:iin (ka. 24 %). Vastaavasti ammattikorkeakoulusektorilla vaihteluväli oli 18 %:sta 35 %:iin (ka. 26 %).

Ei-ensikertalaisten taustat ja ikärakenne ovat heterogeenisiä. Enemmistöllä on vain aiempi opinto-oikeus, ei tutkintoa. Alan vaihtamista tapahtuu kaikilta koulutusaloilta ja kaikille koulutusaloille. Osa opiskelijoista vaihtaa korkeakoulusektoria, osa vaihtaa alaa tai koulutusohjelmaa, osa vaihtaa korkeakoulua. Erilaiset ryhmät vaativat erilaisia politiikkatoimia.

Uusien ensikertalaisten opiskelijoiden mukaan ottaminen tuo korkeakoulujen rahoituksen toisaalta vakautta ja toisaalta rahoituksellisesti reagoi nopeammin koulutusmäärissä tapahtuviin muutoksiin. Muutos kannustaa korkeakouluja hyödyntämään täysimääräisesti käytettävissä olevia keinoja (ensikertalaisten kiintiön koko, valintatavat eri hakijaryhmissä) ensikertalaisten osuuden kasvattamiseksi.

Indikaattorin laskenta tapahtuisi viimeisen käytettävissä olevan vuoden (kesäkuun tilanne) toteutuman perusteella. Tällä tuetaan korkeakoulujen koulutuksen laajentamista ja siitä aiheutuvien kustannusten kattamista nopeavaikutteisesti.

Rahoitusmallikannusteiden tueksi tarvitaan nuorille ja heitä opettaville ja ohjaaville tahoille kohdennettua opiskelijavalintaa koskevaa viestintää, jotta nuorten tulevaisuuden näkymät vahvistuvat ja toiselta asteelta korkeakouluihin siirtyminen ei viivästy ensikertalaisuusaseman menettämisen pelon vuoksi. Myös korkeakoulujen sisäisten siirtymien joustavoittaminen ja näistä mahdollisuuksista viestiminen voi tukea nuorten opiskelupäätöksiä ja nopeuttaa korkeakoulutukseen siirtymistä.

Koulutuksen kasautumisen ehkäisy

Toisen saman tasoisen tutkinnon kerrointa alennettaisiin rahoituslaskennassa 0,7:stä 0,5:een yliopistojen alemmissa ja ylemmissä korkeakoulututkinnoissa sekä ammattikorkeakoulututkinnoissa.

Koulutustason nostamista tavoitteeseen, että korkeakoulututkinnon suorittanisi vähintään 50 % nuorista aikuista haastaa moninkertainen koulutus. Korkeakoulupaikan vastaanottaneista 25 %:lla oli joko aiempi opiskeluoikeus tai aiempi korkeakoulututkinto. Tutkinnon suorittaneista aiemman saman tasoisen tutkinnon suorittaneiden osuus on 8 %.

Vuonna 2022 yliopistojen suoritetuissa ylemmissä korkeakoulututkinnoissa taustalla oleva aiemmin suoritettujen saman tasoisten korkeakoulututkintojen osuus vaihteli yliopistoittain 4 %:sta 9,3 %:iin (ka. 5,9 %). Vastaavasti suoritetuissa ammatikorkeakoulututkinnoissa osuus vaihteli ammattikorkeakouluittain 4,2 %:sta 14,8 %:iin (ka. 9,2 %).

Toisen saman tasoisen tutkinnon kertoimen alentamista perustelee tavoite ensikertalaisten osuuden kasvattamisesta. Ensikertalaisten maltillinen rahoitusosuus ja toisen saman tasoisen tutkinnon kertoimen alentaminen ovat toisiaan täydentäviä toimia. Toista tutkintoaan suorittavat voivat ainakin osin hyväksi lukea aiempia opintojaan osaksi uutta, erityisesti saman tai lähialan tutkintoa. Tämän pitäisi näkyä myös parempana mahdollisuutena edetä opinnoissa tavoitteellisessa suorittamisajassa ja suoritukset tulevat näin huomioitua myös koulutuksen rahoituslaskennan toisen kertoimen kautta. Nämä opiskelijat tarvitsevat oletettavasti ensikertaisia opiskelijoita vähemmän opetus- ja ohjausresursointia korkeakoululta. Samalla tutkintokoulutuksesta syntyvä hyöty julkiseen talouteen on tutkimustiedon perusteella merkittävästi suurempi valmistuneen ensimmäisen tutkinnon kohdalla verrattuna toiseen saman tasoiseen tutkintoon. Tärkeää koulutustason nostotavoitteen saavuttamisen kannalta olisi, että mahdollisimman moni saisi mahdollisuuden ensimmäisen korkeakoulututkinnon suorittamiseen.

Valmistelun aikana on todettu, että esimerkiksi sote-sektorilla on pätevyysvaatimuksia, joiden seurauksena tutkintokoulutus on ainoa mahdollisuus kouluttautua esim. sairaanhoitajasta ensihoitajaksi. Osalla opiskelijoista myös oman alan hyvin varhaisessa vaiheessa tehty alanvalinta tuo tarpeen kouluttautua uudelleen toiselle alalle. Kiinnostuksen kohteen muuttumisen lisäksi kyse voi olla myös erilaisista työllistymisongelmista, jotka liittyvät alaan tai esimerkiksi opiskelijan terveydentilan tai elämäntilanteen muutoksiin. Tutkintoa pienempien osaamiskokonaisuuksien kehittäminen on vielä alussa ja ei ehdi vaikuttamaan tulevan sopimuskauden aikana opiskelijoiden haluun hakeutua lyhyempiin koulutuksiin tai koulutusmahdollisuuksien kehittämiseen.

Korkeakoulut ovat nähneet, että niillä on vain rajalliset mahdollisuudet ottaa huomioon uusien opiskelijoiden tausta opiskelijavalinnassa tai estää useamman tutkinon suorittamista. Tärkeänä on nähty, että samanaikaisesti ensikertalaisten asemaa parantavien toimien kanssa on vahvistettava mahdollisuuksia saada tarvittavaa osaamisen päivytystä muuten kuin tutkintokoulutuksen kautta.

Taulukko 4. Laskennalliset kertoimien vaikutukset tutkintokohtaiseen rahoitukseen nykymallin tekijöillä sekä ehdotetuilla tekijöillä ammattikorkeakoulussa. Kunkin kategorian keskimääräiseen hintaan vaikuttavat alan kertoimet ko. ryhmässä. Suurin osa tutkinnoista suoritettu ilman aiempaa samantasoista tutkintoa ja määräajassa.

Ammattikorkeakoulututkintoja koskevien kertomien muuttaminen	Ei aiempaa samantasoista tutkintoa	On aiempi samantasoinen tutkinto	
		Aiemman tutkinnon kerroin 0,7 (nykymalli)	Aiemman tutkinnon kerroin 0,5
Suoritettu yli 12 kk määräajan jälkeen (kerroin 1)	14 550	10 082	7 339
Suoritettu max 12 kk määräajan jälkeen (kerroin 1,3)	18 351	13 487	9 827
Suoritettu määräajassa (kerroin 1,5, nykymalli)	23 557	17 245	12 553
Suoritettu määräajassa (kerroin 1,8)	25 245	18 133	13 203

Taulukko 5. Laskennalliset kertoimien vaikutukset tutkintokohtaiseen rahoitukseen nykymallin tekijöillä sekä ehdotetuilla tekijöillä yliopistoissa alemmissa korkeakoulututkinnoissa. Tutkinnon rahoitusosuus laskettu keskimääräisellä alakertoimella 1,33.

Yliopistojen alempia kk-tutkintoja koskevien kertoimien muuttaminen	Ei aiempaa samantasoista tutkintoa	On aiempi samantasoinen tutkinto	
		Aiemman tutkinnon kerroin 0,7 (nykymalli)	Aiemman tutkinnon kerroin 0,5
Suoritettu yli 12 kk määräajan jälkeen (kerroin 1)	11 397 €	7 978 €	5 699 €
Suoritettu max 12 kk määräajan jälkeen (kerroin 1,3)	14 817 €	10 372 €	7 408 €
Suoritettu määräajassa (kerroin 1,5; nykymalli)	17 096 €	11 967 €	8 548 €
Suoritettu määräajassa (kerroin 1,8)	20 515 €	14 361 €	10 258 €

Taulukko 6. Laskennalliset kertoimien vaikutukset tutkintokohtaiseen rahoitukseen nykymallin tekijöillä sekä ehdotetuilla tekijöillä yliopistoissa ylemmissä korkeakoulututkinnoissa. Tutkinnon rahoitusosuus laskettu keskimääräisellä alakertoimella 1,43.

Ylempiä kk-tutkintoja koskevien kertoimien muuttaminen	Ei aiempaa samantasoista tutkintoa	On aiempi samantasoinen tutkinto	
		Aiemman tutkinnon kerroin 0,7 (nykymalli)	Aiemman tutkinnon kerroin 0,5
Suoritettu yli 12 kk määräajan jälkeen (kerroin 1)	15 219 €	10 653 €	7 610 €
Suoritettu max 12 kk määräajan jälkeen (kerroin 1,3)	19 785 €	13 849 €	9 892 €
Suoritettu määräajassa (kerroin 1,5; nykymalli)	22 829 €	15 980 €	11 414 €
Suoritettu määräajassa (kerroin 1,8)	27 395 €	19 176 €	13 697 €

Koulutuksen läpäisyn vahvistaminen

Yliopisto- ja ammattikorkeakoululaissa tarkoitettussa **tavoitteellisessa suorittamisajassa suoritettujen tutkintojen kerrointa nostettaisiin rahoituslaskennassa** 1,5:stä 1,8:aan yliopistojen alemmissa ja ylemmissä korkeakoulututkinnoissa sekä ammattikorkeakoulututkinnoissa. Yliopisto- ja ammattikorkeakoululaissa tarkoitettussa tavoitteellisessa suorittamisajassa suoritettujen tutkintojen lukumäärää painotettaisiin edelleen kertoimella 1,3 enintään 12 kuukautta tavoitteellista suorittamisaikaa pidemmässä ajassa suoritetuissa tutkinnoissa. Jos tutkinnon suorittanut on aiemmin saanut samassa korkeakoulussa samaa tutkintoa koskevan opiskeluoikeuden tai siirtynyt suorittamaan tutkintoa siirto-opiskelijana, opintojen suorittamisajan laskenta aloitettaisiin opiskelijan ensimmäisen opiskeluoikeuden alusta.

Vuonna 2022 yliopistojen suoritetuissa ylemmissä korkeakoulututkinnoissa tavoitteellisessa suorittamisajassa suoritettujen tutkintojen osuus vaihteli yliopistoittain 22,1 %:sta 48 %:iin (ka. 34,5 %). Vastaavasti suoritetuissa ammattikorkeakoulututkinnoissa osuus vaihteli ammattikorkeakouluittain 59,5 %:sta 81,7 %:iin (ka. 68,5 %).

Korkeakoulututkinnon suorittaneiden osuuden nostamiseen 50 % nuorista aikuista vaikuttaa uusien opiskelijoiden määrän lisäksi myös koulutuksen aloittamisikä ja koulutuksen läpäisy. Tällä hetkellä opiskelut aloitetaan ja tutkinnot suoritetaan suhteellisen vanhoina. Noin 18,5 % ammattikorkeakoulututkinnoista ja yliopistojen alemmista korkeakoulututkinnoista suoritetaan yli 34-vuotiaana. Viidessä vuodessa ammattikorkeakoulututkinnon aloittaneista 63 % on suorittanut tutkinnon. Seitsemässä vuodessa yliopistojen alemman tai ylemmän korkeakoulututkinnon on suorittanut 75 % aloittaneista. Tässä ajassa tavoitetutkintonsa on suorittanut ainoastaan 53 % aloittaneista.

Ammattikorkeakoulusektorilla vuonna 2023 otti paikan vastaan ensimmäisen syklin opinnoissa 1 242 sellaista opiskelijaa, joilla on ollut samaan tutkintoon johtava opiskeluoikeus samassa korkeakoulussa. Yliopistoissa vastaava luku on 186. Joissakin korkeakouluissa on käytäntönä myöntää uusi opiskeluoikeus samaan tutkintoon sellaisille henkilöille, joilla aiemman samaan tutkintoon kohdistuvan opiskeluoikeuden määräaika on umpeutumassa. Ehdotetulla laskentatavan tarkennuksella pyritään siihen, että tutkintojen suorittamisajan laskentaa rahoitusmallissa ei aloitettaisi samaan tutkintoon johtavissa opinnoissa uudelleen vaan ensimmäisen opiskeluoikeuden alusta.

Opinnoissa edistymistä kuvaa osaltaan vuoden aikana 0–14 opintopistettä vuodessa suorittaneiden opiskelijoiden osuus. Vuonna 2022 yliopistoissa ja ammattikorkeakouluissa tällaisten opiskelijoiden osuus oli keskimäärin 21 %. Korkeimmillaan 0–14 opintopistettä vuodessa suorittaneiden opiskelijoiden osuudet olivat humanistisella, luonnontieteellisellä ja tietojenkäsittelyn ja tietotekniikan aloilla 28–30 % ja alimmillaan lääketieteessä 4 %. Vuoden aikana suoritettujen opintojen määrä yleensä vähenee opintojen pitkittyessä. Myös korkeakoulujen välillä on samalla koulutusalaeroja tavoiteajassa suoritettujen tutkintojen osuudessa, mitä voinee osin selittää erilaisilla korkeakoulujen toimilla liittyen esimerkiksi erilaisiin opintojärjestelyihin, opintojen ohjaukseen sekä opiskelijoiden tukeen.

Tavoitteellisessa suorittamisajassa suoritettujen tutkintojen kertoimen kasvattaminen parantaa korkeakoulujen kannustimia läpäisyä edistävien käytäntöjen kehittämiseen ja käyttöönottoon. Sekä kansainvälisessä että kotimaisessa tutkimuksessa on havaittu, että korkeakoulut voivat edistää opiskelijoiden läpäisyä omilla käytännöillään. Korkeakoulut ovat viime vuosina lisänneet opintojen edistymisen

seurantaa sekä opiskelijoiden ohjausta ja tukea läpäisyn parantamiseksi. Yksilötason kannuste tavoiteaikaiseen tutkinnonsuorittamiseen on opintolainahyvitys, johon korkeakouluopiskelija on oikeutettu suorittuaan tutkinnon määräajassa, Opiskelijavalintaa uudistetaan parhaillaan mm. yliopistojen yhteisessä hankkeessa.

Viimeaikaiset selvitykset kuvaavat, että korkeakoulutukseen tullaan yhä useammin erilaisilla motivaatioilla ja taustoilla opiskelijaksi. Opiskelijoiden opintojen pitkittymisen syitä ovat mm. generalistialalla opiskelu, perheen perustaminen, terveydelliset syyt, opiskelijan tai vanhempien taloudelliset syyt.

Opiskelupaikkoja tulevaisuuden tarpeita vastaavasti

Suoritetuilla tutkinnoilla säilyisi edelleen merkittävä rooli korkeakoulujen koulutuksen rahoituskriteereinä. Tutkintojen rahoitusosuuksiin ja niiden laskentaan ei esitetä koulutusosiossa kuin alempana ehdotetut tekniset muutokset. Ministeriön ja korkeakoulujen välillä sovittaisiin koulutustarpeen ennakointitiedon perusteella tutkintotavoitteista vuosille 2025–2028, näkymästä 2035 sekä tarvittaessa joidenkin alojen sisäänottojen kasvattamisesta.

Rahoituslaskennassa säilytettäisiin tutkintomäärän rahoitusraja yliopistojen ylemissä korkeakoulututkinnoissa ja ammattikorkeakoulututkinnoissa.

Ennakointitiedon perusteella sovittaisiin tohtoritutkintotavoitteista ja ylempien ammattikorkeakoulututkintojen tavoitteista vuosille 2025–2028. **Yliopistojen kohdalla luovuttaisiin tohtorintutkintojen rahoitusrajasta ja tohtorintutkintojen painoarvoa nostettaisiin 1 % -yksikköä.**

Alakohtaisia eroja otettaisiin edelleen huomioon vastaavasti kuin vuosien 2021–2024 rahoitusmalleissa. Yliopistojen ylempien ja alemmien korkeakoulututkintojen sekä ammattikorkeakoulujen ammattikorkeakoulututkintojen laskennassa käytettäisiin alakohtaisia kertoimia (1, 1,75 ja 3). **Alaryhmien kertoimiin tehtäisiin vain teknisiä korjauksia.** Ammattikorkeakoulusektorilla artenomi (AMK) -tutkinto nostettaisiin samaan kerroinluokkaan 1,75 muotoilija (AMK) -tutkinnon kanssa.

Kauden 2021–2024 rahoitusmalleissa olleet rahoituskriteerit valmistuneiden työllistyminen ja uraseuranta sekä opiskelijapalaute säilytettäisiin. Ne kannustavat korkeakouluja työelämävastaavuudesta ja koulutuksen laadusta huolehtimiseen. Näiden laskentaan ei ehdoteta muutoksia. Työllisten määrän laskennassa **yrittäjiksi työllistyneiden määrää painotettaisiin jatkossakin kertoimella 2.**

Valtiovarainministeriön yhteydessä itsenäisenä ja riippumattomana asiantuntija-elimenä toimivan tuottavuuslautakunnan mukaan osaajapula yrityksissä ja sekä osaamisen ja henkisen pääoman puute heikentävät tulevaisuudessa osaltaan tuottavuuskasvun edellytyksiä. Valtiovarainministeriö on simuloinut QUEST III R&D -mallilla muun muassa suoran tutkimus- ja kehittämistoiminnan rahoituksen ja verotuen vaikutuksia. Tuottavuuslautakunta katsoo, että mallinnuksesta saatu tulos vahvistaa tarpeen pitää yllä korkeaa henkistä pääomaa ja osaajien lukumäärää. Ilman osavia tekijöitä, tutkimus- ja kehittämistoiminnan rahoituksen suunniteltu lisääminen ei välttämättä johda toivotulla tavalla tuottavuuden kasvuun. Investoiminen henkiseen pääomaan vahvistaa tuottavuuskasvua pidemmällä ajanjaksolla. Korkeakoulutuksen aloituspaikkojen lisäämisen lisäksi on syytä vahvistaa koko koulutusketjua. Ulkomaisten osaajien aktiivinen houkuttelu maahan lisää henkistä pääomaa nopeammin. Myös kansainvälisten opiskelijoiden pitovoiman kohentaminen auttaisi kasvattamaan osaajien tarjontaa.

Yliopisto- ja ammattikorkeakoululain mukaan korkeakoulut valitsevat itse opiskelijansa ja päättävät opiskelijavalinnan perusteista. Myös aloituspaikkojen määrästä päättäminen on korkeakoulujen autonomian piirissä. Korkeakoulujen koulutusvastuista päättämisen ohella tutkintotavoitteista sopiminen on ministeriön keino ohjata järjestelmän kokonaisuutta ja varmistaa, että koulutus kohdentuu työvoimatarpeen kannalta keskeisille aloille ja ottaa huomioon myös alueellisia tarpeita.

Korkeakouluja halutaan edelleen kannustaa suuntaamaan koulutusta ja tutkintoja osaamis- ja työvoimatarpeiden mukaisesti. Opetus- ja kulttuuriministeriön mahdollisuus ohjata valtakunnallista korkeakoulutustarjontaa on ollut keskeinen väline rahoitusmallin ei-toivottavien vaikutuksen vähentämiseksi. Edelleen on nähty tarpeellisenä sopia alakohtaisista koulutusmääristä ja säilyttää yhteys tavoitteiden ja määrärahojen välillä tutkintomäärien alaryhmittäisellä rahoitusrajalla. Tällä halutaan rahoitsoptimoinnin sijaan kannustaa rahoituksen suuntaamista osaamistarpeiden sekä koulutuksen laadun ja vaikuttavuuden perusteella. Rahoitusmallien rahoitusrajan roolia korkeakoulujen ohjauksessa on jatkossa tarve tarkastella tarkemmin

ottaen huomioon tarve edelleen turvata ministeriön mahdollisuudet koulutustarjonnan ohjaamiseen. Ylikoulutus (tai koulutuksen alihyödyntäminen) on Suomessa kansainvälisesti vertaillen vähäistä. Ylikoulutuksen välttämiseksi on tarpeen ennakointeihin perustaen tarkoin harkita mille koulutusaloille korkeakoulutuksen laajentaminen kohdennetaan.

Alaryhmien kertoimiin on esitetty eri tahoilta muutostoiveita, mutta työryhmä ehdottaa vain teknisiä korjauksia. Jatkossa on yksityiskohtaisemmin tarkasteltava mahdollisia muutostarpeita. Jatkossa kerroinluokan 1 tutkintoja ei erikseen listataisi tutkintotasolla opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksessa vaan kerroinluokkaan 1 sisältyisivät kaikki sellaiset tutkinnot, jotka eivät sisälly kerroinluokkiin 1,75 tai 3. Muutos ei vaikuta korkeakoulujen välisiin rahoitussuhteisiin, mutta sillä välteään tarpeeton asetusmuutos tilanteessa, jossa uusi tutkintonimike esiintyy tilastoissa kesken sopimuskauden.

Koulutustason nosto edellyttää korkeakoulujen perusrahoituksesta huolehtimisen ohella sitä, että entistä suurempi osa nuorista aloittaa korkeakoulutuksen ja suorittaa tutkinnon. Tämä tarkoittaa myös, että korkeakouluissa opiskelee paitsi nykyistä suurempi myös monimuotoisempi opiskelijajoukko.

Työryhmän korkeakouluyhteisölle ja sidosryhmille suuntaamassa verkkokyselyssä vastaajat korostavat tarvetta sovittaa yhteen korkeakoulujen opetusohjelmat ja työmarkkinoiden vaatimukset. Tämä sisältää esimerkiksi työelämässä tarvittavien taitojen integroimisen opetussuunnitelmiin, tiiviimmän yhteistyön työnantajien kanssa, ja työharjoittelujen sekä projektitöiden roolin korostamisen opetuksessa. Toisaalta koulutuksen laatu ja tutkimuksen riippumattomuus eivät saa olla uhattuna, vaikka työelämän tarpeet otettaisiin vahvemmin huomioon opetuksessa. Vastaajat painottavat myös tarvetta tukea opiskelijoita heidän työelämävalmiuksiensa kehittämisessä, kuten työnhakutaitojen ja ammatillisen verkostoitumisen osalta. Tämä yhteys nähdään keskeisenä tekijänä korkeakoulututkintojen arvon ja merkityksen ylläpitämiseksi.

Tohtorin tutkintojen painoarvon vahvistamisella tuetaan kansallisia TKI-tavoitteita. Työelämän kehittymisen näkökulmasta on tärkeää, että yhä useampi tohtorintutkinnon suorittanut sijoittuisi työelämään yliopiston ulkopuolella, erityisesti yksityiselle sektorille T&K -tehtäviin. Varsinkin kasvualojen uusille työpaikoille luodaan pohjaa tutkijankoulutuksen tuottamalla osaamisilla. Myös työryhmän syksyn 2023 verkkokyselyssä monet vastaajat korostivat tarvetta varmistaa, että korkeakoulujen resurssit riittävät tulevaisuudessa tohtorikoulutuksen laadukkaaseen toteutukseen.

Kansainväliset opiskelijat

Korkeakoulujen ohjauksessa otettaisiin huomioon lukuvuosimaksujen täyskatteellisuuteen siirtymisen vaikutukset, ajoitus ja korkeakoulujen vastuu sisällä olevista opiskelijoita. **Lukuvuosimaksuvelvollisten opiskelijoiden suorittamat tutkinnot ja heidän työllistymisensä huomioitaisiin edelleen kaudella 2025–2028 rahoituslaskennassa.**

Jatkossakaan tilauskoulutusopiskelijoita ei huomioitaisi tutkintojen lukumäärissä. Ensikertalaisten laskennassa ei huomioitaisi tilauskoulutusopiskelijoita eikä lukuvuosimaksuvelvollisia opiskelijoita.

Vuonna 2022 lukuvuosimaksuvelvollisten opiskelijoiden osuus yliopistojen ylempää korkeakoulututkintoa suorittavien opiskelijoiden kokonaismäärästä yliopistoit-
tain vaihteli 1,3 %:sta 14,3 %:iin (ka. 7,8 %). Vastaavasti vuoden 2022 tutkinnoissa vaihtelu oli yliopistoit-
tain 0 %:sta 12,4 %:iin (ka. 4,7 %). Vuonna 2022 lukuvuosimak-
suvelvollisten opiskelijoiden osuus ammattikorkeakoulujen ammattikorkeakoulu-
tutkintoa suorittavien opiskelijoiden kokonaismäärästä ammattikorkeakouluittain
vaihteli 0,4 %:sta 15 %:iin (ka. 5,5 %). Vastaavasti vuoden 2022 tutkinnoissa vaihtelu
oli ammattikorkeakouluittain 0 %:sta 13,7 %:iin (ka. 2,6 %).

Täyskatteellisia lukuvuosimaksuja koskevaa lainsäädäntöä valmistellaan parhail-
laan opetus- ja kulttuuriministeriön asettamassa työryhmässä. Valmistelun tässä
vaiheessa on arvioitu, että täyskatteellisia lukuvuosimaksuja koskevat säännök-
set voisivat tulla voimaan 1.8.2026 ja ne koskisivat vasta tämän jälkeen opintonsa
aloittavia. Opiskelijat sitovat kuitenkin korkeakoulujen resursseja. Joillakin kor-
keakouluilla EU/ETA-maiden ulkopuolisten opiskelijoiden osuus on merkittävä.
Sopimuskaudella 2025–2028 ei ehdi merkittävässä määrin tulla täyskatteellisia luku-
vuosimaksuja maksavia opiskelijoita (vuoden 2028 rahoitusta määritettäessä käyte-
tään vuosina 2024–2026 suoritettuja tutkintoja).

Sopimuskaudesta 2029–2032 eteenpäin on arvioitava erikseen, onko vielä perus-
teita lukuvuosimaksuvelvollisten opiskelijoiden suorittamien tutkintojen tai
muihin ao. opiskelijoihin liittyviin indikaattoreihin huomioon ottamiselle rahoi-
tuslaskennassa. Korkeakouluilla on myös viisi vuotta aikaa varautua mahdolliseen
muutokseen.

Työryhmän korkeakoulu yhteisölle ja sidosryhmille syksyllä 2023 suuntaamaan verkkokyselyyn vastanneet tuovat esiin, että korkeakoulujen on aktiivisesti vastattava kansainvälistymisen haasteisiin, kuten kansainvälisten opiskelijoiden ja tutkijoiden integraatioon ja heidän tarpeidensa huomioimiseen. Tällöin nousee esille kielikoulutuksen, kulttuurisen sopeutumisen tukemisen ja työllistymismahdollisuuksien parantamisen tarve. Lisäksi korostetaan korkeakoulujen roolia globaalien ongelmien, kuten ilmastonmuutoksen ja kestävä kehityksen, ratkaisemisessa. Kansainvälinen liikkuvuus, yhteistyöprojektit ja verkostot nähtiin keskeisinä tekijöinä tieteen ja tutkimuksen globaalin integraation ja innovaatioiden edistäjinä. Vastaajat korostavat, että kansainväliset opiskelijat ja tutkijat tuovat arvokasta monimuotoisuutta ja uusia näkökulmia korkeakoulu yhteisöihin.

Jatkuva oppiminen

Jatkuva oppiminen säilytettäisiin edelleen rahoituskriteerinä.

Tähän kokonaisuuteen sisältyy avoimessa korkeakouluopetuksessa, erillisinä opintoina, erikoistumiskoulutuksessa ja maahanmuuttajien valmentavassa koulutuksessa (AMK) suoritettavat opintopisteet lukuun ottamatta asianomaisen korkeakoulun tutkinto-opiskelijoiden ja ulkomaisten vaihto-opiskelijoiden suorituksia.

Ammattikorkeakouluilla vähennettäisiin 3 % -yksikköä jatkuvasta oppimisesta ja yliopistosektorilla 1 % -yksikköä (siirto uusiin ensikertaisiin opiskelijoihin). Jatkuvan oppimisen rahoitusosuus ammattikorkeakoulusektorilla säilyisi edelleen 2 % -yksikköä korkeampana kuin yliopistosektorilla.

Rahoituslaskennassa avoimen opintopisteistä huomioitaisiin vain ne, joiden tekijällä suomalainen henkilötunnus (rajaus edellyttää tiedonkeruumuutoksia ja se tulisi voimaan v. 2024 suoritetuista opintopisteistä).

Jatkuvan oppimisen suorituspäämäärät ovat viime vuosina korkeakouluissa lisääntyneet merkittävästi. Tärkeää on, että tarjonta olisi jatkossa vielä vahvemmin kysyntälähtöistä. Työelämän nopeat muutokset ja korkean osaamistason tehtävien lisääntyminen edellyttävät, että koko väestön osaamispääoma kasvaa. Osaamisen

päivittämistä ja uuden osaamisen hankkimista tarvitaan useaan otteeseen työuran aikana. Tällä hetkellä koulutustarjonta tutkinnon suorittaneiden osaamisen päivittämiseen näyttöytyy riittämättömänä.

Ensikertalaisten aseman parantamiseen tähtävien toimenpiteiden ohella on välttämätöntä kehittää muita koulutusvaihtoehtoja ja niiden tarjontaa tutkinnon jo suorittaneille. Korkeakoulut voivat lisätä tutkintojen osien tarjontaa avoimena korkeakoulutuksena, erillisinä opintoina ja maksullisena palvelutoimintana. Myös erikoistumiskoulutuksen tarjontaa voidaan kehittää ja laajentaa työelämässä olevien tarpeisiin.

Korkeakoulut ja eri sidosryhmät ovat nähneet, että jatkuvan oppimisen rahoituksen olisi tultava korkeakoulujen rahoituskehysten ulkopuolelta. Jatkuvan oppimisen säilyttäminen rahoitusmallissa on edelleen perusteltua, koska lyhyellä aikavälillä ei ole nähtävissä, että rahoitus tulisi kokonaisuudessaan korkeakoulukehysten ulkopuolelta. Korkeakouluille tarvitaan edelleen kannusteita tutkintojen ja niiden osien tuottamiseen ja jatkossa myös yhä enemmän pienten osaamiskokonaisuuksien konseptin ja koulutussisältöjen kehittämiseen työelämäyhteistyössä.

Työryhmän korkeakoulu yhteisölle ja sidosryhmille syksyllä 2023 suuntaamassa verkkokyselyssä vastaajat tuovat esiin tarpeen kehittää joustavampia opintoja, jotka mahdollistavat opiskelijoiden erilaisten taustojen ja tarpeiden huomioon ottamisen. Tämä sisältää muun muassa mahdollisuuden opiskella osa-aikaisesti, suorittaa opintoja verkossa, ja siirtyä eri koulutus alalta toiselle. Joustavuuden lisääminen nähdään keinona vastata työelämän nopeasti muuttuviin vaatimuksiin ja edistää elinikäistä oppimista. Vastaajat korostavat myös, että joustavuuden lisääminen edellyttää korkeakoulujen rakenteiden ja käytäntöjen uudistamista. Vastaajat painottavat myös tarvetta luoda selkeitä polkuja työelämästä korkeakouluopintoihin ja takaisin, mikä mahdollistaisi työuran aikaisen osaamisen päivityksen ja uudelleenkouluttautumisen.

Avoimen korkeakouluopetuksen saavutettavuutta tukee se, että oppijan koulutuksesta maksama hinta on subventoitu ja osa koulutuksen kustannuksista jää korkeakoulun katettavaksi, ellei korkeakoulu saa siihen muuta julkista rahoitusta. Korkeakoulujen maksuasetuksia uudistetaan siten, että lisätään korkeakoulujen mahdollisuuksia periä avoimesta korkeakouluopetuksesta nykyistä korkeampia maksuja. Tilastoinnin kehittyessä on harkittava mahdollisuuksia ottaa nykyisin käytössä olevan suoritekriteerin rinnalle myös europohjainen kriteeri. Tällä hetkellä tilastopohjaa on korkeakoulukonsernien tiedoista vain emokorkeakoulusta. Lisäksi

pienet osaamiskokonaisuudet voisivat olla yksi rahoitusmallitekijä määrittelyjen selkeytyessä ja toiminnan vakiintuessa. Pienistä osaamiskokonaisuuksista pyritään saamaan kokemuksia esimerkiksi ministeriön tukemien pilottien kautta.

Verkko-opintoina ulkomailta suoritettujen avoimen korkeakoulutuksen opinnot ovat yksilön osaamisen vahvistamisen näkökulmasta tärkeitä, mutta tässäkin tapauksessa lähtökohtana tulisi olla erityisesti suomalaisen työelämän muuttuviin tarpeisiin vastaaminen. Rahoituslaskennan opintosuoritteissa vain suomalaisen henkilötunnuksen omaavien huomioon ottaminen tarkoittaa todennäköisempää kiinnittymistä Suomeen ja osaamishyödyn kohdentumista suomalaisen työelämän kehittämiseen. Skaalautuvien digitaalisten opintokokonaisuuksien, ns. massa-MOOC:ien, tarjoaminen globaalisti on suomalaisissa korkeakouluissa vielä pieni, joskin nousussa oleva ilmiö. Massatoteutukset voisivat potentiaalisesti kasvattaa avoimina korkeakouluopintoina suoritettujen opintopisteiden määrää hyvin merkittävästi ja näin vähentää opintopistekohtaista kannustetta sekä kohdentaa rahoitusta korkeakoulujen välillä hyvinkin ennakoimattomasti.

Korkeakouluille kohdennettavan valtionrahoituksen laskentakriteerit ja niiden määrittelyt eivät rajoita suomalaisten tai ulkomaalaisten opiskelijoiden opiskelumahdollisuuksia, vaan ainoastaan määrittävät rahoituslaskennassa huomioon otettavat opintosuoritteet. Suomen korkeakoulujärjestelmä perustuu jatkossakin avoimuuden, kansainvälisyyden ja vastuullisuuden periaatteille.

Lähtökohtaisesti suomalaisen henkilötunnuksen saa, jos oleskelee laillisesti Suomessa ja rekisteröinnille on peruste. Maahanmuuttoviraston myöntäessä ulkomalaiselle oleskeluluvan tai oleskelukortin taikka rekisteröidessä oleskeluoikeuden, henkilötiedot rekisteröidään automaattisesti väestötietojärjestelmään ja samalla annetaan henkilötunnus. Myös verohallinto voi antaa henkilötunnuksen silloin, kun ulkomaalainen henkilö tarvitsee sitä verotuksellisista syistä aloittaessaan työskentelyn Suomessa. Suomalaisen henkilötunnuksen saaminen ei ole sidottu henkilön kansalaisuuteen, vaan lailliseen oleskeluun Suomessa. Korkeakoulut voivat tarjota tutkintojen osia sisältävää koulutusta halutessaan myös liiketaloudellisesti hinnoiteltuna täydennyskoulutuksena, jolloin koulutuksen kustannukset kattaa täysimääräisesti opiskelija tai esimerkiksi tämän työnantaja.

TKI-intensiivisyyden vahvistaminen

Kansainvälisen kilpaillun T&K-rahoituksen ja yritysrahoituksen painoarvoa vahvistettaisiin rahoitusta kohdennettaessa. TKI – rahoituslisäykset käsiteltäisiin hallituksen päättämien muiden korvamerkittyjen lisärahoitusten tapaan laskennallisen rahoitusmallin ulkopuolella kohdennettavana harkinnanvaraisena rahoituksena.

Yliopistoilla kansainvälisen kilpaillun tutkimusrahoituksen painoarvo nousisi rahoituslaskennassa 6 prosentista 7 prosenttiin. Kotimaisen ja kansainvälisen yrityksiltä saadun tutkimusrahoituksen ja muun kotimaisen tutkimusrahoituksen painoarvo nousisi 6 prosentista 7 prosenttiin. Lisäksi yritysrahoituksen roolia vahvistettaisiin kertoimella 1,2.

Ammattikorkeakouluilla vahvistettaisiin kansainvälisen kilpaillun T&K-rahoituksen ja yritysrahoituksen roolia kertoimella 1,3. Kerroin vaikuttaisi luokkiin: Kotimaiset yritykset, EU-puiteohjelmärahoitus ja muu laadullisesti kilpailtu EU-rahoitus, muu EU –rahoitus, kansainväliset järjestöt, muu ulkomainen rahoitus, ulkomaiset rahastot ja säätiöt sekä ulkomaiset yritykset.

Korkeakoulujen taloustiedonkeruun ohjetta tarkennettaisiin siten, ettei korkeakoulujen tutkimusrahoitustietojen seurantaan ja tietojen ilmoittamiseen jäisi tulkinnanvaraa. Ammattikorkeakoulujen aiempien vuosien tiedonkeruuseen ilmoittamia tilastotietoja korjattaisiin tarvittaessa takautuvasti, mikäli muutoksilla olisi vaikutusta rahoituslaskentaan. Tämä vaikuttaisi laskentavuotta seuraavia vuosia koskevaan rahoituksenlaskentaan, mutta ei aiempien vuosien rahoituspäätöksiin.

Vuosien 2020–2022 ammattikorkeakoulujen TKI –rahoituksesta oli EAKR- ja ESR-rahoitusta 48,7 %, EU:n puiteohjelmärahoitusta 5,2 %, muuta EU –rahoitusta 8,9 %, muuta kv –rahoitusta yhteensä 1 %, kotimaisten ja ulkomaisten yritysten rahoitusta yhteensä 7,1 %, Suomen Akatemian ja Business Finlandin rahoitusta yhteensä 4,4 % ja muu TKI –rahoitus tuli muista kotimaisista lähteistä. Yliopistojen vuoden 2022 kaikesta ulkopuolisesta tutkimusrahoituksesta (yht. 811 milj. euroa) oli SA:lta ja BF:lta

53,2 %, EU:n puiteohjelma ja muuta laadullisesti kilpailtua rahoitusta 12,4 %, kotimaisten ja ulkomaisten yritysten rahoitusta 8,6 %, muu kotimainen rahoitus 19,4 % ja muu kansainvälinen rahoitus 6,4 %.

Hallituksen tavoitteena on Suomeen ohjautuvan EU:n T&K-rahoituksen kaksinkertaistaminen. Valtion tutkimusrahoituksen lisäyksellä on kiinteä yhteys siihen, mitä tapahtuu yritysten tutkimusrahoituksen määrässä. Yliopistoja ja ammattikorkeakouluja on tarpeen kannustaa hyödyntämään nykyistä laajemmin EU:n rahoitusinstrumentteja ja lisäämään yhteistyötä yritysten kanssa. EU –vastinrahoitukseen on valtion vuoden 2024 talousarvioesityksessä erillinen lisärahoitus, jonka määrä korkeakouluille on yhteensä noin 20,6 milj. euroa.

Suurten yhteiskunnallisten haasteiden ratkaisemisessa eri tutkimusalojen alustat ja korkeakoulujen ja tutkimuslaitosten, yritysten, julkishallinnon sekä kolmannen sektorin toimijoiden välille rakentuvat ekosysteemit tarjoavat hyvää pohjaa korkeakoulujen toiminnan vaikuttavuuden vahvistamiselle ja lisärahoitukselle. Ehdotettavilla muutoksilla haetaan julkisen rahoituksen vipuvaikutusta ulkopuoliselle rahoitukselle ja sen hankkimiselle. Esitetyt kilpaillun tutkimusrahoituksen kertoimet poikkeavat korkeakoulusektorien välillä, koska tutkimusrahoituksen laskentakriteeri rakentuu yliopistojen rahoitusmallissa kahdesta erillisestä korista ja ammattikorkeakoulusektorilla kaikki rahoituslähteet tarkastellaan samassa korissa.

Yliopistosektorilla molempien korien rahoitusosuutta lisättäisiin, joten kansainvälisen tutkimusrahoituksen rahoitusosuuden merkitys vahvistuisi lähtökohtaisesti. Tässä laskentakorissa EU –puiteohjelmarahoituksen ja muun laadullisesti kilpaillun EU –rahoituksen osuus on yli 78 %. Maltillinen yritysrahoituksen kerroin ei juurikaan vaikuttaisi samassa korissa tarkasteltavien Suomen Akatemian ja Business Finlandin rahoituksen perusteella rahoitusmallin kautta kohdentuvaan rahoitukseen. Kotimaisten ja kansainvälisten yritysten, SA:n ja BF:n yliopistoille osoittaman tutkimusrahoituksen kokonaisuudesta yritysrahoituksen osuus on yliopistojen vuoden 2022 tilastojen mukaan 13,1 %. Rahoitusmallin kerroinmuutoksen jälkeen osuus nousisi ao. rahoituskorin rahoituslaskennassa 15,3 %:iin.

Ammattikorkeakoulusektorin rahoituslaskennassa tällä hetkellä huomioon otettavat tutkimusrahoituksen rahoituslähteet ovat samanarvoisia. Ehdotetun kerroinmuutoksen jälkeen korkeammalla kertoimella huomioon otettavien rahoituslähteiden osuus rahoituksesta nousisi 22,1 %:sta 26,9 %:iin rahoituslaskennassa.

Laskennallinen rahoitusmalli perustuu eri osioiden ennalta määriteltyihin osuuksiin. Hallituksen päättämien korvamerkittyjen lisärahoitusten käsittelyä laskennallisen mallin ulkopuolella puoltaa rahoituksen määräaikaisuus ja vuosierien vaihtelu. Rahoituksen käyttöön voi liittyä myös tarkempia ehtoja.

Suomen Akatemian 2023 tieteen tila -selvityksen mukaan Suomi ei ole onnistunut kuroma kiinni keskeisten vertailumaiden etumatkaa tutkimuksen laadussa, vaikuttavuudessa ja kansainvälisesti houkuttelevien osaamiskeskittymien luomisessa. Yliopistojen rahoituksessa käytettyä julkaisufoorumiluokitusta kohtaan on esitetty kritiikkiä. Eräissä maissa on myös luovuttu vastaavien luokittelujen käytöstä rahoituksen kohdentamiskriteerinä. Samanaikaisesti eurooppalaisessa keskustelussa on vahvemmin esillä tutkimuksen ja tutkijoiden vastuullinen arviointi. Kriteerien kehitystä on seurattava ja tulevaisuudessa valmisteluissa harkittava mahdollisuudet ja tarve tutkimusosion rahoituskriteerien uudistamiseen.

TKI-intensiivisyyden vahvistaminen

Yliopistojen julkaisutoiminnan rahoituskriteeri ja käytettävät kertoimet säilytettäisiin ennallaan. Molemmilla korkeakoulusektoreilla julkaisutiedonkeruun tiettyjen julkaisuluokkien avoimesti saatavilla olevia julkaisuja painotettaisiin edelleen lisäksi kertoimella 1,2.

Ammattikorkeakouluilla julkaisutoimintaan otettaisiin käyttöön kertoimet eri tyyppisille julkaisuille. Kerroin 0,4 asetetaan julkaisuluokille E (Suurelle yleisölle suunnatut julkaisut), F (julkinen taiteellinen ja taideteollinen toiminta) ja I (audiovisuaaliset julkaisut ja tieto- ja viestintätekniset sovellukset) ja kerroin 1 kaikille muille julkaisutyypeille A-D.

Julkaisutekijään liittyvää terminologiaa täsmennettäisiin asetuksissa molemmilla sektoreilla vastaamaan tiedonkeruun muuttuneita käsitteitä. Muutokset olisivat teknisiä.

Koulutustehtävien ohella ammattikorkeakoulujen lakisääteisenä tehtävänä on harjoittaa ammattikorkeakouluopetusta palvelevaa sekä työelämää ja aluekehitystä edistävää ja alueen elinkeinorakennetta uudistavaa soveltavaa tutkimustoimintaa, kehittämis- ja innovaatiotoimintaa sekä taiteellista toimintaa. Ammattikorkeakoulujen rahoitusmallin muutoksella rahoituksellisesti painotetaan ammatillista ja tieteellistä julkaisutoimintaa. Julkaisutoiminnan sisällössä on edelleen vahvasti esillä aluekehittämisen ja työelämälähtöisyyden näkökulmat. Samalla on tunnistettu, että nykyinen yhden kertoimen käyttäminen ei riittävästi huomioi eri tyyppisten julkaisujen tuottamiseen käytettyä työpanosta ja on näin myös alttiimpi lyhyen aikavälin osaoptimoinnille.

Avoimen julkaisemisen kerroin säilyisi vastaavana kuin voimassa olevissa, sopimuskauden 2021–2024 rahoitusmalleissa. Kertoimella säilytetään kannusteet avoimen julkaisemisen käytäntöihin.

Ammattikorkeakoulusektorin rahoituslaskennassa tällä hetkellä huomioon otettavat julkaisut ovat samanarvoisia. Ehdotetun kerroinmuutoksen jälkeen korkeamalla kertoimella huomioon otettavien rahoituslähteiden osuus rahoituksesta nousisi 45,8 %:sta 67,8 %:iin rahoituslaskennassa.

TKI-intensiivisyyden vahvistaminen

Ammattikorkeakouluilla TKI –osiota kasvatettaisiin 1 % -yksikköä ja koulutusosiota vastaavasti pienennettäisiin, kun harkinnanvaraisesta rahoituksesta siirrettäisiin TKI –toiminnan vahvistamisen rahoitus osaksi laskennallista rahoitusta. Vähennys kohdennettaisiin koulutusosiossa työllistymisen (työlliset 1 vuosi valmistuksen jälkeen) rahoituskriteeriin.

Ammattikorkeakoulusektorilla koulutuksen ja tutkimuksen välillä tehtävä muutos vastaa ammattikorkeakoulujen TKI –toiminnan vahvistamisen määrärahasiirtoa (10 M€) ammattikorkeakoulujen perusrahoitukseen. Aiemmin määräraha on ollut osana ammattikorkeakoulujen harkinnanvaraista rahoitusta. Näin tutkimusosuuden kasvattaminen ei vähennä koulutusosion kautta kohdennettavaa määrärahaa, vaikka rahoitustekijän osuus pienenee.

Ammattikorkeakoulujen työllistymisosion 1 vuosi valmistumisen jälkeen työllistymistekijän rahoituksen jakauma korreloi tutkintotekijän rahoituksen jakauman kanssa. Tästä johtuen vähennystä esitetään kohdennettavan tähän tekijään. Työllistymisen toisen osion eli uraseurantadataan perustuva työllisyyden seurata tarjoaa laadullisen kriteerin rahoitusmalliin ja kannustaa muun muassa keräämään valmistuneilta laajasti tietoa ammattikorkeakoulun tarjoaman sisällön soveltuvuudesta työelämään. Muutoksen jälkeen työllistymiskriteerin painoarvo olisi vastaava kuin yliopistosektorilla.

Korkeakoulujen profiloituminen ja yhteistyö: strategiaperusteinen rahoitus

Strategiaperusteista rahoitusosuutta kehitettäisiin siten, että korkeakoulun omalle strategiatyölle tulisi vahvemmat tulevaisuussuuntautuneet kannusteet ja strategiaperusteisen rahoituksen läpinäkyvyys lisääntyisi. **Strategiarahoitus kohdennettaisiin yksinomaan korkeakoulun strategiseen kehittämiseen (kyvykkyyksien luominen, korkeakoulujen yhteistyöjärjestelyt, jotka tehostavat resurssien käyttöä).** Pohjana strategiarahoituksen valmistelulle olisi korkeakoulukohtainen strategiatyö, sen keskeiset painopisteet ja vahvuudet sekä korkeakoulun profiloituminen. **Nykyisestä ohjelmarahoituksesta luovuttaisiin.**

Yliopistosektorilla strategiarahoituksen osuutta pienennettäisiin (- 5 % -yksikköä) ja kohdennettaisiin vapautuva rahoitus koulutus- (2 % -yksikköä) ja tutkimusosioihin (3 % -yksikköä). AMK -sektorilla strategiarahoituksen osuus säilytettäisiin ennallaan, vaikka ohjelmarahoituksesta luovuttaisiin.

Strategiaperusteisella ohjelmarahoituksella on kaudella 2021–2024 tuettu koulutus- ja osaamistason nostoa, korkeakoulujen kansainvälistymistä ja korkeakoulujen digivisiota. Nämä alueet ovat edelleen keskeisiä korkeakouluille asetettävien tavoitteiden saavuttamisen kannalta. Jatkossa strategiarahoituksen ohjelmarahoitusosuudesta luovuttaisiin ja kehittämisessä olisi kyse aiempaa vahvemmin korkeakoululähtöisestä toiminnasta. Korkeakoulujärjestelmän tehokkuuden ja vaikuttavuuden kannalta entistä tärkeämmälle korkeakoulujen työnjaolle ja

keskinäiselle yhteistyölle on oltava kannusteita. Korkeakoulujen toimiviksi ja tärkeiksi katsomia yhteistyöjärjestelyjä voidaan edelleen tukea strategiarahoituksella. Ministeriön roolissa korostuu mahdollisen tuen rinnalla yhteisen tilannekuvan rakentaminen.

Muutoksella mahdollistetaan korkeakoulujen vahvempaa profiloitumista sekä tätä tukevaa keskinäistä yhteistyötä ja työnjakoa. Korkeakoululähtöisesti voidaan edelleen tukea korkeakoulujen yhteistyöjärjestelyjä (esim. temaattinen alakohtainen koulutus- ja TKI –yhteistyö, kansainvälistyminen, digivisio), jotka tehostavat resursien käyttöä.

Valmistelun läpinäkyvyyttä parannetaan esimerkiksi strategiarahoituslomakkeen sisällön kehittämällä ja tämän vahvemmalla kytkemisellä sopimustavoitteisiin.

Korkeakoulujen strategiaa toteuttavista toimenpiteistä ja niiden seurannasta sekä niitä tukevasta rahoitusosuudesta sovittaisiin opetus- ja kulttuuriministeriön ja korkeakoulujen välillä. Sopimusneuvotteluissa tavoitteiden sisältö ja toimenpiteet sopeutetaan rahoituskehystä vastaavaksi.

Tavoitteille sovitaan korkeakoulukohtaiset seurantaindikaattorit tai vaiheistus, joiden perusteella toteumista ja edistymistä on mahdollista raportoida ja arvioida sopimuskauden aikana. Tavoitteita konkretisoivat mittarit voisivat olla määrällisiä tai laadullisia, mutta niiden toteutumien tulisi olla tästä riippumatta todennettavissa.

Rahoitettavat kehittämiskohteet, niiden tavoitteet ja seurantamittarit kirjataan ministeriön ja korkeakoulujen välisiin tulossopimuksiin.

Ministeriö varmistaa talous-, tilasto- ja erillisraportointien sekä sopimuskauden aikana pidettävällä välitarkastelulla, että korkeakoulu on edennyt sopimuksen mukaisissa toimenpiteissä. Mahdollisissa ongelmatilanteissa ministeriö käy tarkentavan keskustelun korkeakoulun kanssa aiemmin päätetyn useammalle vuodelle sovitun strategiarahoituksen tason tarkistamiseksi.

Työryhmän korkeakoulu yhteisölle ja sidosryhmille suuntaaman verkkokyselyn vastaajat tuovat esiin, että profiloituminen ei voi olla itseisarvo, vaan sen tulisi edistää korkeakoulujen kykyä vastata yhteiskunnan tarpeisiin, lisätä vaikuttavuutta ja vahvistaa kansainvälistä kilpailukykyä. Vastaajat korostavat myös rahoitusmallien roolia korkeakoulujen kannustimina ja niiden vaikutusta strategiaan päätöksiin. Rahoituksen kohdentamisen nähdään vaikuttavan siihen, miten korkeakoulut voivat erikoistua ja vahvistaa tiettyjä osa-alueitaan.

Työryhmän syksyn 2023 verkkokyselyyn vastaajat näkevät, että tasapainon ja vuorovaikutuksen löytäminen koulutuksen ja tutkimuksen välillä on keskeistä korkeakoulujen toiminnan ja profiloitumisen onnistumisen kannalta. Vastaajat korostavat, että vaikka profiloituminen voi edistää erikoistumista, on tärkeää säilyttää korkeakoulujen monialainen ja monitieteinen luonne. Vastaajien mielestä keskeistä on, tapahtuuko profiloituminen yhteistyön vai keskinäisen kilpailun kautta. Yhteistyön nähdään mahdollistavan resurssien ja osaamisen jakamisen, mutta samalla korostetaan, että korkeakoulujen on myös tärkeää säilyttää oma erityisidentiteettinsä ja vahvuutensa. Alueellinen tasapaino ja alueellisen kehityksen tukeminen nähdään tärkeänä korkeakoulujen profiloitumisstrategiassa.

Korkeakoulujen profiloituminen ja yhteistyö: yliopistojen valtakunnalliset tehtävät

Yliopistojen rahoitusmallissa säilytettäisiin valtakunnallisten tehtävien rahoituskokonaisuus kauden 2021–2024 tapaan. Koto-peräiset vähemmistökielet ja yliopistokeskukset otettaisiin edelleen huomioon yliopistojen valtakunnallisissa tehtävissä, osin myös ruotsin kielen asema.

Yliopistoista annetun valtioneuvoston asetuksen mukaan yliopistojen valtakunnallisten tehtävien rahoitusosuuteen kuuluvat toiminnot tai infrastruktuurit, joilla on erityistä valtakunnallista koulutus-, tutkimus- tai sivistyspoliittista merkitystä, Kansalliskirjaston, harjoittelukoulujen ja yliopistokeskusten koordinoinnin rahoitus sekä Taideyliopiston erityisluonteeseen perustuva lisärahoitus.

Opetus- ja kulttuuriministeriö päättää sopimuskauden alussa yliopistoja kuultuaan valtakunnallisten tehtävien perusteella määräytyvästä rahoitusosuudesta.

Opetus- ja kulttuuriministeriö on lokakuussa 2023 tehnyt alustavan päätöksen yliopistojen valtakunnallista tehtävistä kaudelle 2025–2028. Ministeriön valmistelun tueksi yliopistoja pyydettiin 19.5.2023 mennessä toimittamaan perustiedot kaudella 2021–2024 huomioon otetuista valtakunnallisista tehtävistä. Yliopistot tekivät myös ehdotuksen 2025–2028 valtakunnallisten tehtävien rahoituksesta. Ministeriö

päätöksessä on todettu, että ministeriön ehdotuksessa on lähdetty siitä, että valtakunnallisiin tehtäviin olisi käytettävissä vuoden 2024 rahoitustason mukaisesti noin 172,1 miljoonaa euroa/v.

Syksyllä 2024 käytävissä ministeriön ja yliopistojen välisissä sopimusneuvotteluissa on tiedossa rahoituskehys ja kauden 2025–2028 rahoituskäytänteet. Kustannustason muutoksen huomioon ottaminen vaikuttaa myös valtakunnallisten tehtävien rahoituskokonaisuuteen. Mahdollinen hienosäätö valtakunnallisiin tehtäviin tehdään sopimusneuvottelun yhteydessä. Ennen sopimusneuvotteluja ei ole erillisiä valtakunnallisten tehtävien rahoitusneuvotteluja. Opetus- ja kulttuuriministeriö on varannut itselleen mahdollisuuden tarkentaa Taideyliopiston erityispiirteiden perusteella määräytyvää rahoitusta keväällä 2024, kun laskennalliseen perusrahoituksen muut yksityiskohdat täsmentyvät. Tarkoituksena on turvata Taideyliopiston perustamisen yhteydessä päätetty lisärahoituksen tasoa. Rahoitusmalliin tehtävillä muutoksilla on kuitenkin oltava vaikutus myös Taideyliopiston rahoitustasoon. Mahdollinen tarkennus voi vaikuttaa alustavan päätöksen valtakunnallisten tehtävien rahoitukseen.

Korkeakoulujen profiloituminen ja yhteistyö: yhteistyöopinnot

Koulutusosion laskennassa säilytettäisiin edelleen korkeakoulujen yhteistyösopimusten perusteella suoritettujen opintopisteiden yhteismäärän perusteella määräytyvä 1 % -yksikkö.

Työryhmä on harkinnut yhteistyöopintoja koskevan kriteerin poistamista rahoitusmallista. Kriteerin poistamista olisi perustellut se, että yhteistyön todelliset hyödyt ja yhteistyön kustannukset voitaisiin ottaa huomioon paremmin korkeakoulujen välisellä sopimisella. Yhteistyökannuste on rahoitusmalleissa ollut käytössä kahdeksan vuotta, jolloin merkittävimmät myönteiset vaikutukset on jo saavutettu.

On esitetty myös epäilyjä, että rahoitusmallissa käytetyt yhteistyöopinnot ovat lisärvoisen yhteistyön sijasta vaikuttaneet pikemminkin ainakin osin keinotekoisien opintopistemerkkinoiden syntymiseen. Ristiinopiskeluun kannustamisen lähtökohdana tulisi korkeakoululle olla tehokkuuden ja/tai laadun lisääminen. Yhteistyön tulokset säteilevät laajasti korkeakoulujen toiminnan tuloksellisuuteen ja tulevat

näin huomioon otetuksi myös muiden rahoituskriteerien kautta. Työryhmä on päättänyt tekemään rahoitusmalliin vain välttämättömiä muutoksia, minkä vuoksi yhteistyöopinnot ehdotetaan säilytettäväksi rahoituskriteerinä vielä ainakin sopimuskauden 2025–2028. Korkeakoulut pitävät yhteistyöopinnot säilyttämistä rahoitusmalleissa välttämättömänä yhteistyön jatkumiseksi ja muun muassa korkeakoulujen digivisioyhteistyön toteuttamiseksi.

Muut toimenpiteet

Laskennallisen rahoitusmallin ulkopuolella otettaisiin käyttöön korkeakoulujen kesken kohdennettava erillinen kannustepalkkio vaikeammin mitattavien toimien kohdalle (esimerkiksi työ- ja opiskeluhuvinointi, johtaminen, sidosryhmäyhteistyö). Ministeriön olisi harkittava korkeakoulujen valtionrahoitusta myöntäessä tarvetta asettaa rahoituksen käyttämiselle ehtoja ja rajoituksia, mikäli keskeisten tavoitteiden edistämiseksi ei voida sopimuspöytäkirjasta varmistua.

Tulosorientaatiota pehmennettäisiin laskennallisissa kriteereissä useamman vuoden yhtäaikaisella tarkastelulla. Staattisemman panospöytäkirjan rahoituskriteerin sijaan olennaisempaan on nähty se, kuinka jyrkästi yksittäisen rahoituskriteerin sisällä tehdään erottelua ja mikä on sen ohjausvaikutus.

Korkeakoulujen vuosien 2025 ja 2026 rahoituksen laskentaan esitetään sisällytettäväksi muutosrajoitin. Korkeakoulun rahoitus, joka ei sisällä strategiaperusteista rahoitusosuutta eikä yliopistojen valtakunnallisten tehtävien rahoitusta, voisi vähentyä yhteensä enintään 3 prosenttia verrattuna edellisen vuoden rahoituksen tasoon, joka on suhteutettu rahoitusvuonna käytettävissä olevaan laskennalliseen rahoitukseen. Rajauksen laskennasta aiheutuva mahdollinen alijäämä jaettaisiin korkeakoulusektoreittain korkeakoulujen kesken niiden rahoituksen suhteessa.

Yliopisto- ja ammattikorkeakoululait mahdollistavat sen, että OKM voi myöntää korkeakouluille myös tuloksellisuusrahoitusta korkeakoulun tuloksellisen toiminnan perusteella sekä muuta harkinnanvaraista rahoitusta.

Kannustepalkkiota ei välttämättä kohdenneta joka vuosi. Tarkasteltavat teemat voivat myös vaihdella vuosittain. Ehdotus palkkion ansaitsevista korkeakouluista valmistellaan (teeman mukaisesti määräytyen) ministeriön ulkopuolisen asiantuntijatahon toimesta etukäteen määriteltyjen reunaehtojen pohjalta. Varsinaisen rahoituksen kohdennuspäätös tehdään ministeriössä. Kannustepalkkioiden avulla voidaan seurannaisvaikutuksen tunnistaa ja levittää korkeakoulujen hyviä käytänteitä.

Suomalaisilla korkeakouluilla on opetuksen ja tutkimuksen vapauden rinnalla varsin laaja taloudellinen ja hallinnollinen autonomia. Ministeriön ohjaus- ja rahoituskannusteet ovat tässä katsannossa keskeisiä valtakunnallisten korkeakoulu- ja tiedepoliittisten tavoitteiden edistämiseksi. Yliopisto- ja ammattikorkeakoululait antavat opetus- ja kulttuuriministeriölle rahoitusta myöntäessä mahdollisuuden asettaa rahoituksen käyttämiselle ehtoja ja rajoituksia. Toistaiseksi tällaisia on liittynyt lähinnä vain korkeakoulujen harkinnanvaraisen rahoituksen käyttöön.

Työryhmän korkeakoulu yhteisölle ja sidosryhmille suuntaaman verkkokyselyn vastaajat näkevät korkeakouluissa tarpeen selkeästi määritellyille toimintatavoille, jotka ohjaavat johtamista ja tukevat korkeakoulujen strategisia tavoitteita. Osaamisen kehittämisen tulee kattaa niin akateemisen henkilöstön kuin hallinnon ja muun tukihenkilöstönkin. Vastaajat ilmaisevat huolensa siitä, että osaamisen kehittäminen jää usein vähälle huomiolle. Verkkokyselyyn vastanneiden mielestä koko korkeakoulu yhteisön työ- ja opiskeluhyvinvointi on olennainen osa korkeakoulujen menestystä ja vaikuttaa suoraan opetuksen ja tutkimuksen laatuun.

Rahoituksen kohdentamiseen esitettävällä kahden vuoden muutosrajoittimella turvataan korkeakouluja liian suurilta muutoksilta kuitenkin siten, ettei samalla liueneta kohtuuttomasti tavoiteltuja kannustevaikutuksia.

Tulevaisuuden kehittämistarpeet

Toimintaympäristön muutokset edellyttävät tulevina vuosina korkeakoulujen toimintamallien ja rakenteiden uudelleen arviointia ja kehittämistä. Suomessa korkeakoulutukseen ja tutkimukseen panostetaan kansainvälisesti vertailtuna merkittävästi julkisia varoja. Koulutuspoliittisessa selonteossa vuonna 2021 linjattiin, että tavoitteena on taata tehokkaat, taloudelliset ja tasa-arvoa edistävät toimintarakenteet ja -mallit korkeakouluille tilanteessa, jossa digitalisaatio, kansainvälisyys, väestökehitys, työn muutos sekä tieteen ja tutkimuksen kehitys muuttavat voimakkaasti korkeakoulujen toimintaympäristöä ja yhteiskunnan odotuksia. Tämä edellyttää systeemistä muutosta korkeakoulujen toimintatavoissa sekä sitä, että lainsäädäntö ja valtion muu ohjaus mahdollistaa tehokkaat, taloudelliset ja alueellisesti parhaat tavat järjestää toiminta.

Tarvitaan syvällisempää tarkastelua isoista järjestelmätason muutostarpeista, sitä tukevista rahoitus- ja ohjauskäytänteisistä sekä tarvetta uudistamisen tutkimukselliseen tukeen. Tutkimus- ja arviointitietoa hyödyntävä valmistelu tulisi käynnistää mahdollisimman pian. Sopimuskaudesta 2029–2032 eteenpäin on arvioitava erikseen:

- Rahoitusmallien rahoitusrajan rooli korkeakoulujen ohjauksessa ottaen huomioon tarve edelleen turvata ministeriön mahdollisuudet koulutustarjonnan ohjaamiseen.
- Perusteet lukuvuosimaksuvelvollisten opiskelijoiden suorittamien tutkintojen tai muihin ao. opiskelijoihin liittyviin indikaattoreihin huomioon ottamiselle rahoituslaskennassa.
- Tilastoinnin kehittyessä on harkittava mahdollisuuksia ottaa jatkuvassa oppimisessa nykyisin käytössä olevan suoritekriteerin rinnalle myös europohjainen kriteeri. Samassa yhteydessä olisi tarkasteltava mahdollisuuksia täydennyskoulutuksen opintopisteyttämiseen. Tavoiteltavaa olisi, että jatkuvan oppimisen rahoitus tulisi enenevässä määrin korkeakoulujen rahoituskehyksen ulkopuolelta.
- Kannusteet tutkintojen ja niiden osien tuottamiseen ja jatkossa myös yhä enemmän pienempien osaamiskokonaisuuksien konseptin ja koulutussisältöjen kehittämiseen työelämäyhteistyössä.

- Tarvetta yhteistyöopintojen säilyttämiseen rahoituskriteerinä.
- Julkaisutietojen JUFO –luokittelun käyttöä rahoituksen kohdentamiskriteerinä. Samanaikaisesti on seurattava tutkimuksen ja tutkijoiden vastuullisen arvioinnin kehitystä sekä tämän tarjoamia mahdollisuuksia tutkimusosion rahoituskriteerien uudistamiseen.

4.2 Ehdotuksen mukaiset ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen rahoitusmallit vuodesta 2025 alkaen³

Taulukko 7. Korkeakoulujen valtakunnallisen rahoitusmallien muutokset kaudesta 2021–2024 kauteen 2025–2028

	YO		AMK	
	Kausi 2021– 2024	Kausi 2025– 2028	Kausi 2021– 2024	Kausi 2025– 2028
Koulutus	42 %	44 %	76 %	75 %⁴
Uudet ensikertaiset opiskelijat	–	3 %	–	3 %
Suoritettut alemmat korkeakoulututkinnot (YO) tai AMK tutkinnot (AMK)	11 %	11 %	56 %	56 %
Ylemmät korkeakoulututkinnot (YO)	19 %	19 %	–	–
Ammatillisessa opettajankoulutuksessa suoritettut opinnot (AMK)	–	–	2 %	2 %
Jatkuva oppiminen	4 %	3 %	8 %	5 %
Yhteistyöopinnot	1 %	1 %	1 %	1 %
Työllistyminen (työlliset 1 v valmistumisen jälkeen)	2 %	2 %	3 %	2 %
Työllistymisen laatu (uraseuranta)	2 %	2 %	3 %	3 %
Opiskelijapalaute	3 %	3 %	3 %	3 %

3 Korkeakoulujen vuoden 2023 valtionrahoituksessa laskennallisessa mallissa 1 % -yksikkö on merkinnyt yliopistoilla noin 18,8 milj. euroa ja ammattikorkeakouluilla noin 8,8 milj. euroa.

4 AMK -sektorilla koulutuksen ja tutkimuksen välillä tehtävä muutos vastaa ammattikorkeakoulujen TKI -toiminnan vahvistamisen määrärahasiirtoa (10 M€) ammattikorkeakoulujen perusrahoitukseen. Aiemmin määräraha on ollut osana ammattikorkeakoulujen harkinnanvaraista rahoitusta. Näin tutkimusosuuden kasvattaminen ei vähennä koulutusosion kautta kohdennettavaa määrärahaa, vaikka rahoitustekijän osuus pienenee.

	YO		AMK	
	Kausi 2021– 2024	Kausi 2025– 2028	Kausi 2021– 2024	Kausi 2025– 2028
Tutkimus (YO)/ TKI-toiminta (AMK)	34 %	37 %	19 %	20 %
Suoritetut tohtorin tutkinnot (YO)	8 %	9 %	–	–
Julkaisut (AMK ml. taiteellinen toiminta, AV –aineistot, TVT – ohjelmat)	14 %	14 %	2 %	2 %
Kilpailtu kv. tutkimusrahoitus, pl. yrityusrahoitus (YO)	6 %	7 %	–	–
Kotimaisilta ja kv. yrityksiltä saatu tutkimusrahoitus ja muu kotimainen tutkimusrahoitus (SA, BF) (YO)	6 %	7 %	–	–
Ulkopuolinen T&K –toiminnan rahoitus (AMK)	–	–	11 %	12 %
Suoritetut ylemmät AMK –tutkinnot (AMK)	–	–	6 %	6 %
Koulutus- ja tiedepolitiikan tavoitteet (YO)/ koulutus- ja tutkimus- ja kehittämisselityksen tavoitteet (AMK)	24 %	19 %	5 %	5 %
Strategiaperusteinen rahoitus	15 %	10 %	5 %	5 %
Valtakunnalliset tehtävät (YO)	9 %	9 %	–	–
Yhteensä	100 %	100 %	100 %	100 %

Taulukko 8. Vertailu kaudella 2021–2024 käytössä olevan ammattikorkeakoulujen rahoitus-mallin ja kaudelle 2025–2028 ehdotetun ammattikorkeakoulujen rahoitusmallin vaikutuksista ammattikorkeakoulujen välisiin rahoitussuhteisiin

Ammattikorkeakoulu	Rahoitusosuudet yhteensä					Koulutusindikaattorit					Tutkimusindikaattorit		
	Nykyinen osuus	Osuus uudella rahoitusmallilla	Muutos osuudessa %-yks.	Muutos prosenttina AMK-rahoituksessa	Muutos euroina AMK-rahoituksessa	Nykyinen osuus	Osuus uudella rahoitusmallilla	Muutos osuudessa	Nykyinen osuus	Osuus uudella rahoitusmallilla	Muutos osuudessa		
Hämeen amk	5,16%	5,29%	0,13%	2,5 %	1 136 531	5,25%	5,37%	0,12%	4,81%	4,98%	0,17%		
Karelia-amk	2,70%	2,69%	-0,01%	-0,5 %	-121 706	2,69%	2,67%	-0,01%	2,76%	2,74%	-0,01%		
Oulun seudun amk	5,77%	5,82%	0,05%	0,8 %	414 119	5,81%	5,87%	0,06%	5,63%	5,64%	0,01%		
Seinäjoen amk	3,05%	3,13%	0,08%	2,5 %	672 687	2,91%	3,00%	0,10%	3,61%	3,58%	-0,03%		
Kajaanin amk	1,76%	1,75%	-0,01%	-0,5 %	-73 601	1,53%	1,49%	-0,03%	2,67%	2,69%	0,02%		
Jyväskylän amk	5,74%	5,72%	-0,02%	-0,4 %	-176 511	5,47%	5,37%	-0,10%	6,83%	7,05%	0,22%		
Satakunnan amk	3,71%	3,67%	-0,04%	-1,1 %	-365 811	3,86%	3,82%	-0,04%	3,13%	3,13%	-0,00%		
Turun amk	6,98%	7,06%	0,08%	1,1 %	685 415	6,89%	7,00%	0,11%	7,35%	7,29%	-0,06%		
Arcada yh.	1,57%	1,57%	0,00%	0,1 %	18 500	1,65%	1,66%	0,02%	1,27%	1,25%	-0,03%		
Centria amk	2,09%	2,17%	0,08%	3,6 %	671 242	1,85%	1,89%	0,03%	3,06%	3,23%	0,18%		
Savonia-amk	5,13%	5,13%	-0,01%	-0,1 %	-53 292	5,06%	5,07%	0,01%	5,41%	5,32%	-0,08%		
Diakonia-amk	2,18%	2,21%	0,03%	1,4 %	273 630	2,25%	2,30%	0,05%	1,91%	1,89%	-0,03%		
Vaasan amk	1,70%	1,72%	0,02%	1,1 %	162 508	1,92%	1,97%	0,05%	0,83%	0,80%	-0,03%		
Laurea-amk	5,59%	5,56%	-0,04%	-0,6 %	-317 078	5,72%	5,66%	-0,06%	5,08%	5,17%	0,09%		
Tampereen amk	6,88%	6,97%	0,09%	1,3 %	800 474	7,21%	7,36%	0,15%	5,55%	5,50%	-0,05%		

Ammattikorkeakoulu	Rahoitusosuudet yhteensä					Koulutusindikaattorit			Tutkimusindikaattorit		
	Nykyinen osuus	Osuus uudella rahoitusmallilla	Muutos osuudessa %-yks.	Muutos prosenttina AMK-rahoituksessa	Muutos euroina AMK-rahoituksessa	Nykyinen osuus	Osuus uudella rahoitusmallilla	Muutos osuudessa	Nykyinen osuus	Osuus uudella rahoitusmallilla	Muutos osuudessa
Humanistinen amk	1,46%	1,44%	-0,01%	-1,0 %	-124 089	1,45%	1,44%	-0,01%	1,48%	1,45%	-0,03%
Haaga-Helia amk	6,49%	6,32%	-0,16%	-2,5 %	-1 443 355	6,88%	6,75%	-0,13%	4,89%	4,70%	-0,19%
Metropolia amk	10,47%	10,39%	-0,07%	-0,7 %	-627 469	11,26%	11,27%	0,00%	7,27%	7,12%	-0,15%
Yrkehögskolan Novia	2,68%	2,63%	-0,05%	-1,9 %	-455 226	2,68%	2,67%	-0,01%	2,70%	2,49%	-0,20%
Lapin amk	4,32%	4,38%	0,06%	1,3 %	499 976	4,03%	4,07%	0,04%	5,48%	5,53%	0,05%
Kaakkois-Suomen amk	8,21%	7,93%	-0,28%	-3,4 %	-2 419 189	7,64%	7,16%	-0,48%	10,48%	10,82%	0,34%
LAB-amk	6,34%	6,44%	0,10%	1,5 %	842 243	5,98%	6,13%	0,15%	7,79%	7,61%	-0,18%
YHTEENSÄ	100,0 %	100,0 %	-0,0 %	0,0 %	0	100,0 %	100,0 %	-0,0 %	100,0 %	100,0 %	0,0 %

Taulukko 9. Ammattikorkeakoulujen osuuksia kaudelle 2025–2028 ehdotetuissa laskentakriteereissä, vuosien 2020–2022 toteumat

	Osuus kokonais-rahoituksesta 2024	Rahoitusosuus ilman ammatillista opekoulutusta	AMK-tutkinnot	Avoin, maahanm. valm. koul., erill. op:t	Yhteistyö-opinnot	Työlliset	Uraseuranta	AVOP-opiskelija-palaute	Ensikertaiset paikan vastaanottaneet	Ulkopuolinen tki-rahoitus	Ylemmät amk-tutkinnot	Julkaisut yht.	Ammatillinen opekoul.
Hämeen amk	5,3 %	4,8 %	5,1 %	3,0 %	2,1 %	4,6 %	3,9 %	4,9 %	5,3 %	5,3 %	4,9 %	3,2 %	25,8 %
Karelia-amk	2,7 %	2,7 %	2,7 %	3,0 %	7,2 %	2,7 %	2,0 %	2,5 %	2,7 %	2,9 %	2,4 %	2,8 %	–
Oulun seudun amk	5,8 %	5,7 %	5,9 %	3,4 %	4,1 %	5,5 %	6,6 %	5,5 %	5,8 %	5,6 %	5,2 %	6,8 %	13,1 %
Seinäjoen amk	3,1 %	3,2 %	3,0 %	2,0 %	3,9 %	3,4 %	4,0 %	3,3 %	4,1 %	3,5 %	2,9 %	5,9 %	–
Kajaanin amk	1,7 %	1,8 %	1,4 %	2,8 %	1,3 %	1,4 %	1,1 %	1,5 %	1,9 %	3,4 %	1,4 %	2,0 %	–
Jyväskylän amk	5,7 %	5,3 %	4,8 %	6,6 %	4,1 %	4,5 %	4,1 %	4,7 %	4,6 %	8,0 %	5,8 %	4,9 %	24,5 %
Satakunnan amk	3,7 %	3,8 %	3,8 %	5,4 %	2,2 %	3,9 %	3,6 %	3,9 %	4,6 %	2,9 %	3,8 %	2,4 %	–
Turun amk	7,1 %	7,2 %	7,4 %	5,5 %	1,6 %	7,4 %	7,1 %	6,9 %	7,6 %	7,3 %	7,8 %	6,0 %	–
Arcada yh.	1,6 %	1,6 %	1,8 %	1,3 %	0,4 %	1,7 %	2,0 %	1,7 %	1,6 %	1,1 %	1,6 %	1,4 %	–
Centria amk	2,2 %	2,2 %	2,0 %	1,2 %	3,7 %	1,9 %	1,6 %	2,0 %	2,3 %	4,4 %	1,4 %	1,8 %	–
Savonia-amk	5,1 %	5,2 %	5,2 %	4,9 %	12,8 %	5,1 %	5,7 %	4,7 %	4,3 %	6,3 %	3,9 %	4,0 %	–
Diakonia-amk	2,2 %	2,3 %	2,4 %	1,9 %	0,9 %	2,7 %	3,0 %	2,6 %	2,4 %	1,9 %	1,5 %	2,8 %	–
Vaasan amk	1,7 %	1,8 %	2,1 %	0,9 %	1,9 %	2,2 %	2,3 %	1,9 %	2,2 %	0,7 %	0,9 %	1,2 %	–
Laurea-amk	5,6 %	5,7 %	5,4 %	8,4 %	2,2 %	6,6 %	7,2 %	7,1 %	6,8 %	3,9 %	7,3 %	6,1 %	–
Tampereen amk	7,0 %	6,8 %	7,4 %	4,3 %	1,9 %	7,5 %	8,7 %	7,0 %	7,4 %	4,4 %	7,7 %	5,6 %	15,6 %
Humanistinen amk	1,4 %	1,5 %	1,4 %	1,9 %	6,3 %	1,1 %	1,2 %	1,2 %	1,5 %	1,1 %	1,5 %	3,3 %	–

	Osuus kokonaisrahoituksesta 2024	Rahoitusosuus ilman ammatillista opekoulutusta	AMK-tutkinnot	Avoin, maahanm. valm. koul., erill. op:t	Yhteistyö-opinnot	Työlliset	Uraseuranta	AVOP-opiskelija-palaute	Ensikertaiset paikan vastaanottaneet	Ulkopuolinen tki-rahoitus	Ylemmät amk-tutkinnot	Julkaisut yht.	Ammatillinen opekoul.
Haaga-Helia amk	6,3 %	6,0 %	6,3 %	6,8 %	0,8 %	7,0 %	7,3 %	7,8 %	6,0 %	3,0 %	7,8 %	5,9 %	21,1 %
Metropolia amk	10,4 %	10,6 %	12,1 %	7,7 %	17,5 %	11,5 %	10,1 %	10,9 %	9,3 %	4,9 %	11,7 %	6,5 %	–
Yrkeshögskolan Novia	2,6 %	2,7 %	2,7 %	3,5 %	0,9 %	2,6 %	3,8 %	2,4 %	2,7 %	2,7 %	1,7 %	3,7 %	–
Lapin amk	4,4 %	4,5 %	4,3 %	2,9 %	2,9 %	4,2 %	4,6 %	4,4 %	3,8 %	6,3 %	4,3 %	4,8 %	–
Kaakkois-Suomen amk	7,9 %	8,1 %	6,5 %	18,7 %	11,6 %	6,3 %	5,2 %	6,6 %	6,7 %	13,1 %	7,2 %	8,3 %	–
LAB-ammatti-korkeakoulu	6,4 %	6,6 %	6,5 %	4,0 %	9,6 %	6,2 %	5,0 %	6,5 %	6,3 %	7,2 %	7,5 %	10,5 %	–
YHTEENSÄ	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

* rahoitusosuuksien vertailu lasketaan ilman ammatillisen opettajankoulutuksen osuutta. Vihreällä värillä osoitetaan se, mikäli ammattikorkeakoulu saa kyseisellä indikaattorilla omaa kokonaisrahoitusosuuttaan suuremman osuuden ja vastaavasti punaisella sävyllä esitetään omaa kokonaisrahoitusosuutta pienempi osuus indikaattorista.

Ammattikorkeakoulujen laskelma rahoituksen muutoksista on laskettu käyttäen rahoituksen kokonaismääränä vuoden 2024 talousarvioesityksen laskennallista rahoitusta. Lisäksi kokonaissummaan on lisätty työryhmän esitykseen sisältyvä AMK-TKI-rahoituksen 10 miljoonan euron siirto harkinnanvaraisesta rahoituksesta laskennalliseen rahoitukseen. Tämä on otettu huomioon sekä vertailupohjana käytettävässä nykymallissa että simuloitussa ehdotuksen mukaisessa rahoitusmallissa. Tilastopohjana käytetään uusimpia saatavilla olevia kolmen vuoden keskiarvoja vuosilta 2020–2022 lukuun ottamatta työllisiä, joissa uusin saatavilla oleva keskiarvo on 2019–2021 ja ensikertaisia opiskelijoita, joissa käytetään viimesintä saatavilla olevaa tilastovuotta.

Ammattikorkeakoulujen rahoitusmallin koelaskelmassa ei ole tutkintoleikkureita nykyrahoituksessa eikä simuloitaessa ehdotuksen mukaista rahoitusmallia. Rahoituslaskelmassa ei ole tietopohjan puutteesta johtuen mahdollista simuloida ehdotettua muutosta, jonka mukaan avoimen opintopisteistä huomioitaisiin ne, joiden tekijällä on suomalainen henkilötunnus. Rahoitusosuuksien vertailu lasketaan ilman ammatillisen opettajankoulutuksen osuutta. Amatillista opettajankoulutusta on vain osalla ammattikorkeakouluista.

Useimmilla ammattikorkeakouluilla rahoitusmallin muutos ei aiheuta suurta muutosta rahoitukseen nykymalliin verrattuna. Yhdeksällä ammattikorkeakoululla rahoituksen muutoksen arvioidaan olevan vaihteluvälillä -1 % ja 1 % suhteessa nykymallin mukaiseen rahoitukseen ja 16:sta välillä -1,5 ja 1 %. Ammattikorkeakoulujen osalta merkittävin rahoituksen alenema koelaskennan perusteella on -3,4 % ja merkittävin rahoituksen kasvu 3,6 % suhteessa kyseisen ammattikorkeakoulun rahoitukseen nykymallilla. Enimmillään rahoituksen lasku on noin 2,4 miljoonan euron luokkaa yksittäisen ammattikorkeakoulun tapauksessa. Laskelmaan kuitenkin sisältyy jonkin verran epävarmuutta, sillä tietopohjan puutteesta johtuen ei ole mahdollista simuloida tarkoin ehdotettua muutosta, jonka mukaan avoimen opintopisteistä huomioitaisiin ne, joiden tekijällä on suomalainen henkilötunnus.

Ylivoimaisesti merkittävimmän muutoksen ehdotetuissa rahoitusmuutoksissa aiheuttaa jatkuvan oppimisen rahoitusosuuden alentaminen kolmella prosenttiyksiköllä 8 %:sta 5 %:iin ja kyseisen osuuden siirtäminen ensikertalaisten perusteella määräytyvään rahoitustekijään. Ammattikorkeakoulujen aktiivisuus avoimen ammattikorkeakoulutuksen tarjoamisessa vaihtelee suuresti ja ne ammattikorkeakoulut, joissa osuus on suuri häviävät muutoksessa merkittävästi ja vastaavasti ne, joilla toimintaa on vähän kasvattavat rahoitustaan tästä johtuen. Keskimäärin tämän tekijän aiheuttama muutos on lähes 0,5 miljoonaa euroa suuntaan tai toiseen, mutta enimmillään yhden ammattikorkeakoulun kohdalla yli 3 miljoonaa euroa rahoitusta laskeva.

Muiden esitettyjen muutosten vaikutukset ovat huomattavasti edellä mainittua pienempiä. Ulkopuolisen kilpaillun tutkimusrahoituksen vahvistaminen siirtämällä yksi prosenttiyksikkö rahoitusosuutta työllistymisestä muuttaa rahoitusosuuksia keskimäärin noin 170 000 eurolla suuntaan tai toiseen ja enimmillään lisäyksen tai vähennyksen ollessa noin 600 000 euroa.

Tutkintojen kertoimien muuttamien eli aiemman samantasoisien tutkinnon kertoimen laskeminen 0,5:een ja määräajassa suoritettujen tutkinnon kertoimen nostaminen 1,8:aan vähentää yksittäisen ammattikorkeakoulun rahoitusta enimmillään 600 000 eurolla, joka tarkoittaa enimmillään prosentin rahoituksen laskua ja keskimäärin muuttaa suuntaan tai toiseen 170 000 eurolla. Kertoimien muutos antaa kuitenkin ammattikorkeakouluille selkeän insenttiivin tukea opintojen etenemistä ja suunnittelua tukemaan nopeaa valmistumista.

Julkaisujen laskentaa koskevien kertoimien muutos vaikuttaa keskimäärin noin 100 000 euroa suuntaan tai toiseen ammattikorkeakoulun rahoituksessa ja enimmillään hieman yli 200 000 euroa. Kertoimien muutos kuitenkin antaa selkeän insenttiivin painottaen julkaisutoiminnassa ammatillisia ja tieteellisiä julkaisuja jatkossa.

Yritysrahoituksen ja kilpaillun kansainvälisen rahoituksen laskentakertoimien lisäämisen taloudellinen merkitys on keskimäärin noin 100 000 euron luokkaa suuntaan tai toiseen vaikutuksiltaan ja enimmillään vajaa 300 000 euroa lisäävä tai vähentävä. Kertoimen muutos tarjoaa selkeän lisäintensiivin korkeakouluille painottaen aidosti ulkopuolista kansainvälistä- ja yritysrahoitusta rahoituksenhankinnassa.

Taulukko 10. Vertailu kaudella 2021–2024 käytössä olevan yliopistojen rahoitusmallin ja kaudelle 2025–2028 ehdotetun yliopistojen rahoitusmallin vaikutuksista yliopistojen välisiin rahoitussuhteisiin

Yliopisto	Rahoitusosuudet yhteensä					Koulutusindikaattorit			Tutkimusindikaattorit		
	Nykyinen osuus	Osuus uudella rahoitusmallilla	Muutos osuudessa	Muutos prosenttina yo-rahoituksessa, %-yksikkö	Muutos euroina yo-rahoituksessa	Nykyinen osuus	Osuus uudella rahoitusmallilla	Muutos osuudessa, %-yksikkö	Nykyinen osuus	Osuus uudella rahoitusmallilla	Muutos osuudessa, %-yksikkö
Aalto-yliopisto	12,76%	12,84%	0,08%	0,6 %	1 274 491 €	12,32%	12,29%	-0,03%	13,25%	13,50%	0,25%
Helsingin yliopisto	23,50%	23,49%	-0,01%	-0,1 %	-217 878 €	18,41%	18,17%	-0,24%	29,68%	29,80%	0,12%
Itä-Suomen yliopisto	9,38%	9,38%	-0,01%	-0,1 %	-123 360 €	10,60%	10,65%	0,05%	7,86%	7,86%	-0,00%
Jyväskylän yliopisto	8,74%	8,52%	-0,21%	-2,4 %	-3 297 404 €	9,89%	9,60%	-0,29%	7,29%	7,24%	-0,05%
Lapin yliopisto	2,19%	2,15%	-0,05%	-2,2 %	-738 395 €	2,97%	2,93%	-0,05%	1,23%	1,21%	-0,01%
Lappeenrannan-Lahden teknillinen yliopisto LUT	3,71%	3,74%	0,03%	0,7 %	389 072 €	4,04%	4,09%	0,05%	3,29%	3,32%	0,03%
Oulun yliopisto	9,22%	9,32%	0,10%	1,1 %	1 535 473 €	9,04%	9,22%	0,17%	9,41%	9,45%	0,03%
Svenska handelshögskolan	1,17%	1,17%	-0,00%	-0,0 %	-7 322 €	1,58%	1,61%	0,03%	0,65%	0,63%	-0,02%
Taideyliopisto	1,59%	1,48%	-0,11%	-6,7 %	-1 660 068 €	2,55%	2,40%	-0,16%	0,40%	0,40%	-0,00%

Yliopisto	Rahoitusosuudet yhteensä					Koulutusindikaattorit			Tutkimusindikaattorit		
	Nykyinen osuus	Osuus uudella rahoitusmallilla	Muutos osuudessa	Muutos prosenttina yorahoituksessa, %-yksikkö	Muutos euroina yorahoituksessa	Nykyinen osuus	Osuus uudella rahoitusmallilla	Muutos osuudessa, %-yksikkö	Nykyinen osuus	Osuus uudella rahoitusmallilla	Muutos osuudessa, %-yksikkö
Tampereen yliopisto	12,00%	12,15%	0,15%	1,3 %	2 348 213 €	11,92%	12,13%	0,21%	12,40%	12,18%	-0,22%
Turun yliopisto	10,50%	10,52%	0,02%	0,2 %	350 573 €	10,60%	10,74%	0,14%	10,34%	10,26%	-0,09%
Vaasan yliopisto	2,17%	2,18%	0,01%	0,4 %	146 979 €	2,88%	2,95%	0,07%	1,29%	1,26%	-0,03%
Åbo Akademi	3,07%	3,07%	0,00%	0,0 %	787 €	3,19%	3,22%	0,03%	2,91%	2,89%	-0,02%
Kaikki yhteensä	100%	100%	0%	0%		100%	100%	0%	100%	100%	0%

Taulukko 11. Yliopistojen osuuksia kaudelle 2025–2028 ehdotetuissa laskentakriteereissä, vuosien 2020–2022 toteumat

Yliopisto	Osuus kokonaisrahoituksesta 2024	Ylemmät kktutkinnot	Alemmat kktutkinnot	Ensikertaiset	Jatkuva oppiminen	Yhteistyöopinnot	Työllistyminen	Ura-seuranta	Opiskelijapalaute	Tohtorintutkinnot	Kvtutkimusrahoitus	Muu tutkimusrahoitus	Julkaisut
Helsingin yliopisto	23,5 %	17,2 %	20,4 %	17,0 %	20,8 %	8,4 %	19,3 %	17,7 %	17,6 %	28,3 %	31,7 %	30,6 %	29,4 %
Aalto-yliopisto	12,8 %	13,6 %	13,5 %	10,8 %	3,8 %	15,1 %	10,6 %	12,2 %	9,7 %	11,6 %	18,3 %	16,6 %	10,8 %
Tampereen yliopisto	12,0 %	12,4 %	13,0 %	13,2 %	5,1 %	10,5 %	12,7 %	13,9 %	12,3 %	11,3 %	13,9 %	13,3 %	11,3 %

Yliopisto	Osuus kokonaisrahoituksesta 2024	Ylemmät kktutkinnot	Alemmat kktutkinnot	Ensikertaiset	Jatkuva oppiminen	Yhteistyöopinnot	Työllistyminen	Ura-seuranta	Opiskelijapalaute	Tohtorintutkinnot	Kv-tutkimusrahoitus	Muu tutkimusrahoitus	Julkaisut
Turun yliopisto	10,5 %	10,9 %	9,9 %	12,8 %	10,5 %	13,8 %	11,4 %	10,0 %	10,3 %	10,8 %	6,8 %	9,6 %	12,0 %
Itä-Suomen yliopisto	9,4 %	10,5 %	8,8 %	10,7 %	18,1 %	11,1 %	10,0 %	9,7 %	11,5 %	9,2 %	6,8 %	6,8 %	8,0 %
Oulun yliopisto	9,2 %	10,2 %	8,4 %	10,0 %	5,9 %	5,2 %	8,7 %	8,1 %	11,1 %	9,4 %	10,4 %	8,8 %	9,3 %
Jyväskylän yliopisto	8,7 %	8,2 %	9,0 %	8,4 %	22,5 %	5,2 %	10,1 %	11,9 %	8,5 %	8,4 %	5,1 %	6,4 %	8,0 %
Lappeenrannan-Lahden teknillinen yliopisto LUT	3,7 %	4,7 %	3,4 %	4,1 %	1,8 %	7,6 %	4,4 %	4,2 %	3,5 %	3,4 %	2,9 %	3,6 %	3,3 %
Åbo Akademi	3,1 %	2,7 %	3,3 %	3,8 %	3,2 %	8,2 %	3,1 %	3,3 %	4,4 %	3,3 %	1,8 %	2,5 %	3,4 %
Vaasan yliopisto	2,2 %	2,7 %	2,8 %	3,7 %	2,4 %	4,3 %	3,6 %	2,8 %	3,9 %	1,3 %	0,7 %	0,7 %	1,8 %
Lapin yliopisto	2,2 %	2,5 %	3,3 %	2,8 %	3,5 %	2,8 %	3,0 %	2,5 %	4,0 %	1,5 %	1,2 %	0,5 %	1,3 %
Taideyliopisto	1,6 %	3,0 %	2,7 %	0,8 %	1,6 %	0,7 %	1,3 %	1,7 %	1,2 %	0,8 %	0,1 %	0,2 %	0,4 %
Svenska handelshögskolan	1,2 %	1,4 %	1,5 %	1,8 %	0,8 %	7,1 %	1,9 %	1,9 %	2,1 %	0,7 %	0,3 %	0,4 %	0,9 %
YHTEENSÄ	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

Vihreällä värillä osoitetaan se, mikäli yliopisto saa kyseisellä indikaattorilla omaa kokonaisrahoitusosuuttaan suuremman osuuden ja vastaavasti punaisella sävyllä esitetään omaa kokonaisrahoitusosuutta pienempi osuus indikaattorista.

Yliopistojen laskelma rahoituksen muutoksista on laskettu käyttäen rahoituksen kokonaismääränä vuoden 2024 talousarvioesityksen laskennallista rahoitusta. Indikaattoripohjaisen rahoituksen euromääränä on käytetty 81 prosenttia valtionrahoituksesta johtuen rahoitusmalliehdotuksessa olevasta 5 %-yksikön siirrostä strategiarahoituksesta indikaattoripohjaiseen rahoitukseen. Laskenta perustuu yliopistojen välisiin suhteisiin kussakin indikaattorissa. Tilastopohjana käytetään uusimpia saatavilla olevia kolmen vuoden keskiarvoja vuosilta 2020–2022 lukuun ottamatta työllisiä, joissa uusin saatavilla oleva keskiarvo on 2019–2021 ja ensikerlaisia opiskelijoita, joissa käytetään viimeisintä saatavilla olevaa tilastovuotta. Tampereen yliopiston osalta käytetään kotimaisilta ja ulkomaalaisilta yrityksiltä saadun tk-rahoituksen tietoina lukuja ilman vuonna 2021 yhtiötetyn Rokotetutkimuskeskuksen tutkimusrahoitusta. Korjauksen tarkoitus on simuloida yritysrahoituksen lisäkertoimen vaikutusta Tampereen yliopiston rahoitukseen ilman Rokotetutkimuskeskusta, joka on saanut laskelmissa käytettyinä tilastovuosien runsaasti yritysrahoitusta. Kun vuoden 2025 rahoitusta jaetaan uuden rahoitusmallin mukaisesti, näkyy laskentapohjissa vielä rokotetutkimuskeskuksen rahoitusta vaikka vaikutus onkin simuloinnissa jätetty huomioimatta.

Yliopistojen rahoitusmallin koelaskelmassa ei ole tutkintoleikkureita nykyrahoituksessa eikä simuloitaessa ehdotuksen mukaista rahoitusmallia. Rahoituslaskelmassa ei ole tietopohjan puutteesta johtuen mahdollista simuloida ehdotettua muutosta, jonka mukaan avoimen opintopisteistä huomioitaisiin ne, joiden tekijällä on suomalaisen henkilötunnus. Rahoitusvaikutuksia arvioitaessa on huomioitava, että rahoitusmallin indikaattorien toteutumissa tapahtuu vuosittain erilaisia muutoksia. Vuoden 2025 rahoituksessa käytössä on pääosin vuosien 2021–2023 indikaattoritoteumat. Helsingin yliopistossa suoritettiin tutkinnonuudistuksen määräajan päättymisen takia poikkeuksellisen paljon tutkintoja vuonna 2020. Ko. vuoden tutkintojen poistuminen rahoitusindikaattorien laskentapohjasta tulee vaikuttamaan hyvin paljon rahoitusosuuksien jakautumisiin yliopistojen välillä. Ehdotuksessa ensikerlaisten opiskelijoiden tekijä lasketaan yhden vuoden toteuman mukaisena. Indikaattori on ainoa rahoitusmallin tekijä, jossa laskenta perustuu yhden vuoden tietoihin. Ko. tekijä tuleekin todennäköisesti tulevaisuudessa aiheuttamaan suhteellisen paljon muutoksia yliopistojen rahoitusosuuksien välillä.

Useimmilla yliopistoilla rahoitusmallin muutos ei aiheuta suurta muutosta rahoitukseen nykymalliin verrattuna. Kahdeksalla yliopistolla koulutuksen ja tutkimuksen rahoitusosuuden muutoksen arvioidaan olevan vaihteluvälillä $-0,1\%$ – $0,7\%$ suhteessa nykymallin mukaiseen rahoitukseen ja kahdella välillä $1,1\%$ – $1,3\%$. Kolmella yliopistolla rahoituksen arvioitu alenema on yli 2% . Laskelmaan kuitenkin sisältyy jonkin verran epävarmuutta, sillä tietopohjan puutteesta johtuen ei ole mahdollista simuloida tarkoin ehdotettua muutosta, jonka mukaan avoimen opintopisteistä

huomioitaisiin ne, joiden tekijällä on suomalainen henkilötunnus. Lisäksi Helsingin yliopiston vuoden 2020 tutkintomäärien poistuminen laskentapohjista vuoden 2025 rahoituksessa tulee aiheuttamaan suhteellisen suuria muutoksia yliopistojen välisissä rahoitusosuuksissa vuosien 2024 ja 2025 välillä, joiden syynä ei ole rahoitusmalliasetukseen tehtävät muutokset.

Rahoitusmalliin tehdyt muutokset kohdistuivat indikaattorien laskennan määrittelyihin, yksittäisten indikaattorien rahoitusosuuksien muutoksiin sekä koulutukseen ja tutkimukseen perustuvien laskentaindikaattorien keskinäisen painotuksen muutokseen. Yksittäisten indikaattorien laskentaan kohdistuneet muutokset eivät aiheuta juurikaan muutoksia yliopistojen välisiin rahoitussuhteisiin. Ylempien ja alempien tutkintojen painotuksissa käytettyihin kertoimiin tehdyt muutokset näytävät laskentapohjissa jonkin verran laskevan Helsingin yliopiston ja Aalto-yliopiston ko. indikaattoreista saatuja osuuksia. Helsingin yliopiston osalta muutos kuitenkin selittyy vuonna 2020 suoritettujen tutkintojen poikkeusprofiililla, joten ko. muutos ei tule realisoitumaan HY:n rahoituksessa koska vuosi 2020 putoaa pois laskentapohjista vuoden 2025 rahoituksessa.

Yksittäisten indikaattorien painoarvojen muutoksista eniten vaikutusta on jatkuvan oppimisen indikaattorin painoarvon pienenentäminen yhdellä %-yksillä 3 prosenttiin. Tällä muutoksella on suuri vaikutus Jyväskylän yliopiston rahoitusosuuteen, jonka osuus ko. indikaattorista on lähes kolme kertaa niin suuri kuin JY:n osuus muista indikaattoreista.

Ensikertaisten opiskelijoiden indikaattorin osuudet yliopistojen välillä ovat pääsääntöisesti samanlaisia kuin rahoitusmallissa jo olevan koulutusta koskevat indikaattorit. Selkeiden ko. indikaattorissa rahoitusosuuttaan häviää Helsingin yliopisto ja Taideyliopisto. Tohtorintutkintojen sekä erityisesti tutkimusrahoituksen indikaattorien painoarvon lisääminen parantaa suurten tutkimusintensiivisten yliopistojen rahoitusosuutta, erityisesti Helsingin yliopiston osuus ko. indikaattoreista on huomattavasti suurempi kuin HY:n osuus koulutuksen indikaattoreista.

Ehdotetut korkeakoulujen rahoitusmallit antavat kannusteita kehittää korkeakoulujen toimintaa jatkossa keskeisten korkeakoulu- ja tiedepoliittisten tavoitteiden suunnassa. Rahoitusmallit kannustavat koulutuksen kasautumisen ehkäisemiseen, vahvistavat koulutuksen läpäisyä, turvaavat tulevaisuuden työvoimatarpeisiin vastaavaa opiskelupaikkojen tarjontaa, integroivat kansainvälisiä opiskelijoita suomalaiseen yhteiskuntaan, huomioivat jatkuvan oppimisen tarpeen, vahvistavat TKI-intensiivisyyttä sekä korkeakoulujen profiloitumista ja yhteistyötä.

Korkeakoulujen toiminta on pitkäjänteistä ja muutokset aikasykliltään hitaita joutuessa erityisesti pitkistä tutkintokoulutuksesta ja pitkäjänteisestä tutkimuksesta. Näin ollen myöskään rahoitustason muutokset eivät voi olla mallimuutoksen johdosta nopeita, vaan niiden vaikutus syntyy pidemmällä aikavälillä toiminnan suuntautumisen myötä.

Tarkasteltaessa työryhmän esityksen mukaista yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen rahoitusmalleja staattisesti uusimpien saatavilla olevien vuosien 2020–2022 tilastototeumien osalta, voidaan todeta, että uudistetut mallit eivät muuta korkeakoulujen välisiä rahoitussuhteita merkittävästi. Yksittäisten korkeakoulujen kohdalla on kuitenkin muutoksia, joiden lopullinen suuruus tiedetään vasta vuoden 2025 rahoituskehyksen varmistuessa ja vuoden 2025 rahoituslaskennassa huomioon otettavien toteumatietojen valmistuessa. Rahoitusmalliin esitetty kahden vuoden muutosrajoitin poistaa kohtuuttomat muutokset. Lisäksi osa arvioidusta euromääräisestä vähennyksestä pienenee rahoituskehyksen kasvaessa korkeakouluindeksien huomioon ottamisen perusteella. Lopulliseen korkeakoulun rahoitustasoon vaikuttaa myös se, kuinka strategiarahoitus kohdentuu korkeakoulujen välillä.

Liitteet

Liite 1 Valtioneuvoston asetus ammattikorkeakouluista annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta (työryhmän ehdotus).

Valtioneuvoston asetus

ammattikorkeakouluista annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta

Valtioneuvoston päätöksen mukaisesti
muutetaan yliopistoista annetun valtioneuvoston asetuksen (1129/2014) 12 §, 13 §:n 1 momentti sekä 14 §, sellaisina kuin ne ovat asetuksessa 116/2019, seuraavasti:

12 §

Rahoitusperusteiden keskinäinen jakautuminen

Ammattikorkeakoululain 43 §:n 3 momentissa tarkoitettu perusrahoituksesta 95 prosenttia määräytyy toiminnan laadun, vaikuttavuuden ja laajuuden perusteella sekä 5 prosenttia muiden koulutuspolitiikan sekä tutkimus- ja kehittämiss politiikan tavoitteiden perusteella (*strategiaperusteinen rahoitus*).

Toiminnan laadun, vaikuttavuuden ja laajuuden perusteella määräytyvä osuus rahoituksesta jakaantuu koulutuksen perusteella määräytyvään rahoitusosuuteen, joka on 75 prosenttia perusrahoituksesta, sekä tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan perusteella määräytyvään rahoitusosuuteen, joka on 20 prosenttia perusrahoituksesta.

13 §

Koulutuksen sekä tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan rahoitusperusteet

Koulutuksen perusteella määräytyvä rahoitusosuus perustuu uusiin opiskelijoihin, jotka eivät ole aikaisemmin suorittaneet Suomen koulutusjärjestelmän mukaista korkeakoulututkintoa tai vastaanottaneet korkeakoulututkintoon johtavaa opiskelupaikkaa, suoritettuihin ammattikorkeakoulututkintoihin, ammatillisiin opettajankoulutusopintoihin ja opintopisteisiin, ammattikorkeakoulusta valmistuneiden työllistymiseen ja uraseurantaan sekä opiskelijapalautteeseen.

14 §

Strategiaperusteisen rahoituksen rahoitusperusteet

Strategiaperusteinen rahoitusosuus perustuu ammattikorkeakoulukohtaiseen strategiatyöhön ja sen keskeisiin painopisteisiin ja vahvuuksiin, ammattikorkeakoulun profiloitumiseen sekä yhteistyön tukemiseen. Ammattikorkeakoulujen strategiaa toteuttavista toimenpiteistä ja niiden seurannasta sekä niitä tukevasta strategiaperusteisesta rahoitusosuudesta sovitaan opetus- ja kulttuuriministeriön ja ammattikorkeakoulujen välillä.

Tämä asetus tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2025.
Asetusta sovelletaan ensimmäisen kerran myönnettäessä valtion rahoitusta vuodelle 2025.

Helsingissä x.x.2024

Tiede- ja kulttuuriministeri Sari Multala

Nimike Etunimi Sukunimi

Liite 2 Opetus- ja kulttuuriministeriön asetus ammattikorkeakoulujen perusrahoituksen laskentakriteereistä (työryhmän ehdotus).

Opetus- ja kulttuuriministeriön asetus ammattikorkeakoulujen perusrahoituksen laskentakriteereistä

Opetus- ja kulttuuriministeriön päätöksen mukaisesti säädetään ammattikorkeakoululain (932/2014) 43 §:n 6 momentin nojalla:

1 §

Koulutuksen rahoitusosuuden laskentakriteerit

Ammattikorkeakouluista annetun valtioneuvoston asetuksen (1129/2014) 13 §:n 1 momentin mukainen koulutuksen rahoitusosuus perustuu seuraaviin laskentakriteereihin:

- 1) ammattikorkeakoulussa kalenterivuonna aloittaneiden uusien ensikertaisten opiskelijoiden lukumäärä, lukuun ottamatta tilauskoulutukseen otettuja opiskelijoita ja lukuvuosimaksuvelvollisia opiskelijoita;
- 2) ammattikorkeakoulussa kalenterivuonna suoritettujen ammattikorkeakoulututkintojen lukumäärä lukuun ottamatta tilauskoulutuksessa suoritettuja tutkintoja, kuitenkin enintään sopimuskaudelle asetettua koulutuslaryhmittäistä tutkintota voitetta vastaavaan rahoitusrajaan saakka;
- 3) ammattikorkeakoulun avoimessa ammattikorkeakouluopetuksessa, erillisinä opintoina, maahanmuuttajien valmentavassa koulutuksessa ja erikoistumiskoulutuksessa kalenterivuonna suoritettujen opintopisteiden yhteenlaskettu määrä lukuun ottamatta asianomaisen ammattikorkeakoulun tutkinto-opiskelijoiden ja ulkomaisten vaihto-opiskelijoiden suorittamia opintopisteitä;
- 4) ammattikorkeakoulussa kalenterivuonna ammatillisen opettajankoulutuksen opintokokonaisuuden suorittaneiden lukumäärä;
- 5) korkeakoulujen välisten yhteistyösopimusten perusteella ammattikorkeakoulussa kalenterivuonna suoritettujen opintopisteiden yhteenlaskettu määrä;
- 6) ammattikorkeakoulussa valtakunnallisen opiskelijapalautekyselyn vastausten tuottamien pisteiden yhteenlaskettu määrä kalenterivuonna;
- 7) ammattikorkeakoulussa kalenterivuonna ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneiden työllisten määrä Suomessa, vuosi tutkinnon suorittamisen jälkeen;
- 8) ammattikorkeakoulun valtakunnallisen uraseurantakyselyn vastausten tuottamien pisteiden yhteenlaskettu määrä kalenterivuonna.

Edellä 1 momentin 1 kohdassa uusilla ensikertaisilla opiskelijoilla tarkoitetaan ammattikorkeakoulututkintoon johtavassa koulutuksessa aloittaneita opiskelijoita, jotka eivät ole aikaisemmin suorittaneet Suomen korkeakoulujärjestelmän mukaista korkeakoulututkintoa tai vastaanottaneet korkeakoulututkintoon johtavaa opiskelupaikkaa.

Edellä 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettut koulutuslaryhmit ovat:

- 1) kasvatusalat, taiteet ja kulttuurialat sekä yhteiskuntatieteet;
- 2) humanistiset alat, lääketieteet sekä terveys- ja hyvinvointialat;
- 3) kauppa, hallinto ja oikeustieteet sekä palvelualat;

4) luonnontieteet, tietojenkäsittely ja tietoliikenne, tekniikan alat sekä maatalous- ja metsätieteelliset alat.

Edellä 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua tutkintojen lukumäärää laskettaessa ammattikorkeakoululain (932/2014) 14 §:ssä tarkoitettussa tavoitteellisessa suorittamisajassa suoritettujen tutkintojen lukumäärää painotetaan kertoimella 1,8 ja enintään 12 kuukautta tavoitteellista suorittamisaikaa pidemmässä ajassa suoritettujen tutkintojen lukumäärää painotetaan kertoimella 1,3. Jos tutkinnon suorittanut on aiemmin saanut samassa ammattikorkeakoulussa samaa tutkintoa koskevan opiskeluoikeuden tai siirtynyt suorittamaan tutkintoa siirto-opiskelijana, opintojen suorittamisajan laskenta aloitetaan opiskelijan ensimmäisen opiskeluoikeuden alusta. Jos tutkinnon suorittanut on aiemmin suorittanut suomalaisessa korkeakoulussa alemman korkeakoulututkinnon tai ammattikorkeakoulututkinnon, toista tutkintoa painotetaan lisäksi kertoimella 0,5.

Edellä 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettut tutkinnot jaetaan asetuksen liitteen 3 kohdan mukaisesti kolmeen eri ryhmään, joista ryhmään A kuuluvien tutkintojen lukumäärää painotetaan kertoimella 3, ryhmään B kuuluvien tutkintojen lukumäärää painotetaan kertoimella 1,75 ja ryhmään C kuuluvien tutkintojen lukumäärää painotetaan kertoimella 1.

Jos ammattikorkeakoulun kolmen vuoden tutkintototeuman keskiarvo ylittää 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettujen tutkintomäärien rahoitusrajan, rahoitusrajan mukaista koulutusalaryhmän tutkintomäärää painotetaan 4 ja 5 momentin mukaisen kertoimien keskiarvolla kaikista koulutusalaryhmän tutkinnoista.

Edellä 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetuissa opintopisteissä huomioidaan vuonna 2024 tai sen jälkeen suoritetuista opintopisteistä vain ne, joiden suorittajalla on suomalainen henkilötunnus.

Edellä 1 momentin 6 kohdassa tarkoitettussa opiskelijapalautekyselyssä opiskelijat, jotka ovat suorittaneet ammattikorkeakoulututkintoon tai ylempään ammattikorkeakoulututkintoon kuuluvat opinnot, vastaavat liitteen 4 kohdan mukaisiin väittämiin ja kysymyksiin. Ammattikorkeakoulututkintoon kuuluvat opinnot suorittaneet vastaavat harjoittelua koskeviin väittämiin ja kysymyksiin. Väittämiin ja kysymyksiin annetut vastaukset pisteytetään liitteen 5 kohdan mukaisesti.

Edellä 1 momentin 7 kohdan mukaisessa työllisten määrän laskennassa yrittäjiksi työllistyneiden määrää painotetaan kertoimella 2.

Edellä 1 momentin 8 kohdassa tarkoitettussa uraseurantakyselyssä viisi vuotta ennen tilastovuotta ammattikorkeakoulututkinnon tai ylempään ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneet vastaavat liitteen 6 kohdan mukaisiin väittämiin ja kysymyksiin. Väittämiin ja kysymyksiin annetut vastaukset pisteytetään liitteen 6 kohdan mukaisesti.

Tämän pykälän mukaisten laskentakriteereiden keskinäiset painotukset määräytyvät liitteen 1 kohdan mukaisesti.

2 §

Tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan rahoitusosuuden laskentakriteerit

Ammattikorkeakouluista annetun valtioneuvoston asetuksen 13 §:n 2 momentin mukainen tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan rahoitusosuus perustuu seuraaviin laskentakriteereihin:

- 1) tutkimus- ja kehittämistoiminnan ulkopuolinen rahoitus, Tilastokeskuksen tekemän ulkopuolisen tutkimus- ja kehittämistoiminnan määritelmän mukaan;
- 2) ammattikorkeakoulussa kalenterivuonna suoritettujen ylempien ammattikorkeakoulututkintojen lukumäärä;
- 3) julkaisujen, julkisen taiteellisen ja taideteollisen tuotannon, audiovisuaalisten aineistojen sekä tieto- ja viestintäteknisten ohjelmien lukumäärä.

Edellä 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetusta ulkopuolisesta rahoituksesta painotetaan kertoimella 1,3 niitä rahoituksia, jotka on ilmoitettu seuraavissa opetus- ja kulttuuriministeriön tutkimusrahoitusta koskevan tiedonkeruun luokissa:

- 1) suoraan Euroopan unionilta tuleva puiteohjelmärahoitus tai muu laadullisesti kilpailtu EU-rahoitus;
- 2) muu EU-rahoitus;
- 3) ulkomaiset rahastot ja säätiöt;
- 4) kansainväliset järjestöt;
- 5) muu ulkomainen rahoitus;
- 6) kotimaiset yritykset;
- 7) ulkomaiset yritykset.

Edellä 1 momentin 3 kohdassa julkaisulla tarkoitetaan tutkimustyöhön perustuvaa julkaisua, jonka tekijä on palvelussuhteessa ammattikorkeakouluun tai kuuluu muutoin ammattikorkeakouluuyhteisöön taikka jonka tekemisen ammattikorkeakoulu on toiminnallaan mahdollistanut. Lisäksi julkaisun tulee kuulua johonkin seuraavista opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja koskevan tiedonkeruun mukaisista luokista:

- 1) vertaisarvioidut alkuperäisartikkelit tieteellisessä aikakauslehdessä (A1);
- 2) vertaisarvioidut katsausartikkelit tieteellisessä aikakauslehdessä (A2);
- 3) vertaisarvioidut kirjan tai muun kokoomateoksen osat (A3);
- 4) vertaisarvioidut artikkelit konferenssijulkaisussa (A4);
- 5) vertaisarvioimattomat tieteelliset kirjoitukset lehdissä (B1);
- 6) vertaisarvioimattomat osat kirjaa tai muuta kokoomateosta (B2);
- 7) vertaisarvioimattomat tieteelliset kirjoitukset konferenssijulkaisuissa (B3);
- 8) vertaisarvioidut kustannetut tieteelliset erillisteokset sekä vertaisarvioidut tieteelliset raportit (C1);
- 9) vertaisarvioidut tieteelliset toimitustyöt (C2);
- 10) artikkelit ammattilehdessä tai blogialustalla (D1);
- 11) artikkelit ammatillisessa kokoomateoksessa (D2);
- 12) artikkelit ammatillisessa konferenssijulkaisussa (D3);
- 13) julkaistut kehittämis- tai tutkimusraportit taikka -selvitykset (D4);
- 14) ammatilliset kirjat (D5);
- 15) ammatilliset toimitustyöt (D6);
- 16) yleistajuiset artikkelit lehdessä tai kokoomateoksessa sekä yleistajuiset blogikirjoitukset (E1);
- 17) yleistajuiset monografiat sekä vertaisarvioimattomat tieteelliset erillisteokset (E2);
- 18) yleistajuiset toimitustyöt (E3);
- 19) julkinen taiteellinen ja taideteollinen toiminta (F);
- 20) audiovisuaaliset aineistot ja tieto- ja viestintätekniset ohjelmat (I).

Julkaisutiedonkeruun luokkiin E1-E3, F ja I kuuluvien julkaisujen lukumäärää painotetaan kertoimella 0,4.

Avoimesti saatavilla olevia 3 momentissa tarkoitettuihin luokkiin A1-A4, B1-B3, C1-C2, D1-D6 ja E1-E3 kuuluvia julkaisuja painotetaan kertoimella 1,2. Avoimesti saatavilla olevalla julkaisulla tarkoitetaan julkaisua, jotka on opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja koskevassa tiedonkeruussa merkitty kokonaan avoimella julkaisukanavalla tai osittain avoimella julkaisukanavalla ilmestyneeksi avoimesti saatavilla olevaksi julkaisuksi taikka rinnakkaistallennetuksi julkaisuksi.

Edellä 1 momentissa tarkoitettujen laskentakriteereiden keskinäiset painotukset määräytyvät liitteen 2 kohdan mukaisesti.

3 §

Laskentakriteerien mukaisten tietojen päivittäminen

Edellä 1 ja 2 §:n mukaisten rahoitusosuuksien laskennassa käytetään kolmen viimeisimmän käytettävissä olevan kalenterivuoden laskentaperusteiden keskiarvoa ja kohdennus ammattikorkeakoulujen välillä tehdään suoraan laskentakriteerin mukaisessa suhteessa.

Edellä 1 §:n 1 kohdan mukaisen laskentakriteerin osalta laskennassa käytetään kuitenkin viimeisimmän käytettävissä olevan kalenterivuoden tietoa.

4 §

Voimaantulo

Tämä asetus tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2025.

Tällä asetuksella kumotaan ammattikorkeakoulujen perusrahoituksen laskentakriteereistä annettu opetus- ja kulttuuriministeriön asetus (117/2019).

Siitä poiketen, mitä tässä asetuksessa säädetään, vuosien 2025 ja 2026 rahoitusta laskettaessa ammattikorkeakoulun rahoitus, joka ei sisällä strategiaperusteista rahoitusosuutta, voi vähentyä yhteensä enintään 3 prosenttia verrattuna edellisen vuoden rahoituksen tasoon, joka on suhteutettu rahoitusvuonna käytettävissä olevaan laskennalliseen rahoitukseen. Rajauksen laskennasta aiheutuva mahdollinen alijäämä jaetaan ammattikorkeakoulujen kesken niiden rahoituksen suhteessa.

Helsingissä x.x.2024

Tiede- ja kulttuuriministeri Sari Multala

Nimike Etunimi Sukunimi

Liite

1. Koulutuksen rahoitusosuuden laskentakriteereiden keskinäiset painotukset

Laskentakriteeri	Painotus
1. Ammattikorkeakoulussa aloittaneiden uusien ensikertaisten opiskelijoiden lukumäärä	3 %
2. Ammattikorkeakoulussa suoritettujen ammattikorkeakoulututkintojen lukumäärä	56 %
3. Avoimessa yliopisto-opetuksessa, erillisinä opintoina, maahanmuuttajien valmentavassa koulutuksessa ja erikoistumiskoulutuksessa suoritettujen opintopisteiden yhteismäärä	5 %
4. Ammatillisen opettajakoulutuksen opintokokonaisuuden suorittaneiden lukumäärä	2 %
5. Korkeakoulujen välisten yhteistyösopimusten perusteella suoritettujen opintopisteiden määrä	1 %
6. Valtakunnallisen opiskelijapalautekyselyn vastauspisteiden yhteismäärä	3 %
7. Ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneiden työllisten määrä Suomessa vuosi valmistumisen jälkeen	2 %
8. Valtakunnallisen uraseurantakyselyn vastauspisteiden yhteismäärä	3 %

2. Tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan rahoitusosuuden laskentakriteereiden keskinäiset painotukset

Laskentakriteeri	Painotus
1. Tutkimus- ja kehittämistoiminnan ulkopuolinen rahoitus	12 %
2. Suoritettujen ylempien ammattikorkeakoulututkintojen lukumäärä	6 %
3. Julkaisujen, julkisen taiteellisen ja taideteollisen tuotannon, audiovisuaalisten aineistojen sekä tieto- ja viestintätekniisten ohjelmien lukumäärä	2 %

3. Ammattikorkeakoulussa suoritettujen tutkintojen ryhmät koulutuksen rahoitusosuuden laskennassa

Ryhmä A

Insinööri (AMK), merenkulku
Konservaattori (AMK)
Kuvataiteilija (AMK)
Merikapteeni (AMK)
Musiikkipedagogi (AMK)
Muusikko (AMK)
Tanssinopettaja (AMK)
Teatteri-ilmaisun ohjaaja (AMK)*
Tulkki (AMK)
Viittomakielentulkki (AMK)

*) Tilastokeskuksen koulutusluokituksessa koodit 621501 ja 621502

Ryhmä B

Agrologi (AMK)
Artenomi (AMK)
Bioanalyytikko (AMK)
Ensihoitaja (AMK)
Fysioterapeutti (AMK)
Hammasteknikko (AMK)
Hortonomi (AMK)
Iktyonomi (AMK)
Insinööri (AMK), automaatiotekniikka
Insinööri (AMK), bio- ja elintarviketekniikka
Insinööri (AMK), elektroniikka
Insinööri (AMK), energiatekniikka
Insinööri (AMK), graafinen ja viestintätekniikka
Insinööri (AMK), kemia
Insinööri (AMK), konetekniikka
Insinööri (AMK), kuljetustekniikka
Insinööri (AMK), liikenneala
Insinööri (AMK), logistiikka
Insinööri (AMK), LVI-tekniikka
Insinööri (AMK), maanmittaustekniikka
Insinööri (AMK), materiaalitekniikka
Insinööri (AMK), muu tekniikka

Insinööri (AMK), paperi-, tekstiili- ja kemiantekniikka
 Insinööri (AMK), prosessitekniikka
 Insinööri (AMK), puunjalostustekniikka
 Insinööri (AMK), rakennusarkkitehtuuri
 Insinööri (AMK), rakennustekniikka ja yhdyskuntatekniikka
 Insinööri (AMK), sähkötekniikka
 Insinööri (AMK), tekstiili- ja vaatetustekniikka
 Insinööri (AMK), tietoliikennetekniikka
 Insinööri (AMK), tietotekniikka
 Insinööri (AMK), ympäristötekniikka
 Insinööri (AMK), energia- ja ympäristötekniikka
 Jalkaterapeutti (AMK)
 Kuntoutuksen ohjaaja (AMK)
 Kätilö (AMK)
 Laboratorioanalytikko (AMK)
 Liikunnanohjaaja (AMK)
 Metsätalousinsinööri (AMK)
 Muotoilija (AMK)
 Muu musiikin ammattikorkeakoulututkinto
 Muu sähkö- ja automaatiotekniikan insinööri (AMK)
 Muu tieto- ja tietoliikennetekniikan insinööri (AMK)
 Naprapaatti (AMK)
 Optometrismi (AMK)
 Osteopaatti (AMK)
 Rakennusarkkitehti (AMK)
 Rakennusmestari (AMK)
 Röntgenhoitaja (AMK)
 Suuhygienisti (AMK)
 Toimintaterapeutti (AMK)
 Tradenomi (AMK), tietojenkäsittely
 Yhteisöpedagogi (AMK)

Ryhmä C

muut ammattikorkeakoulututkinnot

4. Koulutuksen rahoitusosuuden laskennassa huomioon otettavat valtakunnallisen opiskelijapalautekyselyn väittämät

1. Aikaisemmin tai muualla hankittu osaamiseni (AHOT) otettiin opinnoissani riittävästi huomioon.
2. Opinnoissani ei juuri ollut turhia opintojaksoja, päällekkäisyyksiä tai toistoa.
3. Henkilökohtainen opiskelusuunnitelmani (HOPS) ohjasi ja edisti oppimistani.
4. Korkeakouluni opintojen tarjonta mahdollisti ympärivuotisen opiskelun.
5. Opintojen ohjaus oli tasokasta.
6. Opetus oli asiantuntevaa.
7. Opetusmenetelmät ja työskentelytavat olivat monipuolisia ja soveltuivat erilaisiin oppimistilanteisiin.
8. Yhteistyö opettajien kanssa oli luontevaa.
9. Opettajat huomioivat opiskelijat tasapuolisesti ja oikeudenmukaisesti.
10. Opetus- ja opiskelutilat soveltuivat erilaisiin oppimistilanteisiin.
11. Opinnoissani hyödynnettiin hyvin verkko-oppimisen tarjoamia mahdollisuuksia.
12. Työelämää käytettiin monipuolisesti oppimisympäristönä.
13. Korkeakouluni käyttämät tietotekniikka- ja ohjelmistopalvelut olivat hyvät.
14. Kirjasto- ja tietopalvelut tukivat oppimistani.
15. Sain riittävästi tietoa ja tukea tavoitteideni mukaiseen opintojen etenemiseen.
16. Opintosuorituksista saamani arvioinnit vastasivat osaamistani.
17. Sain riittävästi palautetta osaamiseni kehittymisestä.
18. Missä määrin opiskelijoiden palaute mielestäsi huomioitiin opintojen kehittämisessä?
19. Tarjolla oli monipuolisesti myös vieraskielistä opetusta.
20. Korkeakoulussani oli hyvät mahdollisuudet suorittaa työharjoittelu ja/ tai opiskelijavaihto ulkomailla.
21. Valmistuneita ja työelämään jo siirtyneitä opiskelijoita (alumneja) hyödynnettiin onnistuneesti osana opintojani.
22. Minulle tarjottiin riittävästi mahdollisuuksia osallistua opintoihin, joissa työskenneltiin yhdessä työelämän kanssa.
23. Olen saanut opintojeni aikana riittävästi tukea urasuunnitteluun.
24. Sain korkeakouluni edustajilta riittävästi tukea ja ohjausta opinnäytetyössäni.
25. Opinnäytetyöni valmensi minua työelämän asiantuntijatehtäviin.
26. Tyytyväisyys opintoihin kokonaisuudessaan.

Harjoittelua koskevat kysymykset

27. Sain korkeakouluni edustajilta riittävästi tukea ja ohjausta harjoitteluun liittyen.
28. Harjoittelu vahvisti osaamistani.

5. Valtakunnallisen opiskelijapalautekyselyn väittämiin annettujen vastausten pisteytysasteikko

Väittämiin annetut vastaukset pisteytetään asteikolla 1–7.

7 pistettä	täysin samaa mieltä/erittäin tyytyväinen
4 pistettä	siltä väliltä
1 piste	täysin eri mieltä/erittäin tyytymätön

6. Koulutuksen rahoitusosuuden laskennassa huomioon otettavat valtakunnallisen uraseurantakyselyn väittämät ja kysymykset

1. Tutkinto antoi riittävät valmiudet työelämään.

6 pistettä	täysin samaa mieltä
5 pistettä	samaa mieltä
4 pistettä	hieman samaa mieltä
3 pistettä	hieman eri mieltä
2 pistettä	eri mieltä
1 piste	täysin eri mieltä

2. Miten tyytyväinen olet kokonaisuudessaan vuonna 20xx suorittamaasi tutkintoon työurasi kannalta?

6 pistettä	erittäin tyytyväinen
5 pistettä	tyytyväinen
4 pistettä	melko tyytyväinen
3 pistettä	hieman tyytymätön
2 pistettä	tyytymätön
1 piste	erittäin tyytymätön

3. Pystyn hyödyntämään ammattikorkeakoulussa hankkimaani osaamista nykyisessä työssäni hyvin.

6 pistettä	täysin samaa mieltä
5 pistettä	samaa mieltä
4 pistettä	hieman samaa mieltä
3 pistettä	hieman eri mieltä
2 pistettä	eri mieltä
1 piste	täysin eri mieltä

4. Työni vastaa tällä hetkellä vaatavuustasoltaan hyvin ammattikorkeakoulutustani.

6 pistettä	täysin samaa mieltä
5 pistettä	samaa mieltä
4 pistettä	hieman samaa mieltä
3 pistettä	hieman eri mieltä
2 pistettä	eri mieltä
1 piste	täysin eri mieltä

5. Miten hyvin amk-opiskelu kehitti kyseisiä osaamisia: 1) opinnoista saatu käytännön osaaminen; 2) ongelmanratkaisutaidot; 3) kehittämisosaaminen; 4) kyky oppia ja omaksua uutta; 5) omaaloitteisuus ja itseohjautuvuus; 6) yrittäjyystaidot.

6 pistettä	erittäin paljon
5 pistettä	paljon
4 pistettä	melko paljon
3 pistettä	jonkin verran
2 pistettä	vain vähän
1 piste	ei lainkaan

Kysymyksen 5 kunkin osakysymyksen painoarvo laskennassa on 1/6.

Liite 3 Valtioneuvoston asetus yliopistoista annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta (työryhmän ehdotus).

Valtioneuvoston asetus yliopistoista annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta

Valtioneuvoston päätöksen mukaisesti
muutetaan yliopistoista annetun valtioneuvoston asetuksen (770/2009) 5 §, 6 §:n 1 momentti sekä 7 §, sellaisina kuin ne ovat asetuksessa 118/2019, seuraavasti:

5 §

Rahoitusperusteiden keskinäinen jakautuminen

Yliopistolain 49 §:n 3 momentissa tarkoitetusta perusrahoituksesta 81 prosenttia määräytyy toiminnan laajuuden, laadun ja vaikuttavuuden perusteella ja 19 prosenttia muiden koulutus- ja tiedepolitiikan tavoitteiden perusteella.

Toiminnan laajuuden, laadun ja vaikuttavuuden perusteella määräytyvä osuus rahoituksesta jakaantuu koulutuksen perusteella määräytyvään rahoitusosuuteen, joka on 44 prosenttia perusrahoituksesta, ja tutkimuksen perusteella määräytyvään rahoitusosuuteen, joka on 37 prosenttia perusrahoituksesta.

Muiden koulutus- ja tiedepolitiikan tavoitteiden perusteella määräytyvä osuus rahoituksesta jakaantuu strategiaperusteiseen rahoitusosuuteen, joka on 10 prosenttia perusrahoituksesta, ja valtakunnallisten tehtävien perusteella määräytyvään rahoitusosuuteen, joka on 9 prosenttia perusrahoituksesta.

6 §

Koulutuksen ja tutkimuksen rahoitusosuudet

Koulutuksen perusteella määräytyvä rahoitusosuus perustuu uusiin opiskelijoihin, jotka eivät ole aikaisemmin suorittaneet Suomen koulutusjärjestelmän mukaista korkeakoulututkintoa tai vastaanottaneet korkeakoulututkintoon johtavaa opiskelupaikkaa, sekä suoritettuihin alempiin ja ylempiin korkeakoulututkintoihin ja opintopisteisiin, yliopistosta valmistuneiden työllistymiseen ja uraseurantaan sekä opiskelijapalautteeseen.

7 §

Muihin koulutuksen ja tiedepolitiikan tavoitteisiin pohjautuvat rahoitusosuudet

Strategiaperusteinen rahoitusosuus perustuu yliopistokohtaiseen strategiatyöhön ja sen keskeisiin painopisteisiin ja vahvuuksiin, yliopiston profiloitumiseen sekä yhteistyön tukemiseen. Yliopistojen strategiaa toteuttavista toimenpiteistä ja niiden seurannasta sekä niitä tukevasta strategiaperusteisesta rahoitusosuudesta sovitaan opetus- ja kulttuuriministeriön ja yliopistojen välillä.

Opetus- ja kulttuuriministeriö päättää sopimuskauden alussa yliopistoja kuuluttamaan valtakunnallisten tehtävien perusteella määräytyvästä rahoitusosuudesta. Tähän rahoitusosuuteen kuuluvat sellaiset toiminnot ja infrastruktuurit, joilla on erityistä valtakunnallista koulutus-, tutkimus- tai sivistyspoliittista merkitystä, Kansalliskirjaston, harjoittelukoulujen ja yliopistokeskusten koordinoinnin rahoitus sekä Taideyliopiston erityisluonteeseen perustuva lisärahoitus.

Tämä asetus tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2025.
Asetusta sovelletaan ensimmäisen kerran myönnettäessä valtion rahoitusta vuodelle 2025.

Helsingissä x.x.2024

Tiede- ja kulttuuriministeri Sari Multala

Nimike Etunimi Sukunimi

Liite 4 Opetus- ja kulttuuriministeriön asetus yliopistojen perusrahoituksen laskentakriteereistä (työryhmän ehdotus).

Opetus- ja kulttuuriministeriön asetus yliopistojen perusrahoituksen laskentakriteereistä

Opetus- ja kulttuuriministeriön päätöksen mukaisesti säädetään yliopistolain (558/2009) 49 §:n 6 momentin nojalla, sellaisena kuin se on laissa 954/2011:

1 §

Koulutuksen rahoitusosuuden laskentakriteerit

Yliopistoista annetun valtioneuvoston asetuksen (770/2009) 6 §:n mukainen koulutuksen rahoitusosuus perustuu seuraaviin laskentakriteereihin:

- 1) yliopistossa kalenterivuonna aloittaneiden uusien ensikertaisten opiskelijoiden lukumäärä, lukuun ottamatta tilauskoulutukseen otettuja opiskelijoita ja lukuvuosi-maksuvelvollisia opiskelijoita;
- 2) yliopistossa kalenterivuonna suoritettujen ylempien korkeakoulututkintojen lukumäärä lukuun ottamatta tilauskoulutuksessa suoritettuja tutkintoja, kuitenkin enintään sopimuskaudelle asetettua koulutusalaryhmittäistä tutkintotavoitetta vastaan rahoitusrajaan saakka;
- 3) yliopistossa kalenterivuonna suoritettujen alempien korkeakoulututkintojen lukumäärä lukuun ottamatta tilauskoulutuksessa suoritettuja tutkintoja;
- 4) yliopiston avoimessa yliopisto-opetuksessa, erillisinä opintoina ja erikoistumis-koulutuksessa kalenterivuonna suoritettujen opintopisteiden yhteenlaskettu määrä lukuun ottamatta asianomaisen yliopiston tutkinto-opiskelijoiden ja ulkomaisten vaihto-opiskelijoiden suorittamia opintopisteitä;
- 5) korkeakoulujen välisten yhteistyösopimusten perusteella yliopistossa kalenterivuonna suoritettujen opintopisteiden yhteenlaskettu määrä;
- 6) yliopiston valtakunnallisen opiskelijapalautekyselyn vastausten tuottamien pisteiden yhteenlaskettu määrä kalenterivuonna;
- 7) yliopistossa kalenterivuonna ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneiden työllisten määrä Suomessa, vuosi tutkinnon suorittamisen jälkeen;
- 8) yliopiston valtakunnallisen uraseurantakyselyn vastausten tuottamien pisteiden yhteenlaskettu määrä kalenterivuonna.

Edellä 1 momentin 1 kohdassa uusilla ensikertaisilla opiskelijoilla tarkoitetaan opiskelijoita, jotka ovat aloittaneet pelkästään alempaan tai sekä alempaan että ylempään korkeakoulututkintoon johtavassa koulutuksessa tai sellaisessa ylempään korkeakoulututkintoon johtavassa koulutuksessa, jonka yliopisto järjestää ilman siihen kuuluvaa alempaa korkeakoulututkintoa, ja jotka eivät ole aikaisemmin suorittaneet Suomen korkeakoulujärjestelmän mukaista korkeakoulututkintoa tai vastaanottaneet korkeakoulututkintoon johtavaa opiskelupaikkaa.

Edellä 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetut koulutuslaryhmät ovat:

- 1) kasvatusalat;
- 2) taiteet ja kulttuurialat;
- 3) yhteiskuntatieteet ja humanistiset alat;
- 4) kauppa, hallinto ja oikeustieteet;
- 5) luonnontieteet sekä maatalous- ja metsätieteelliset alat;
- 6) tietojenkäsittely ja tietoliikenne sekä tekniikan alat;
- 7) lääketiede ja hammaslääketiede;
- 8) terveys- ja hyvinvointialat sekä palvelualat.

Edellä 1 momentin 2 ja 3 kohdassa tarkoitettujen tutkintojen lukumäärää laskettaessa yliopistolain (558/2009) 40 §:ssä tarkoitetussa tavoitteellisessa suorittamisajassa suorittettujen tutkintojen lukumäärää painotetaan kertoimella 1,8 ja enintään 12 kuukautta tavoitteellista suorittamisaikaa pidemmässä ajassa suorittettujen tutkintojen lukumäärää painotetaan kertoimella 1,3. Jos tutkinnon suorittanut on aiemmin saanut samassa yliopistossa samaa tutkintoa koskevan opiskeluoikeuden tai siirtynyt suorittamaan tutkintoa siirto-opiskelijana, opintojen suorittamisajan laskenta aloitetaan opiskelijan ensimmäisen opiskeluoikeuden alusta. Jos ylemmän korkeakoulututkinnon suorittanut on aiemmin suorittanut suomalaisessa korkeakoulussa ylemmän korkeakoulututkinnon tai ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon taikka jos alemman korkeakoulututkinnon suorittanut on aiemmin suorittanut suomalaisessa korkeakoulussa alemman korkeakoulututkinnon tai ammattikorkeakoulututkinnon, toista tutkintoa painotetaan lisäksi kertoimella 0,5.

Edellä 1 momentin 2 ja 3 kohdassa tarkoitetut tutkinnot jaetaan liitteen 3 kohdan mukaisesti kolmeen eri ryhmään, joista ryhmään A kuuluvien tutkintojen lukumäärää painotetaan kertoimella 3, ryhmään B kuuluvien tutkintojen lukumäärää kertoimella 1,75 ja ryhmään C kuuluvien tutkintojen lukumäärää kertoimella 1.

Jos yliopiston kolmen vuoden tutkintototeuman keskiarvo ylittää 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetun tutkintomäärien rahoitusrajan, rahoitusrajan mukaista koulutuslaryhmän tutkintomäärää painotetaan 4 ja 5 momentin mukaisten kertoimien keskiarvolla kaikista koulutuslaryhmän tutkinnoista.

Edellä 1 momentin 4 kohdassa tarkoitetuissa opintopisteissä huomioidaan vuonna 2024 tai sen jälkeen suoritetuista opintopisteistä vain ne, joiden suorittajalla on suomalainen henkilötunnus

Edellä 1 momentin 6 kohdassa tarkoitetussa opiskelijapalautekyselyssä alempaan korkeakoulututkintoon kuuluvat opinnot suorittaneet opiskelijat sekä lääketieteellisellä ja hammaslääketieteellisellä alalla opiskelijat, jotka ovat suorittaneet neljään ensimmäiseen opintovuoteen kuuluvat opinnot ja saaneet oikeuden toimia tilapäisesti laillistetun lääkärin tai hammaslääkärin tehtävässä, vastaavat liitteen 4 kohdan mukaisiin väittämiin ja kysymyksiin. Väittämiin ja kysymyksiin annetut vastaukset pisteytetään liitteen 5 kohdan mukaisesti.

Edellä 1 momentin 7 kohdan mukaisessa työllisten määrän laskennassa yrittäjiksi työllistyneiden määrää painotetaan kertoimella 2.

Edellä 1 momentin 8 kohdan mukaisessa uraseurantakyselyssä viisi vuotta ennen tilastovuotta ylemmän korkeakoulututkinnon, farmaseutin tutkinnon tai varhaiskasvatuksen opettajan tehtävään kelpoisuusvaatimuksena olevan tutkinnon suorittaneet vastaavat liitteen 6 kohdan mukaisiin väittämiin ja kysymyksiin. Väittämiin ja kysymyksiin annetut vastaukset pisteytetään liitteen 7 kohdan mukaisesti.

Tämän pykälän mukaisten laskentakriteereiden keskinäiset painotukset määräytyvät liitteen 1 kohdan mukaisesti.

2 §

Tutkimuksen rahoitusosuuden laskentakriteerit

Yliopistoista annetun valtioneuvoston asetuksen 6 §:n mukainen tutkimuksen rahoitusosuus perustuu seuraaviin laskentakriteereihin:

- 1) julkaisujen lukumäärä tiedonkeruu- ja tasoluokittain kertoimella painotettuna;
- 2) yliopistossa suoritettujen tohtorin tutkintojen lukumäärä;
- 3) kansainvälinen kilpailtu tutkimusrahoitus;
- 4) kotimainen ja kansainvälinen yrityksiltä saatu tutkimusrahoitus sekä muu kotimainen tutkimusrahoitus.

Edellä 1 momentin 1 kohdassa julkaisulla tarkoitetaan tutkimustyöhön perustuva julkaisua, jonka tekijä on palvelussuhteessa yliopistoon tai kuuluu muutoin yliopistoyhteisöön tai jonka tekemisen yliopisto on toiminnallaan mahdollistanut ja joka kuuluu johonkin seuraavista opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja koskevan tiedonkeruun mukaisista luokista:

- 1) vertaisarvioidut alkuperäisartikkelit tieteellisessä aikakauslehdessä (A1);
- 2) vertaisarvioidut katsausartikkelit tieteellisessä aikakauslehdessä (A2);
- 3) vertaisarvioidut kirjan tai muun kokoomateoksen osat (A3);
- 4) vertaisarvioidut artikkelit konferenssijulkaisussa (A4);
- 5) vertaisarvioimattomat tieteelliset kirjoitukset lehdissä (B1);
- 6) vertaisarvioimattomat osat kirjaa tai muuta kokoomateosta (B2);
- 7) vertaisarvioimattomat tieteelliset kirjoitukset konferenssijulkaisuissa (B3);
- 8) vertaisarvioidut kustannetut tieteelliset erillisteokset sekä vertaisarvioidut tieteelliset raportit (C1);
- 9) vertaisarvioidut tieteelliset toimitustyöt (C2);
- 10) artikkelit ammattilehdessä tai blogialustalla (D1);
- 11) artikkelit ammatillisessa kokoomateoksessa (D2);
- 12) artikkelit ammatillisessa konferenssijulkaisussa (D3);
- 13) julkaistut kehittämis- tai tutkimusraportit taikka -selvitykset (D4);
- 14) ammatilliset kirjat (D5);
- 15) ammatilliset toimitustyöt (D6);
- 16) yleistajuiset artikkelit lehdessä tai kokoomateoksessa sekä yleistajuiset blogikirjoitukset (E1);
- 17) yleistajuiset monografiat sekä vertaisarvioimattomat tieteelliset erillisteokset (E2);
- 18) yleistajuiset toimitustyöt (E3).

Vertaisarvioituja tieteellisiä artikkeleita (A1-A4) ja tieteellisiä toimitustöitä (C2) painotetaan Tieteellisten seurain valtuuskunnan julkaisufoorumin tasoluokituksen mukaisesti siten, että tasoluokan 0 julkaisuja painotetaan kertoimella 0,1, tasoluokan 1 julkaisuja kertoimella 1, tasoluokan 2 julkaisuja kertoimella 3 ja tasoluokan 3 julkaisuja kertoimella 4. Vertaisarvioituja kustannettuja tieteellisiä erillisteoksia ja vertaisarvioituja tieteellisiä raportteja (C1) painotetaan Tieteellisten seurain valtuuskunnan julkaisufoorumin tasoluokituksen mukaisesti siten, että tasoluokan 0 julkaisuja painotetaan kertoimella 0,4, tasoluokan 1 julkaisuja kertoimella 4, tasoluokan 2 julkaisuja kertoimella 12 ja tasoluokan 3 julkaisuja kertoimella 16. Vertaisarvioimattomia tieteellisiä kirjoituksia (B1-B3), ammattiyleisölle suunnattuja artikkelitai raporttimuotoisia julkaisuja (D1-D4), ammatillisia toimitustöitä (D6), yleistajuisia

artikkeleita ja blogikirjoituksia (E1) ja yleistajuisia toimitustöitä (E3) painotetaan kertoimella 0,1. Ammatillisia kirjoja (D5) sekä yleistajuisia monografioita ja vertaisarvioimattomia tieteellisiä erillisteoksia (E2) painotetaan kertoimella 0,4.

Avoimesti saatavilla olevia vertaisarvioituja tieteellisiä artikkeleita (A1-A4), vertaisarvioituja tieteellisiä erillisteoksia ja tieteellisiä raportteja (C1) sekä vertaisarvioituja tieteellisiä toimitustöitä (C2) painotetaan lisäksi kertoimella 1,2. Avoimesti saatavilla olevalla julkaisulla tarkoitetaan julkaisua, joka on opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja koskevassa tiedonkeruussa merkitty kokonaan avoimella julkaisukanavalla tai osittain avoimella julkaisukanavalla ilmestyneeksi avoimesti saatavilla olevaksi julkaisuksi taikka rinnakkaistallennetuksi julkaisuksi.

Edellä 1 momentin 3 kohdassa kansainvälisellä kilpaillulla tutkimusrahoituksella tarkoitetaan yliopiston tilikauden aikana syntyneitä tutkimusmenoja vastaavaa rahoitusta, joka on ilmoitettu seuraavissa opetus- ja kulttuuriministeriön tutkimusrahoitusta koskevan tiedonkeruun luokissa:

- 1) suoraan Euroopan unionilta tuleva puiteohjelmärahoitus tai muu laadullisesti kilpailtu EU-rahoitus;
- 2) ulkomaiset rahastot ja säätiöt;
- 3) kansainväliset järjestöt;
- 4) muu ulkomainen rahoitus.

Edellä 1 momentin 4 kohdassa kotimaisella ja kansainvälisellä yrityksiltä saadulla tutkimusrahoituksella ja muulla kotimaisella tutkimusrahoituksella tarkoitetaan yliopiston tilikauden aikana syntyneitä tutkimusmenoja vastaavaa rahoitusta, joka on ilmoitettu seuraavissa opetus- ja kulttuuriministeriön tutkimusrahoitusta koskevissa tiedonkeruun luokissa:

- 1) kotimaiset yritykset;
- 2) ulkomaiset yritykset;
- 3) Suomen Akatemia;
- 4) Innovaatorahoituskeskus Business Finland.

Edellä 1 momentin 4 kohdassa tarkoitetuista tutkimusrahoituksista kotimaisilta ja ulkomaisilta yrityksiltä saatua tutkimusrahoitusta painotetaan kertoimella 1,2.

Tämän pykälän mukaisten laskentakriteereiden keskinäiset painotukset määräytyvät liitteen 2 kohdan mukaisesti.

3 §

Laskentakriteerien mukaisten tietojen päivittäminen

Edellä 1 ja 2 §:n mukaisten rahoitusosuuksien laskennassa käytetään kolmen viimeisimmän käytettävissä olevan kalenterivuoden laskentaperusteiden keskiarvoa ja kohdennus yliopistojen välillä tehdään suoraan laskentakriteerin mukaisessa suhteessa.

Edellä 1 §:n 1 kohdan mukaisen laskentakriteerin osalta laskennassa käytetään kuitenkin viimeisimmän käytettävissä olevan kalenterivuoden tietoa.

4 §

Voimaantulo

Tämä asetus tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2025.

Tällä asetuksella kumotaan yliopistojen perusrahoituksen laskentakriteereistä annettu opetus- ja kulttuuriministeriön asetus (119/2019).

Siitä poiketen, mitä tässä asetuksessa säädetään, vuosien 2025 ja 2026 rahoitusta laskettaessa yliopiston rahoitus, joka ei sisällä strategiaperusteista rahoitusosuutta eikä valtakunnallisten tehtävien rahoitusta, voi vähentyä yhteensä enintään 3 prosenttia verrattuna edellisen vuoden rahoituksen tasoon, joka on suhteutettu rahoitusvuonna käytettävissä olevaan laskennalliseen rahoitukseen. Rajauksen laskennasta aiheutuva mahdollinen alijäämä jaetaan yliopistojen kesken niiden rahoituksen suhteessa.

Helsingissä x.x.2024

Tiede- ja kulttuuriministeri Sari Multala

Nimike Etunimi Sukunimi

Liite

1. Koulutuksen rahoitusosuuden laskentakriteereiden keskinäiset painotukset

Laskentakriteeri	Painotus
1. Yliopistossa aloittaneiden uusien ensikertaisten opiskelijoiden lukumäärä	3 %
2. Yliopistossa suoritettujen ylempien korkeakoulututkintojen lukumäärä	19 %
3. Yliopistossa suoritettujen alempien korkeakoulututkintojen lukumäärä	11 %
4. Avoimessa yliopisto-opetuksessa, erillisinä opintoina ja erikoistumiskoulutuksessa suoritettujen opintopisteiden yhteismäärä	3 %
5. Korkeakoulujen yhteistyösopimusten perusteella suoritettujen opintopisteiden yhteismäärä	1 %
5. Valtakunnallisen opiskelijapalautekyselyn vastauspisteiden yhteismäärä	3 %
6. Yliopistossa ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneiden työllisten määrä Suomessa vuosi valmistumisen jälkeen	2 %
7. Valtakunnallisen uraseurantakyselyn vastauspisteiden yhteismäärä	2 %

2. Tutkimuksen rahoitusosuuden laskentakriteereiden keskinäiset painotukset

Laskentakriteeri	Painotus
1. Julkaisujen lukumäärä	14 %
2. Yliopistossa suoritettujen tohtorin tutkintojen lukumäärä	9 %
3. Kansainvälinen kilpailtu tutkimusrahoitus	7 %
4. Kotimainen ja kansainvälinen yritysiltä saatu tutkimusrahoitus ja muu kotimainen tutkimusrahoitus	7 %

3. Yliopistossa suoritettujen tutkintojen ryhmät koulutuksen rahoitusosuuden laskennassa

Ryhmä A

Arkkitehti
Eläinlääketieteen lisensiaatti
Hammaslääketieteen lisensiaatti
Kuvataiteen maisteri
Lääketieteen lisensiaatti
Maisema-arkkitehti
Musiikin maisteri
Taiteen maisteri
Tanssitaiteen maisteri
Teatteritaiteen maisteri
Eläinlääketieteen kandidaatti
Kuvataiteen kandidaatti
Musiikin kandidaatti
Taiteen kandidaatti
Tanssitaiteen kandidaatti
Teatteritaiteen kandidaatti
Tekniikan kandidaatti, arkkitehtuuri

Ryhmä B

Diplomi-insinööri, automaatiotekniikka
Diplomi-insinööri, biotekniikka
Diplomi-insinööri, energiatekniikka
Diplomi-insinööri, kaivos- ja rikastustekniikka
Diplomi-insinööri, kemian tekniikka
Diplomi-insinööri, konetekniikka
Diplomi-insinööri, maanmittaustekniikka
Diplomi-insinööri, materiaalitekniikka, kalliotekniikka
Diplomi-insinööri, muu ala
Diplomi-insinööri, prosessitekniikka
Diplomi-insinööri, puunjalostustekniikka
Diplomi-insinööri, rakennustekniikka, yhdyskuntatekniikka
Diplomi-insinööri, sähkötekniikka
Diplomi-insinööri, teknillinen fysiikka
Diplomi-insinööri, teknis-luonnontieteellinen koulutus
Diplomi-insinööri, tietoliikennetekniikka

Diplomi-insinööri, tietotekniikka
 Diplomi-insinööri, ympäristötekniikka
 Elintarviketieteiden maisteri
 Filosofian maisteri, arkeologia
 Filosofian maisteri, biologia
 Filosofian maisteri, biotieteet, biokemia
 Filosofian maisteri, elintarvike- ja ravitsemustieteet
 Filosofian maisteri, fysiikka
 Filosofian maisteri, geofysiikka
 Filosofian maisteri, geologia
 Filosofian maisteri, kemia
 Filosofian maisteri, maantiede
 Filosofian maisteri, matematiikka
 Filosofian maisteri, meteorologia
 Filosofian maisteri, muu luonnontieteellinen ala
 Filosofian maisteri, tietojenkäsittelytiede
 Filosofian maisteri, tilastotiede
 Filosofian maisteri, translationaalinen lääketiede
 Filosofian maisteri, tähtitiede
 Filosofian maisteri, ympäristötiede
 Kasvatustieteiden maisteri, musiikinopettaja
 Kauppatieteiden maisteri, tietojärjestelmätiede
 Kauppatieteiden maisteri, tilastotiede
 Liikuntatieteiden maisteri
 Maatalous- ja metsätieteiden maisteri, biotekniikka
 Maatalous- ja metsätieteiden maisteri, elintarvikeala
 Maatalous- ja metsätieteiden maisteri, maatalous
 Maatalous- ja metsätieteiden maisteri, metsätalous
 Maatalous- ja metsätieteiden maisteri, muu ala
 Maatalous- ja metsätieteiden maisteri, ympäristöala
 Proviisori
 Valtiotieteiden maisteri, tilastotiede
 Elintarviketieteiden kandidaatti
 Farmaseutti
 Humanististen tieteiden kandidaatti, arkeologia
 Humanististen tieteiden kandidaatti, teatteritiede
 Kasvatustieteiden kandidaatti, musiikinopettaja
 Kauppatieteiden kandidaatti, tietojärjestelmätiede
 Kauppatieteiden kandidaatti, tilastotiede
 Liikuntatieteiden kandidaatti
 Luonnontieteiden kandidaatti, biologia

Luonnontieteiden kandidaatti, biotieteet, biokemia
 Luonnontieteiden kandidaatti, fysiikka
 Luonnontieteiden kandidaatti, geofysiikka
 Luonnontieteiden kandidaatti, geologia
 Luonnontieteiden kandidaatti, kemia
 Luonnontieteiden kandidaatti, maantiede
 Luonnontieteiden kandidaatti, matematiikka
 Luonnontieteiden kandidaatti, meteorologia
 Luonnontieteiden kandidaatti, muu ala
 Luonnontieteiden kandidaatti, tietojenkäsittelytiede
 Luonnontieteiden kandidaatti, tilastotiede
 Luonnontieteiden kandidaatti, tähtitiede
 Luonnontieteiden kandidaatti, ympäristötiede
 Maatalous- ja metsätieteiden kandidaatti, biotekniikka
 Maatalous- ja metsätieteiden kandidaatti, elintarvikeala
 Maatalous- ja metsätieteiden kandidaatti, maatalous
 Maatalous- ja metsätieteiden kandidaatti, metsätalous
 Maatalous- ja metsätieteiden kandidaatti, muu ala
 Maatalous- ja metsätieteiden kandidaatti, ympäristöala
 Tekniikan kandidaatti, automaatiotekniikka
 Tekniikan kandidaatti, biotekniikka
 Tekniikan kandidaatti, energiatekniikka
 Tekniikan kandidaatti, kaivos- ja rikastustekniikka
 Tekniikan kandidaatti, kemian tekniikka
 Tekniikan kandidaatti, konetekniikka
 Tekniikan kandidaatti, maanmittaustekniikka
 Tekniikan kandidaatti, materiaalitekniikka, kalliotekniikka
 Tekniikan kandidaatti, muu tai tuntematon tekniikka
 Tekniikan kandidaatti, prosessitekniikka
 Tekniikan kandidaatti, puunjalostustekniikka
 Tekniikan kandidaatti, rakennustekniikka, yhdyskuntatekniikka
 Tekniikan kandidaatti, sähkötekniikka
 Tekniikan kandidaatti, teknillinen fysiikka
 Tekniikan kandidaatti, teknis-luonnontieteellinen koulutus
 Tekniikan kandidaatti, tietoliikennetekniikka
 Tekniikan kandidaatti, tietotekniikka
 Tekniikan kandidaatti, ympäristötekniikka
 Tekniikan kandidaatti, muu prosessi- ja materiaalitekniikka
 Valtiotieteiden kandidaatti, tilastotiede

Ryhmä C

muut alemmat ja ylemmät korkeakoulututkinnot

4. Koulutuksen rahoitusosuuden laskennassa huomioon otettavat valtakunnallisen opiskelijapalautekyselyn väittämät

1. Voin hyvin yliopistossani.
2. Olen tyytyväinen omaan opiskeluuni.
3. Koulutuksen myötä kehittynyt osaamiseni vastaa odotuksiani.
4. Koulutukseni vastasi sille asetettuja tavoitteita.
5. Opetus oli mielestäni pääosin laadukasta.
6. Olen tyytyväinen käytettyihin opetusmenetelmiin.
7. Tarjolla on ollut riittävästi ohjausta kandidaatin tutkielman laatimiseen / opinnäytteen tekemiseen
8. Tarjolla on ollut riittävästi ohjausta opintojen suunnitteluun.
9. Minun on ollut helppo löytää opintoihini liittyvää tietoa.
10. Ongelmatilanteissa olen tarvittaessa löytänyt henkilön, jolta olen voinut pyytää neuvoa.
11. Olen ollut tyytyväinen opinto-ohjelmani tarjoamiin vaikutus- ja osallistumismahdollisuuksiin.
12. Olen ollut tyytyväinen vuorovaikutukseeni opetushenkilökunnan kanssa.
13. Opettajilta saamani palaute on auttanut minua opinnoissani.

5. Valtakunnallisen opiskelijapalautekyselyn väittämiin annettujen vastausten pisteytysasteikko

5 pistettä	täysin samaa mieltä
4 pistettä	samaa mieltä
3 pistettä	ei samaa eikä eri mieltä
2 pistettä	eri mieltä
1 piste	täysin eri mieltä

6. Koulutuksen rahoitusosuuden laskennassa huomioon otettavat valtakunnallisen uraseurantakyselyn väittämät ja kysymykset

1. Koulutus antoi riittävät valmiudet työelämään.
2. Miten tyytyväinen olet kokonaisuudessaan vuonna x suorittamaasi tutkintoon työurasi kannalta?
3. Pystyn hyödyntämään yliopistossa oppimiani tietoja ja taitoja nykyisessä työssäni hyvin.
4. Työni vastaa tällä hetkellä vaatavuustasoltaan hyvin yliopistollista koulutustani.
5. Miten yliopisto-opiskelu kehitti seuraavia työelämävalmiuksia:
 - 1) analyyttiset, systemaattisen ajattelun taidot, 2) tiedonhankintataidot, 3) kyky oppia ja omaksua uutta, 4) tieteidenvälisyys/moniammatillisissa ryhmissä toimiminen, 5) itseohjautuvuus/oma-aloitteisuus, 6) yrittäjyystaidot?

7. Valtakunnallisen uraseurantakyselyn väittämiin ja kysymyksiin annettujen vastausten pisteytysasteikko

1. Koulutus antoi riittävät valmiudet työelämään.

6 pistettä	täysin samaa mieltä
5 pistettä	samaa mieltä
4 pistettä	hieman samaa mieltä
3 pistettä	hieman eri mieltä
2 pistettä	eri mieltä
1 piste	täysin eri mieltä

2. Miten tyytyväinen olet kokonaisuudessaan vuonna x suorittamaasi tutkintoon työurasi kannalta?

6 pistettä	erittäin tyytyväinen
5 pistettä	tyytyväinen
4 pistettä	melko tyytyväinen
3 pistettä	hieman tyytymätön
2 pistettä	tyytymätön
1 piste	erittäin tyytymätön

3. Pystyn hyödyntämään yliopistossa oppimiani tietoja ja taitoja nykyisessä työssäni hyvin.

6 pistettä	täysin samaa mieltä
5 pistettä	samaa mieltä
4 pistettä	hieman samaa mieltä
3 pistettä	hieman eri mieltä
2 pistettä	eri mieltä
1 piste	täysin eri mieltä

4. Työni vastaa tällä hetkellä vaatavuustasoltaan hyvin yliopistolista koulutustani.

6 pistettä	täysin samaa mieltä
5 pistettä	samaa mieltä
4 pistettä	hieman samaa mieltä
3 pistettä	hieman eri mieltä
2 pistettä	eri mieltä
1 piste	täysin eri mieltä

5. Miten hyvin yliopisto-opiskelu kehitti seuraavia työelämävalmiuksia:
 1) analyttiset, systemaattisen ajattelun taidot, 2) tiedonhankintataidot;
 3) kyky oppia ja omaksua uutta; 4) tieteidenvälisyys/moniammatillisissa
 ryhmissä toimiminen; 5) itseohjautuvuus/oma-aloitteisuus;
 6) yrittäjäystaidot?

6 pistettä	erittäin paljon
5 pistettä	paljon
4 pistettä	melko paljon
3 pistettä	jonkin verran
2 pistettä	vain vähän
1 pistettä	ei lainkaan

Kysymyksen 5 kunkin osakysymyksen painoarvo laskennassa on 1/6.

Liite 5 Suomen ylioppilaskuntien liitto SYL:n, Suomen opiskelijakuntien liitto SAMOK:n ja Opetusalan ammattijärjestö OAJ:n eriävä mielipide työryhmän loppuraporttiin

Opetus- ja kulttuuriministeriölle:

Eriävä mielipide työryhmän loppuraporttiin

SYL, SAMOK ja OAJ haluavat muistuttaa, että korkeakoulutus elää rahoitusmallien ja koko ohjausjärjestelmän osalta välivaihetta, sillä yhteiskunnalliset haasteet, mm. väestökehitys, nostaa uusia kehittämistarpeita hyvinkin nopealla aikataululla. Koska rahoitusmallit ovat rahanjaon väline, näyttäytyy uudistus mikromanageerauksena. Korkeakouluilla on menossa useita sisäisiä ja keskinäisiä toimia, jotka vaikuttavat näihin samoihin teemoihin.

On myös otettava huomioon, että ehdotetut rahoitusmallien muutokset eivät pienennä kansainvälisestäkin poikkeuksellisen korkean tulosrahoituksen osuutta, vaan päinvastoin tulosperustaisuus on lisääntymässä. Kun tavoitteena on kouluttaa lisää TKI-osaajia, koulutuksen ja tutkimuksen välisen painoarvon muuttaminen rahoitusmallissa TK-toimintaa painottavaksi ei tue tätä tavoitetta.

Rahoitusmallityön lähtökohtana oli tehdä pieniä muutoksia ennen suurempaa uudistamistyötä seuraavalla kierroksella. Kuitenkin nyt tehtävät prosenttimuutokset ovat yksittäisen korkeakoulun kannalta suuria - osalle hyvässä, osalle pahassa.

SYL, SAMOK JA OAJ: Toinen samantasoinen tutkinnon kerroin on säilytettävä tasossa 0,7

SYLin, SAMOKin ja Opetusalan Ammattijärjestö OAJ:n näkemyksen mukaan rahoitusmallien muutos toisen samantasoinen tutkinnon osalta ei tue korkeakoulujen mahdollisuuksia toteuttaa jatkuvan oppimisen tehtävää.

Mielestämme kerrointa ei tule pienentää, sillä vaarana on työikäisen väestön osaamisen kehittämisen mahdollisuuksien heikkeneminen korkeakoulutuksessa. Muutosta perustellaan sillä, että toista tutkintoaan suorittavat voivat usein myös hyväksiluke aiempia opintojaan osaksi tutkintoa. Katsomme, että nykyinen kerroin ottaa huomioon keskimäärin ne mahdollisuudet, joita korkeakoulut voivat tutkinnon sisällä hyväksilukea. Opetushenkilöstön kokemus on, että aikuisopiskelija tarvitsee yhtä paljon tai jopa enemmän opetus- ja ohjausresursointia ensikertalaiseen verrattuna.

Työmarkkinat tarvitsevat jatkossa korkeakoulutettuja osaajia, joka edellyttää myös työikäisen väestön osaamisen kehittämistä sekä täydentävänä koulutuksena että tutkintoon johtavassa koulutuksessa. Työmarkkinoiden murros vaatii myös uuden osaamisen kasvattamista, jossa korkeakouluilla on merkittävä uudistajan rooli yhdessä työelämän kanssa.

Tällä hetkellä rahoitusmallien uudistustyön rinnalla on käynnissä useita työikäisen väestön osaamisen kehittämisen mahdollisuuksiin vaikuttavia muutosprosesseja kuten aikuiskoulutustuen kehittäminen ja osaamiskokonaisuuksien pilotoinnit. Näiden vaikutuksia ei vielä tiedetä, eikä sitä, miten työelämä tai yksilö ottaa uudet koulutusmuodot tai koulutuksen maksullisuuden vastaan. Myös jatkuvan oppimisen koulutusten rahoitus korkeakouluille on edelleen auki.

Perustelu kertoimen pitämiseksi tasossa 0,7 on sama kuin kv-opiskelijoiden kohdalla. Sopimuskauden 2025-2028 aikana ei ehdi merkittävässä määrin tapahtua muutosta yksilön tai työnantajan käyttäytymisessä koulutuksen hankkimiseen ja lyhyemmän koulutuksen arvostamiseen. Myöskään korkeakoulut eivät pysty merkittävästi vaikuttamaan muutokseen seuraavan sopimuskauden aikana.

Lisäksi ensikertalaisten lisääminen rahoitusmalleihin (3 %) tuo ennakoimattoman haasteen yhdessä 0,7 kertoimen laskemisen kanssa. Yhteisvaikutus voi olla yhteiskunnalle ennakoimaton. Esimerkiksi nuorten hakeutumisen kynnyks korkeakouluopintoihin nousee isoksi, koska valinnan mahdollisuudet nuorten näkökulmasta heikkenevät.

SYL ja SAMOK: Tavoiteajassa suoritettun tutkinnon kerroin säilytettävä 1,5:ssä

SYL ja SAMOK vastustavat tavoiteajassa valmistuneen tutkinnon kertoimen nostoa 1,5:stä 1,8:aan. 1,5 on jo nykyisellään voimakas insentiivi, ja korkeakouluilla on vain rajallisesti keinoja nopeuttaa opiskelijoiden valmistumista. Enemmän valmistumisnopeuteen vaikuttaa esimerkiksi opiskelijoiden etuuksien riittävä taso, ja juuri opiskelijan etuuksista hallitus on leikkaamassa.

Kun etuuksia heikennetään, opiskelijoiden opintojen aikainen työnteko lisääntyy ja tämä vaikuttaa opintojen etenemiseen hidastavasti. Eurostudent VIII -tutkimuksen mukaan opiskelijoiden työssäkäynti opintojen aikana on jo lisääntynyt ja tällä on hidastava vaikutus opintoihin. On siis nähtävissä, että valmistuminen tulee korkeakouluista riippumattomista syistä jatkossa hidastumaan riippumatta siitä, millaisia insentivejä korkeakouluille pyritään rahoitusmalleissa luomaan ja millaisia toimia korkeakoulut toteuttavat.

Lisäksi SYL ja SAMOK näkevät, että opiskelijoiden opintojen aikainen työssäkäynti ja siitä seuraava opintoaikojen piteneminen eivät ole yhteiskunnallisia ongelmia. Työllistyminen opiskelun aikana oman alan työhön lisää opiskelumotivaatiota, ammatillista orientaatiota ja kiinnittymistä ja parantaa työn saannin mahdollisuuksia valmistumisen jälkeen (Tiedepolitiikka 3/23).

Heidi Rättyä, SYL

Alexi Niemi, SAMOK

Hannele Louhelainen, OAJ

This documents contains 2 pages before this page

Dokumentet inneholder 2 sider før denne siden

Tämä asiakirja sisältää 2 sivua ennen tätä sivua

Dette dokument indeholder 2 sider før denne side

Detta dokument innehåller 2 sidor före denna sida

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖN JULKAISUJA 2024:4

HANNELE LOUHELAINEN

a8e8a051-6f95-4d68-8002-18d4f7702b45 - 2023-12-08 09:02:44 UTC +02:00

BankID / MobileID - 3af8a702-afee-4c7f-931b-139565653327 - FI

HEIDI MARIANNE RÄTTYÄ

e00d23ca-084e-4b0b-90dc-a47cba93db22 - 2023-12-08 11:39:22 UTC +02:00

BankID / MobileID - 3e970c4f-03f8-47ca-bdfe-bab46156a1bb - FI

ALEKSI MIKAEL NIEMI

05416914-d87f-49e5-b69f-7e8dbfc028d9 - 2023-12-11 09:01:54 UTC +02:00

BankID / MobileID - 35dd2cd3-6987-40a2-8543-5ea06377cca1 - FI

authority to sign

representative

custodial

asemavaltuus

nimenkirjoitusoikeus

huoltaja/edunvalvoja

ställningsfullmakt

firmitteckningsrätt

förvaltare

autoritet til å signere

representant

foresatte/verge

myndighed til at underskrive

repræsentant

frihedsberøvende

Liite 6 Professoriliiton eriävä mielipide 30.11.2023 KK-OHRA:n kokouksessa tehtyihin yliopistojen rahoitusmallin muutoksiin

KK-OHRA:n 30.11.2023 Oulussa pidetyssä kokouksessa yliopistojen rahoitusmalliesitykseen tehtiin muutoksia, joiden taloudellinen vaikutusarvio toimitettiin työryhmän jäsenille 1.12.2023. Toimitetusta rahoitusosuuslaskelmasta käy ilmi, että Taideyliopiston (- 1,66 m€), Lapin yliopiston (-738 t€) ja Jyväskylän yliopiston (-3,3 m€) rahoitusosuudet laskisivat merkittävästi rahoituskaudella 2025–2028 sekä suhteellisesti että euromääräisesti. Mikäli yliopistojen perusrahoitusta lasketaan esityksessä kuvatulla tavalla, se tarkoittaa työvoiman vähentämiseen tähtäävien muutoseuvotteluiden aloittamista ja kymmenien henkilöiden irtisanomista edellä mainituissa kolmessa yliopistossa.

Professoriliitto ei hyväksy 30.11.2023 tehtyä esitystä ja jättää siihen eriävän mielipiteen. Esitys on ristiriidassa yliopistojen perusrahoituksen ennustettavuuden ja vakauden vaatimusten kanssa, jotka ovat Professoriliiton keskeisiä tavoitteita yliopistojen rahoitusmallin kehittämisessä.

Yksittäisten tulosindikaattorien dramaattinen vaikutus yliopistojen rahoitusosuuksiin osoittaa vahvasti tulosindikaattoripohjaisen rahoitusmallin perusongelman. Professoriliitto haluaakin nostaa esiin tarpeen rahoitusmallin kokonaisuudistukselle. Työ rahoitusmallin perinpohjaiselle uudistamiselle on mittava. Professoriliitto esittää uudistuksen käynnistämistä välittömästi nykyisen KK-OHRA -työryhmän toimikauden päätyttyä. Kokonaisuudistuksen valmistelun on pohjauduttava yliopistojen rahoitusmalleja koskevaan tutkittuun tietoon ja hyödynnettävä alan professoreiden tieteellistä asiantuntemusta.

Jyväskylässä 3.12.2023

professori Mika Lähteenmäki
rahoitusmallityöryhmän jäsen (Professoriliitto)

LÄHTEET

- Allocating core public funding to universities in Europe: state of play & principle. Enora Bennetot Pruvot and Thomas Estermann. European University Association, March 2022. <https://eua.eu/downloads/publications/funding%20models%20v2.pdf>
- Evaluation of the governance and funding practices used by the Ministry of Education and Culture for steering Finnish Higher Education Institutions. Final Report. Kalle Nielsen, Zsuzsa Javorka, Kimmo Halme, Anne-Mari Järvelin, Gerwin Evers, Florian Berger, Amanda Bengtsson Jallow, Amber van der Graaf, Katri Haila, Kalle Piirainen. [Microsoft Word - 4140 HE evaluation - Final report 230602_amended.docx \(hankeikkuna.fi\)](#)
- Final report of the study on the state and effectiveness of national funding systems of higher education to support the European universities initiative. Volume I. Ben Jongbloed, Ben, Cécile McGrath, Harry de Boer, Ariane de Gayardon <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/dfd61c3c-c79c-11ed-a05c-01aa75ed71a1/language-en>
- Kauhanen Antti & Virtanen Hanna. Heterogeneity in Labor Market Returns to Adult Education. ETLA, Working Papers 91. 2021. <https://www.etla.fi/julkaisut/heterogeneity-in-labor-market-returns-to-adult-education/>
- Julkisen talouden suunnitelma vuosille 2024–2027. Valtiovarainministeriön julkaisu 2023:64. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/165189>
- Kalenius Aleks. Sivistyskatsaus 2023. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisu 2023:3 <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/164564>
- Kalenius Aleks. Vastavalmistuneiden työllistyminen 2009–2021. Opetus- ja kulttuuriministeriön politiikka-analyysi 2023:1 https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/165234/OKMPOL_2023_1.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Korkeakoulujen valmistautuminen sopimuskauteen 2025–2028. Opetus- ja kulttuuriministeriön kirje yliopistopistoille ja ammattikorkeakouluille 23.10.2023 (VN/30100/2023-OKM-1)
- Korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visio 2030. Vision toimeenpanon tiekartta. [PowerPoint Presentation \(okm.fi\)](#)
- Laki valtion tutkimus- ja kehittämistoiminnan rahoituksesta vuosina 2024–2030 (1092/2022). Laki valtion tutkimus- ja kehittämistoiminnan... 1092/2022 - Ajantasainen lainsäädäntö - FINLEX®

- OECD (2023). Education at a Glance 2023- OECD indicators. [Education at a Glance - OECD](#)
- OECD (2023). The future of Finland's funding model for higher education institutions. OECD Education Policy Perspectives, No. 76. <https://doi.org/10.1787/3d256b59-en>
- OECD (2022). Expanding and steering capacity in Finnish higher education. Thematic policy brief, OECD Education Policy Perspectives, No. 50. <https://doi.org/10.1787/61ad64b9-en>
- Tieteen tila. Suomen Akatemia. <https://www.aka.fi/suomen-akatemian-toiminta/tietoaineistot/tieteen-tila/>
- Tuottavuuslautakunta. Osaavat ihmiset tekevät tuottavuuden. Osaajapula uhkaa hidastaa t&k-investointien tehoa ja tuottavuuden kasvua. Valtiovarainministeriön julkaisuja 2023:71. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-367-459-2>
- University Autonomy in Europe IV: The Scorecard 2023. Enora Bennetot Pruvot, Thomas Estermann, Nino Popkhadze. European University Association, March 2023. <https://eua.eu/resources/publications/1061:university-autonomy-in-europe-iv-the-scorecard-2023.html>
- Vahva ja välittävä Suomi: Pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelma 20.6.2023. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/165042>

OPETUS- JA
KULTTUURIMINISTERIÖ

Meritullinkatu 10
PL 29, 00023 Valtioneuvosto
p. 0295 16001
okm.fi

ISSN 1799-0351 PDF
ISBN 978-952-263-985-1 PDF